

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANONİM ŞİRKETLERDE YÖNETİM KURULU TOPLANTISI

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Hazırlayan

Mehmed Emin DOĞAN

Danışman

Doktor Öğretim Üyesi Emre KALENDER

Ağustos - 2018

Kırıkkale

KABUL-ONAY

Doktor Öğretim Üyesi Emre Kalender danışmanlığında Mehmed Emin DOĞAN tarafından hazırlanan " Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantısı" adlı bu çalışma jürimiz tarafından Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Anabilim dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

19/08/2018

Başkan *Doktor Öğretim Üyesi Cavit Demiral*

Üye *Doktor Öğretim Üyesi Emre Kalender*

Üye *Doktor Öğretim Üyesi Abdülhamid Geçerli Hacımeroplu*

Yukarıda imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../2018

Enstitü Müdürü

KİŞİSEL KABUL SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak faydalanılmış olduğunu beyan ederim.

29/08/2018

Mehmet Emin DOĞAN

ÖN SÖZ

“Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu” başlıklı bu çalışma ile ticari hayatın önemli aktörlerinden olan anonim şirket yönetim kurulunun uygulamada tartışmalı ve dava konusu yapılan usule ilişkin unsurları inceleme konusu yapılmıştır.

Uzun bir süre sonunda tamamladığım bu çalışmada, beni daima teşvik eden ve destekleyen, özellikle yabancı kaynakların temini konusunda bana yardımcı olan değerli hocam ve tez danışmanım Doktor Öğretim Üyesi Emre Kalender’e şükranlarımı sunarım.

Eğitim hayatım başta olmak üzere hayatımın her alanında bana destek olan ve yol gösteren abim Beşir Fatih Doğan’a ayrıca teşekkür ederim.

Sevgili eşim Büşra Nur Doğan’a da bu çalışmanın hazırlanması sırasında göstermiş olduğu sabır ve anlayış için teşekkür ederim. İyi ki varsın.

ÖZET

DOĞAN, Mehmed Emin. **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantısı, Yüksek Lisans Tezi**, Kırıkkale, 2018.

Gelişen ekonomik hayatın vazgeçilmez ve temel unsurlarından olan anonim şirketlerin yönetim ve temsil organı olan yönetim kurulunun oluşumu, toplanması, karar alması ile üyelerin sorumluluklarının neden ve kapsamlarının belirlenmesi oldukça önemli ve hukukumuzda da tartışmalı olan konulardır.

Çalışmamıza yönetim kurulunun yapısı ve işleyişinin bütünü üzerinde değil özellikle yönetim işlevi, toplanma ve karar alma süreçleri ile kararların geçerliliği konu edilmiştir.

Bu kapsamda birinci bölümde yönetim kurulu hakkında genel açıklamalar başlığı altında, yönetim kurulunun yapısı, toplantının anlamı ve yönetim kurulunun görev ve yetkileri, ikinci bölümde yönetim kurulu toplantısının işleyişi başlığı altında, toplanma ve karar almaya ilişkin usulü işlemler, üçüncü bölümde ise yönetim kurulunun işleyişine ilişkin usule aykırılığın sonuçları başlığı altında, kararların geçersizliği ve üyelerin sorumluluğu incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Yönetim Kurulu, Yönetim Kurulu Toplantısı, Kararların Geçersizliği, Toplantıya Davet.

ABSTRACT

DOĞAN, Mehmed Emin. **Executive Board Meeting in Joint Stock Companies Master's Thesis**, Kırıkkale, 2018.

Management of joint stock companies which are among the indispensable and fundamental parts of developing economic life, formation, convention and decision-making process of their executive boards which are the representative organs of joint stock companies, determination of the reasons and scopes of the responsibilities belonging to their members is a very important and controversial subjects in our legal literature.

The subject of this thesis is the executive role, convention and decision making processes of the executive board and the validity of their resolutions, not the whole aspects of the board.

In this scope, the first part of the thesis treats the structure of executive board, meaning of meeting, duties and powers of the executive board under the heading of general information on executive board. The second part attempts to examine procedural transactions on convention of the board and decision making process under the heading of functioning of executive board meeting, while the third part discusses invalidity of resolutions and the responsibility of members under the heading of consequences of violation of executive board meeting procedure.

Key Words: Executive Board, Executive Board Meeting, Invalidity of Decisions, Invitation to Meeting.

KISALTMALAR

Abs	: Absatz
Art.	: Artikel
Auf.	: Auflage
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bd.	: Band
BGE	: Entscheidungen des schweizerischen Bundesgericht, amtliche Sammlung
Bkz.	: Bakınız
BSK	: Basler Kommenter
C.	: Cilt
Diss.	: Dissertation
E.	: Esas
ETK	: 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
İsvBK	: İsviçre Borçlar Kanunu
K.	: Karar
m.	: madde
N.(No)	: Numara
OR	: Obligationenrecht
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SPK	: Sermaye Piyasası Kanunu
SSHWR	: Schweizerische Schriften zum Handels-und Wirtschaftsrecht
SZW	: Schweizerische Zeitschrift für Wirtschafts-und Finanzmarktrecht
t.	: Tarih
TBK	: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
TMK	: 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
vd.	: ve devamı
vb	: ve benzeri

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
KISALTMALAR	iv
İÇİNDEKİLER	v

GİRİŞ

§1. KONUNUN TAKDİMİ, ÖNEMİ VE SINIRLANDIRILMASI	1
I. Konunun Takdimi	1
II. Konunun Önemi.....	1
III. Konunun Sınırlandırılması	2

BİRİNCİ BÖLÜM

YÖNETİM KURULU TOPLANTISI HAKKINDA GENEL AÇIKLAMALAR

§2. TOPLANTININ DOĞMATİK TEMELİ.....	4
I. Yönetim Kurulunun Kolektif Yapısı.....	4
A. Toplu Organ Olarak Yönetim Kurulu.....	4
B. Heyet Olarak İrade Oluşturma ve Toplantı Yapma İlkesi	5
II. Yönetim Kurulu Toplantısının Anlamı.....	7
§3. YÖNETİM KURULUNUN GÖREV VE YETKİLERİ BAKIMINDAN TOPLANTI	9
I. Genel Olarak Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri.....	9
A. Şirketin Üst Düzeyde Yönetimi ve Bunlarla İlgili Talimatların Verilmesi.....	9
B. Yönetim Teşkilatının Belirlenmesi	10
C. Muhasebe Finans Denetimi ve Finansal Planlamanın Oluşturulması.....	11
D. Ticari Defterlerin Tutulması ve Yıllık Faaliyet Raporunun Düzenlenmesi.....	11
E. Genel Kurul Toplantıları Bakımından Görev ve Yetkiler.....	12
F. Borca Batıklık Halinde Bildirim.....	12
G. Yöneticilerin Atanması	12

H. Üst Gözetim	13
II. Görev ve Yetkilerin Toplantı Yapılarak Kullanılması	13
III. Elden Dolaştırma Suretiyle Karar Alma.....	14

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNETİM KURULU TOPLANTISININ İŞLEYİŞİ

§6. TOPLANTIYA DAVET	16
I. Davete Yetkili Olanlar	16
A. Yönetim Kurulu Başkanı	16
B. Yönetim Kurulu Üyesi	16
II. Davetin Şekli	18
A. Kural	18
B. İç Yönergeyle Davet Şekli Belirlenmesi.....	18
C. Bir Yönetim Kurulu Üyesinin Toplantıya Çağrılmaması	21
§7. TOPLANTI YERİ VE ZAMANI.....	22
§8. GÜNDEM	23
§9. TOPLANTIYA KATILACAKLAR	24
I. Yönetim Kurulu Üyeleri	24
A. Genel Olarak	24
B. Fiili Yönetim Kurulu Üyeleri.....	24
C. Müstakbel ve Yedek Yönetim Kurulu Üyesi	28
II. Komite ve Komisyonların Üyeleri.....	30
III. Diğer Kişiler	31
IV. Temsilci Aracılığıyla Katılım	32
V. Müzakereye Katılma Yasağı	32
A. Genel Olarak	32
B. Müzakerelere Katılmayı Engelleyen Menfaat Çatışması Hâlleri.....	33
C. İlgili Kişiler	34
D. Dürüstlük Kuralı Gereğince Müzakerelere Katılma Yasağı Bulunan Hâller	34
E. Bildirim Yükümlülüğü	35
F. Yasağa Aykırılığın Sonuçları	36
§10. MÜZAKERENİN YÜRÜTÜLMESİ VE OYLAMA	37

I. Müzakere Usulü	37
A. Müzakerenin Kayda Alınması	37
B. Müzakereye Ara Verilmesi ve Ertelenmesi	38
II. Müzakereye Katılma Hakkının Sınırlandırılması	39
A. Konuşma Süresinin Sınırlandırılması	40
1. Sınırlamada Yetkili Organ	40
2. Sınırlamada Uyulması Gereken İlkeler	41
B. Toplantıdan Çıkarma.....	42
1. Çıkarma Nedenleri ve Kararın Verilmesinde Göz Önünde Tutulması Gereken İlkeler.....	42
2. Çıkarma Kararından Önce Başvurulacak Önlemler.....	43
3. Çıkarma Kararını Almaya Yetkili Organ	44
4. Kararın Uygulanması ve Etkisi	45
III. Oylama	45
A. Oy Hakkının Sahibi.....	45
B. Oy Kullanma Yönteminin Belirlenmesi.....	45
C. Oyda Eşitlik ve Yönetim Kurulu Başkanının Üstün Oyu	46
§11. KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ BAKIMINDAN TOPLANTI.....	48
§12. KARARIN ALINMASI VE TOPLANTI TUTANAĞININ DÜZENLENMESİ.....	50
I. Yönetim Kurulu Kararının Hukukî Niteliği	50
II. Toplantı ve Karar Yeter Sayısı	51
III. Toplantı Tutanağının Düzenlenmesi	52
A. Tanım ve Önemi	52
B. Tutanağın Muhtevası.....	52
1. Müzakereler ve Karar.....	52
2. Muhalefet Şerhi.....	53

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNETİM KURULUNUN İŞLEYİŞİNE İLİŞKİN USULE AYKIRILIĞIN SONUÇLARI

§13. ALINAN KARARLARIN GEÇERSİZLİĞİ.....	55
I. Yokluk.....	55

II. Butlan.....	58
A. Türk Ticaret Kanunu m. 391'de Sayılan Butlan Halleri	59
1. Eşit İşlem İlkesine Aykırı Olan Kararlar	60
2. Diğer Organların Devredilemez Yetkilerine Giren, Temel Yapıya Uymayan veya Sermayenin İlkesini Gözetmeyen Kararlar	61
3. Pay Sahiplerinin Haklarını İhlal Eden Kararlar	62
B. Genel Hükümlere Göre Butlan Halleri	63
III. İptal Edilebilir Kararlar	63
A. TTK Sisteminde İptal Edilebilirlik	63
B. Sermaye Piyasası Sisteminde İptal Edilebilirlik	64
§14. TOPLANTI VE KARAR ALMA ESASLARINA UYMAMA SEBEBİYLE YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞU	65
I. Genel Olarak Sorumluluk	65
II. Toplantı Esaslarına Uymama Sebebiyle Sorumluluk	66
A. Toplantıya Katılmama Sebebiyle Sorumluluk.....	66
B. Özel Olarak Başkanın Sorumluluğu.....	69
III. Karar Alma Esaslarına Uymama Sebebiyle Sorumluluk	69
A. Oluşmamış Kararların Uygulanmasından Dolayı Sorumluluk	69
B. Çekimser Oy Kullanma Sebebiyle Sorumluluk	69
SONUÇ	71
KAYNAKÇA	76

GİRİŞ

Ş1. KONUNUN TAKDİMİ, ÖNEMİ VE SINIRLANDIRILMASI

I. Konunun Takdimi

Bu çalışmanın konusu ‘Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantısı’ dır. Şirketler günümüz ticari hayatında gerek özel sektör gerekse kamu içerisinde önemli bir yer teşkil etmektedir. Anonim şirketler ise bu tüzel kişiler arasında gerek yapısı gerekse işleyişi açısından en karmaşık yapıya sahiptir. Büyüyen ekonomi ve beraberinde büyüyen şirketlerin karar alması ve temsili oldukça önemli olup şirket içi rekabeti de beraberinde getirmektedir.

Değişen ticari hayata bağlı olarak tüzel kişiliklerin yapısı organları nitelikleri bu şartlara bağlı olarak süreç içerisinde uyarlanmıştır. Anonim şirketlerin idari ve ekonomik açıdan yönetilmesi yönetim kurulu görev ve yetkisi içerisinde tanımlanmıştır. Yeni TTK’nın yürürlüğe girmesiyle beraber yönetim kurulunun yapısı yönetim kurulunun görev ve yetkilerinde ihtiyaca bağlı olarak çeşitli uyarlamalara gidilmiştir. Yönetim kurulu şirketin aktif bir şekilde karar alıp faaliyete koyabilmesi adına şirkette hak ve yetkileri bulunan kişilerin nispi temsil ilkesine uygun olarak temsil edildiği ve söz hakkı bulunduğu bir organdır. Ayrıca yönetim kurulu genel olarak karar alma dışında bir diğer önemli özelliği kararın alınmasındaki süreçtir. Burada çeşitli hak ve menfaatlere sahip kişileri temsil eden üyelerin görüş ve önerilerin şirket menfaatleri doğrultusunda tartışılması ortak amaca ve menfaate hizmet edecek kararların alınması adına önemli bir özelliği haizdir.

Yönetim kurulunun toplanması karar alması ve bu kararların hukuki nitelikleriyle üyelerin sorumluluğuna usul ve esasların ve izlenecek süreçler ayrıntılı olarak değerlendirilmeye çalışılmıştır.

II. Konunun Önemi

Çalışma içerisindeki temel başlıklar yönetim kurulunun toplanması ve karar almasına dair günümüz hukuku içerisinde başlı başına bir tartışma konusudur. Yönetim

kurulunun kolektif yapısı sebebiyle nispi temsil ilkesine dayalı olarak hak ve menfaati olanların temsil edilmesi karar almada söz sahibi olması yönetim kurulunun anlam ve bütünlüğü açısından asıl amacı teşkil etmektedir. Yönetim kurulunun toplanması ve karar alması açısından elektronik ortamda yapılabilmesine dair her ne kadar bir hak getirilmiş ise de asıl olarak üyelerin bir arada bulunarak tartışarak karar alması bir gerekliliktir. Günümüzde en çok tartışma ve dava konusu yapılan hususlardan bir tanesi başlı başına budur.

Şirketler organları vasıtasıyla temsil edilip karar alındığı için bu organların görev ve yetki sınırları bu görev ve yetkinin hangi durumlarda devredilebileceği ayrı bir tartışma konusudur. Toplantının gerçekleştirilebilmesi adına üyelere yapılacak davetin şekli müzakerelerin yürütülmesine dair usul ve esaslar şekli açıdan önem arz etmekte olup aksi bir durum yönetim kurulunun aldığı kararların uygulamaya konulmasını ve şirketin hızlı bir şekilde faaliyette bulunmasını engelleyecektir.

Alınan kararların hukuki olarak sonuç doğurabilmesi için yukarıda belirtilen usul ve esaslara uygun olarak alınması ayrıca kanunların belirlediği yetki sınırları içerisinde bulunması da gerekmektedir. Bu bağlamda kararların geçerliliği ayrı bir başlık olarak değerlendirilmiştir. Bütün bu süreçlerin tamamlanması ve sonrasında alınan kararlar sebebiyle üyelerin sorumlulukları bulunmakta olup bu sorumluluklara üyelerin hangi hallerde ve şartlarda gidilebildiğini ayrıca incelenmesi gereklidir.

III. Konunun Sınırlandırılması

Bu çalışmada özel olarak yönetim kurulunun toplanması ve karar almasına dair usul ve esasları incelenmiştir. Birinci bölümde yönetim kurulunun anlam ve önemi tartışılmış, devamında kurulun görev ve yetkileri ele alınmıştır. Burada yönetim kurulu anonim şirketin iç yapısı açısından karar alma, temsil ve yönetim görevi olmakla beraber ticari hayatta da şirketi temsil etme ve muhataplık konusunda yetkili organdır.

Çalışmanın ikinci bölümünde toplantıya katılabilecek kişiler ve bu kişilere yapılacak davetin şekli toplantının yeri ve zamanı, gündem, oylama ayrı ayrı ele alınmıştır. Genel olarak başkan ve üyelerin toplantıda bulunabileceği düşünülse de şirketlerin

faaliyet alanlarının genişliği ve çeşitliliği dikkate alındığında uzman kişilerden bilgi ve görüş almak üzere üçüncü kişilerin toplantılara daveti ayrıca önemlidir.

Genel olarak şirketlerde sorun olan konu esastan çok usule ilişkin işlemlerdir. Bu alanda toplantıya davetin ne şekilde olacağı nasıl belirleneceği ve davete yetkili kişiler ayrıca incelenmiştir. Bu bölümde son olarak karar alınması ve toplantı tutanağının düzenlenmesi en çok karşımıza çıkan durum olup kararın hukuki niteliğinden çok toplantıda karar yeter sayıları tartişılmıştır.

nc bölümde ise yönetim kurulunun işleyişine ilişkin usule aykırılığın sonuçları olarak alınan kararların geçersizliği ve üyelerin sorumluluğu tartişılmıştır. Burada yönetim kurulunun yetki sınırları ve hangi şartlarda kararların geçersiz olacağı ve bu geçersizliğin hukuki nitelendirilmesi tartişılarak bütün bu süreçler içerisinde yapılan hukuka aykırı veya ihmaller sebebiyle üyelerin sorumluluğunun şartları ve sınırları değerlendirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

YÖNETİM KURULU TOPLANTISI HAKKINDA GENEL AÇIKLAMALAR

§2. TOPLANTININ DOĞMATİK TEMELİ

I. Yönetim Kurulunun Kolektif Yapısı¹

A. Toplu Organ Olarak Yönetim Kurulu

Yönetim kurulunda, şirketin iradesinin oluşturulması sürecinde, kolektif yapıya işaret eden, heyet, toplu organ, topluluk sistemi veya topluluk prensibi gibi birçok kavram, farklı anlamlara ve işlevlere sahip olacak şekilde kullanılmıştır². Heyet, toplu organ veya topluluk sistemi kavramları anonim şirketin yönetim organıyla bağlantılı olarak birçok olgudan bir veya birden fazlasını kapsayabilmektedir. Heyet/kurul kavramı birçok kez yönetim organının kişi çoğlğundan oluştuğunu ifade etmek için kullanılmaktadır³. Fakat yönetim kurulundaki kolektif yapının sadece bu şekilde anlaşılması tek kişilik yönetim kurulunun kabul edilememesi gibi istenmeyen bir sonucun doğmasına müsaittir. Bu sebeple heyet/kurul kavramıyla ortak bir katılım gerçekleştirerek ortak bir görevi yerine getirmek zorunda olan bir kişi çoğunluğunu ifade edecek şekilde de kullanılmaktadır. Heyet/kurul kavramı bu anlamıyla, ortak bir görevi olmaksızın bireylerin bir araya gelmesinden veya tek başına ve bağımsız olarak organ gücüyle donatılan kişilerin bir arada bulunmasından ayrılmaktadır. Bu bakış açısına göre, anonim şirketin yönetim kurulu irade oluşturma süreci bakımından bir toplu organdır. Yönetim kurulu üyeleri irade oluşturulmasında veya karar alınmasında birlikte hareket etmek durumundadır⁴. Toplu organ sisteminin

¹ Açıklamalarımız açısından, tek kişilik anonim şirketlerdeki, tek kişilik yönetim kurulu bir istisnâ hâl olarak karşımıza çıkar.

² Kavramları kullanan doktrindeki yazarlar ve mahkeme kararı için bkz. **Weber, Martin**, Vertretung im Verwaltungsrat, Qualifikation-Zulässigkeit - Schranken, Diss., Zürich, 1994 s. 115. Özellikle Schucany, topluluk prensibi kavramını çok çeşitli açılardan ele almıştır. **Schucany, Emil**: DieBeschlussfassungdes Verwaltungsrates, SchwAG 1958, s. 167 vd.

³ **Bürgi, Wolfhart**, F. Zürcher Kommentar, Bd, V/5/b/2/3, Art 713 OR, Zürich 1963 N. 1; **Plüss, Adrian**, Die Rechtsstellung des Verwaltungsratsmitgliedes, SSHWR Bd. 130, Diss. Zürich 1990. s. 32; **Schucany**, s. 167 vd.

⁴ **Bruderer, Otto**: DasAntragsrechtdesAktionärs, Diss., St. Gallen 1981, s. 22; **Plüss**, s. 32 vd; **Weber**, s. 117.

sonucu olarak, şirketin idaresi yönetim kurulunun tüm üyelerine ortak bir şekilde tahsis edilmektedir. Hazırlanacak bir iç yönergeye göre kanunî olarak izin verilenler dışında yönetim kurulu topyekûn yetkilerini bir veya birkaç üyeye veya üçüncü kişilere devredememektedir⁵. Yönetim kurulunun bir topluluk olarak algılanması, birden fazla kişiden oluşan organın her bir üyesinin kanunî olarak eşit hak ve yetkilere sahip olması sonucunu da doğurmaktadır⁶.

Heyet/kurul kavramlarından, organ üyelerinin tümünün veya bir kısmının şahsî bir istişare münasebetiyle doğrudan bir beyan ve danışma oluşturulmak suretiyle gerçekleştirilen faaliyet olarak algılanması da mümkündür. Bu düşüncede olan yazarlar, sirküler karar aracılığıyla irade oluşturmaya karşı çıkmakta ve şirketin iradesinin oluşturulmasında “toplantı yapma prensibine” uygun olması gerektiğini savunmaktadırlar⁷.

B. Heyet Olarak İrade Oluşturma ve Toplantı Yapma İlkesi

Tek kişiyle karar vermenin karşısında birçok kişiden oluşan bir kurul marifetiyle irade oluşturmanın göze çarpan en önemli işlevi çoğulculuğun gerçekleştirilmesidir. Heyetin irade oluşturması, uzman bilgi ve tek tek üyelerin özel bilgilerini, onların birbirinden farklı deneyim ve bilgi durumları ve de bir meseleye farklı açılardan bakmaları sayesinde şekillenmektedir. Alınacak kararlar geniş bir temele dayandırılmakta ve nitelik olarak iyileşmektedir. Bilginin ve tecrübenin bir araya getirilmesi kolay hüküm vermeyi ve problemlerin çözümünü mümkün kılmaktadır⁸.

⁵ **Bürgi**, Art 713, N.4; VonGreyerz, Christoph: DieAktiengesellschaft, SchweizPrivatrechtBd. 8/2, Basel-Stuttgart 1982, s. 204; BGE 44 II, 132 vd. Yönetim organının toplu organ şeklinde şekillenmesi olarak ifade edilmiştir); Hatta İsviçre doktrinde, yönetim kurulunun yetkilerini toplu olarak kullanması gerekliliği karşısında, bazı yazarlar kanunî ve nitelikli bir toplantı ve karar yeter sayısı türetmektedirler. Zira İsvBK, yönetim kurulunun karar verebilmesi için bir toplantı yeter sayısı düzenlememiştir. vonGreyerz, s.204; vonSteigerFritz: DasRecht der Aktiengesellschaft in der Schweiz, 4. Auf., Zürich 1970, s. 74; Buna karşılık yazarların büyük çoğunluğu uygun bir hükmün bulunmaması durumunda toplu organ sisteminden bir toplantı ve/veya karar yeter sayısı türetilmeyeceğini ifade etmiştir. **Bürgi**, Art 716, N. 5; **Weber**, s. 118; **Schucany**, s. 170.

⁶ Hal böyle olunca anonim şirketteki yönetim kurulu üyeleri için “her üye tek oy” ve bununla birlikte heyet üyelerinin birden çok oy kullanma hakkının reddedilmesi düşüncesi türetilmiştir. İsviçre Federal Mahkemesi de bir kararında “...topluluk/kurul sisteminin (*Kollegialsystem*) sonucu olarak her üye bir oy hakkına sahiptir” sonucunu ifade etmiştir. BGE 71 I 187 vd.

⁷ **Schulthes**, s. 167 vd.

⁸ **Schulthes**, **Bernhard**, Funktionen der Verwaltung einer Aktiengesellschaft, Zürcher Diss., Zürich 1967 s. 39; **Weber**, s. 123.

Heyetin değişik kişilerden oluşması sebebiyle, şirketteki farklı grupların temsil edildiği ve nisbî temsilin gerçekleşmesini sağlayabilecek bir yapı oluşmaktadır⁹. Heyet sistemi sayesinde şirketin iradesinin oluşmasında görev alan her bir yönetim kurulu üyesi hem şirketin gözetimini ve denetimini yapmış olmakta hem de bir grubun iktidar oluşturmasını ve hâkimiyet kurmasını engellemektedir. Zira şirketin idaresine ilişkin yetkiler birçok eşit hakka ve yetkiye sahip kişilere dağıtılmaktadır. Bu sayede karşılıklı olarak güçler dengelenmekte ve alınacak kararlar, olabildiğince şirketin menfaatinin gözetildiği tarafsız bir hâl almaktadır¹⁰. Ayrıca alınan kararların tesadüfî olmasının önüne geçilmektedir. Özellikle yönetim kurulu üyelerinin bizzat yer aldığı toplantılar sayesinde, ortak bir istişare ortamı oluşmakta ve farklı üyeler tarafından ortaya atılan fikirler tartışılmaktadır. Böylece şirketin iradesi yönetim kurulu üyeleri tarafından doğrudan (irade oluşturmanın doğrudanlığı) oluşturulmaktadır¹¹.

Yönetim kurulunun toplu organ olması ve şirket iradesinin üyeler tarafından doğrudan oluşturulması karşısında, kurulun toplantı yaparak karar alması gerekir¹². Bu sebeple toplantıya katılamayacak olan yönetim kurulu üyelerinin temsil edilmesi toplu organ yapısının anlamına uygun olarak reddedilmektedir. Bir yönetim kurulu üyesinin danışma ve oylama için bir başka yönetim kurulu üyesi tarafından görevlendirilmesi, ortak fikir belirtmenin ve istişarede bulunmanın amaçlarına ters düşmektedir ve bu yüzden kabul edilebilir bir durum değildir¹³.

Anonim şirket, organları aracılığıyla iradesini oluşturmaktadır. Bu durumda birçok kişiden oluşan bir organın görüş birliğine dayalı iradesi, ilgili organın farklı

⁹ Fakat birden çok kişiden oluşan bir heyetin varlığı her zaman kararların alınmasında nisbî temsilin gerçekleşmesini, bu anlamda evet veya hayır oylarının oranının çoğunluk üyelerin düşüncesine uymasını garanti etmemektedir. Zira toplantı nisabının minimum düzeyde sağlandığı bir toplantıda yine gereken minimum düzeydeki oyla kararların alınmasında her ne kadar yönetim kurulunun çoğunluğunun görüşü olmasa da heyetin bütünü temsil eden kararlar alınabilmektedir. **Weber**, s. 123.

¹⁰ **Schulthes**, s. 39.

¹¹ **vonSteiger, Fritz**, Das Recht der Aktiengesellschaft in der Schweiz, 4. Auf., Zürich 1970, s. 195; **Weber**, s. 124.

¹² Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 13.12.2017 tarih 2017/23-859 E. 2017/1719 K. kararında belirttiği üzere "...Kooperatiflerde yönetim kurulunun kurul olarak çalışması ve fiilen toplantı yaparak karar alması esastır. Kurul olarak çalışma; gündem bağlamında yeter sayılara ulaşarak toplanmak, önerileri müzakere ederek karar almak, kararları yazılı hâle getirmek, imzalamak ve karar defterine geçirmeyi ifade etmektedir. Alınan kararlar tarih ve sıra numarası ile yönetim kurulu karar defterine yazılır. Karara karşı olanlar, çekimser kalan üyeler, karşı olma nedenleri kararın altına yazılarak karar imzalanır. Yönetim kurulu tarafından alınan kararlar kural olarak değiştirilebilir ise de, bu geri alma hakkının her zaman sınırsız olduğu düşünülemez. Zira alınan bu kararlar nedeniyle ortaklar ya da üçüncü kişiler için kazanılmış haklar doğmuş ise kararı geri alma hakkının ortadan kalkacağı kabul edilmelidir."

¹³ **vonSteiger**, s. 228; **Schulthes**, s. 34 vd.

üyelerinin kendi iradelerinden bağımsızdır. Oluşan şirket iradesi bir hukukî karar alma sürecinden sonra oluşturulmaktadır. Böylece karar alma, birden fazla kişinin tümünün veya bir kısmının fikir veya irade beyanları sayesinde ortak bir meselede görüş birliğine dayalı bir kararın belirlenmesi için düzenlenen bir karar süreci olarak tanımlanabilir¹⁴. Kurumsal olarak irade oluşturmanın sonucu ilgili organın ve bununla birlikte kurumun iradesi olarak alınan karardır¹⁵.

Şirketin karar alma sürecinin ilk aşamasını problemi anlama, bilgi alma ve istişare oluşturur. Kurumsal olarak irade oluşturmanın, bazen de “hazırlayıcı süreç” olarak tanımlanan bu ilk aşaması, müzakere nesnelere tespit edilmesinde ve problemin saptanmasında, hakkında karar verilecek problemlerin ortak bir şekilde doğrudan istişare edilmesinde yer almaktadır. Bu aşamada organın her bir üyesi şirket içi irade oluşturulması için kendi şahsî fikirlerini oluşturmaktadır¹⁶. Karar alma sürecinde ikinci aşama ise karar alma olarak ifade edilebilir. Kararı verecek organda bulunan üyelerin tümünün veya bir kısmının ilk aşama çerçevesinde oluşturulan farklı şahsî iradeleri şekli bir oylama sürecinde belirir ve bir kararda özetlenerek organ iradesinin aslen oluşturulmasına hizmet eder¹⁷.

II. Yönetim Kurulu Toplantısının Anlamı

Yönetim kurulu toplantısı ifadesinden ne anlaşılması gerektiği bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Geniş anlamda toplantı, sözlü olarak danışma/tartışma ve karar alınması gereken şirket meseleleri hakkında oylama yapmak amacıyla belirli bir yerde ve zamanda yönetim kurulu üyelerinin tümünün veya en azından kanunda gösterilen belli bir kısmının bizzat katıldığı faaliyettir¹⁸. Bu yönüyle yönetim kurulu toplantısı irade oluşturmanın doğrudanlığını güvence altına almaktadır¹⁹.

Birden fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulunda karar almanın anlamı sadece çoğunluğun bir karar alması değildir. Aynı zamanda birçok görüşün toplanması ve değerlendirilmesi, diğer bir ifadeyle “tartışma” da karar almanın bir parçasıdır.

¹⁴ **Tanner, Brigitte**, Quoren für die Beschlussfassung in der Aktiengesellschaft, SSHWR Bd. 100, Diss., Zürich, 1987, s. 9 vd.

¹⁵ **Tanner**, s. 10.

¹⁶ **Tanner**, s. 12 vd; **Weber**, s. 136 vd.

¹⁷ **Tanner**, s. 9 vd; **Schulthes**, s. 58 vd.

¹⁸ **Weber**, s. 142; **vonSteiger**, s. 233.

¹⁹ **Weber**, s. 142; **vonSteiger**, s. 233.

Yönetim kurulu üyelerinin herhangi bir aracı olmaksızın doğrudan meseleleri tartışması, kararın temellerinin ortak bir şekilde atılması, alınacak kararın değerlendirilmesi ve enine boyuna görüşülmesi, toplantının taşıyıcı kolonudur²⁰. Hâl böyle olunca tartışma/danışma yönetim kurulu üyeleri arasındaki ilk sırada yer alan karşılıklı fikir alış verişi olarak nihai olarak alınacak kararın ilk basamağıdır. Tartışmada varılan sonuçlar ve bilgilere dayanarak her yönetim kurulu üyesi karar alınması gereken hususlara ilişkin görüşünü nihai bir şekilde oluşturmaktadır²¹.

Karar oluşturma süreci içinde toplantının önemi büyüktür ve birçok işlevi vardır. Her ne kadar muhtemel karar alma biçimleri çok çeşitli olsa da (elektronik ortamda karar alma veya sirküler şeklinde karar alma) mümkün olduğunca çok sayıda yönetim kurulu üyesinin dolaysız bir şekilde toplanması, yönetim kurulunda irade oluşturma temel biçimini oluşturmaktadır. Bu durumda toplantı yapmanın önemi ağırlıklı olarak karşılıklı bilgi aktarımında, ortak danışma ve tartışmada yatmaktadır²². Sözlü olarak danışmak ve karar alma amacıyla yönetim kurulu üyelerinin bizzat istişare etmesi doğrudan ve özgür irade oluşturmaya imkân sağlamaktadır. Bu tür bir irade oluşumu vesilesiyle her bir yönetim kurulu üyesi gerekli bilgileri doğrudan edinmektedir. Her bir üyenin birbirinden farklı deneyimleri, anlayışları ve özellikleri toplantıda en üst düzeyde geçerlilik kazanmaktadır. Bu sebeple toplantı her bir üyenin ve toplu organ olarak yönetim kurulunun kapsamlı bir şekilde irade oluşturmalarını mümkün kılmaktadır. Ancak toplantı, somut durumda irade oluşturma gerçekten bu ideal tabloya uyacağını garanti etmemektedir²³. Ayrıca toplantı, çoğulculuk, karşılıklı denetim ve belli bir grubun iktidarının engellenmesini, rastgele karar vermeden korunmayı da sağlamaktadır. Bunlara ilâve olarak toplantı yapma esnekliğin ve hızlılığın en üst

²⁰ **Bär, Rolf**, Verantwortlichkeit des Verwaltungsrates in der Aktiengesellschaft, ZBJV (106) 1970, s. 546. s. 480 vd; **Bruderer**, s. 70; **Plüss**, s. 34; **Schulthes**, s. 34 vd. Özellikle her bir yönetim kurulu üyesinin toplantıdaki katkısı, toplantıda mevcut olan diğer üyeleri veya başkanı kendi tarafına çekmede adil bir şansa sahip olduğu gündemde bulunan konulara ilişkin görüşlerini ifade edebilmektir. Tartışma yönetim kurulu üyelerinin bakış açısını genişletmesine imkân sağlamaktadır. Bu sayede söz konusu problem hakkında açık bir şekilde görüş geliştirmeye yardımcı olunmaktadır (**Plüss**, s. 84 vd; **Bruderer**, s. 71).

²¹ **Weber**, s. 144.

²² Özellikle yönetim kurulu üyeleri arasındaki bu karşılıklı bilgi alma faaliyeti, muhtemel bilgi eksikliklerini ve şirketi yönetenler tarafından verilen bilgilerdeki bilgi kusurlarını anlamaya ve bunları kapatmaya hizmet etmektedir (**Böckli, Peter**, Schweizer Aktienrecht, 2. Auf., Zürich, 1996, N. 1491).

²³ **Tanner**, s. 6; **Weber**, s. 146.

düzeğe ulaşmasına imkân sağlamaktadır. Gerçekten de öngörülemeyen konular hakkında karar alma, yeni istekleri tartışma ve bir karar almaya hizmet etmektedir²⁴.

§3. YÖNETİM KURULUNUN GÖREV VE YETKİLERİ BAKIMINDAN TOPLANTI

I. Genel Olarak Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri

Yönetim kurulunun devredilmez ve devralınamaz yetkilerine ilişkin 375. madde, 6102 sayılı TTK ile pozitif hukukumıza girmiştir. Bu maddedeki düzenleme ile eski TTK'deki dağılık sistem terk edilmiştir²⁵. Kanun koyucunun, devredilmez ve devralınmaz yetkileri düzenlemekle güttüğü üç temel amaç vardır. İlk olarak, yönetim kurulunun ve yönetim kurulu üyelerinin mutlaka yerine getirmesi gereken görevlerini bilmeleri sağlanmıştır²⁶. İkinci olarak, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun asgari sınırını belirlemek ve sayılan yetkiler bakımından genel kurulun yönetim kurulu üyelerini sorumluluktan kurtaran karar alması engellenmiştir²⁷. Son olarak ise, büyük anonim şirketlerde yönetim kurulunun sayılan önemli yetkileri, yöneticilere devretmek yerine kendisi kullanarak şirket üst yönetimini gerçekleştirmeleri sağlanmaktadır²⁸.

A. Şirketin Üst Düzeyde Yönetimi ve Bunlarla İlgili Talimatların Verilmesi

TTK'nın 375/1/a maddesinde geçen üst düzeyde yönetim ile kastedilen yönetim kuruluna ait olan önemli ancak devredilebilir görev ve yetkileri ile devredilemeyen görev ve yetkileri arasındaki ayrımıdır. Yönetim kurulu her işi kendisi yapmakla yükümlü olmamalı, ancak yönetim kurulunun şirketteki temel fonksiyonunun gerektirdiği bazı işleri kendisi yerine getirmelidir²⁹.

²⁴ **Weber**, s. 146.

²⁵ **Doğan, Beşir F.** 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, İstanbul, 2011 s. 175; **Helvacı, Mehmet**, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul, 2001, s. 205.

²⁶ **Doğan**, s. 176.

²⁷ **Doğan**, s. 176.

²⁸ **Doğan**, s. 176.

²⁹ **Akdağ-Güney, Güney**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu, İstanbul, 2012 s. 108. (Yönetim Kurulu)

Üst düzey yönetim kavramının içeriği aşağıdaki kıstaslar çerçevesinde çizilmiştir;

Şirketin amaçlarının ve şirket politikasının benimsenmesi, bu amaçlara ulaşmak için gerekli kaynakların ve araçların seçimi, işlerin gidişatına göre amaçlarla araçlar arasındaki dengenin sürekli olarak sağlanması, şirketin üst düzey yöneticilerine amaçlara ulaşması ve araçların kullanımı konusunda gerekli talimatların verilmesi ve işler kontrolden çıkmaya başladığı zaman müdahaleye hazır olunması³⁰.

Bu bağlamda yönetim kurulu şirketin stratejik olarak nasıl yönetileceğine, ticari faaliyette bulunulacak alanların seçimine ve sınırlandırılmasına, işletmenin önceliklerinin belirlenmesine ve bununla ilgili olarak ne yapılıp yapılmayacağına karar vermelidir. Şirket stratejisinin özellikle kriz dönemlerinde kontrolü ve bir iç denetim mekanizmasının oluşturulması da üst düzey yönetim dâhilindedir³¹.

Şirketin üst düzeyde yöneticilerine talimat verilmesi üst yönetim kavramının ayrılmaz bir parçasıdır. Gözetim yükümlülüğünü iyi bir biçimde yerine getiren kimsenin gerekli durumlardan talimat vererek yetki devralan kimseleri yönlendirmesi gerekir. Aksi takdirde sadece üst gözetim görevini yerine getirip işleri kötü gidişatını gören ve buna müdahale etmeyen yönetim kurulu üyesi, sorumludur. Talimatlar yazılı veya sözlü olabilir³².

B. Yönetim Teşkilatının Belirlenmesi

Yönetim teşkilatı bir şirketin nasıl örgütleneceğini yani yöneticilerin görev yerleri, görev tanımları, yöneticilerin karşılıklı konumlarını içerir. Şirketin yönetim teşkilatının belirlenmesi hususunda yönetim kuruluna geniş bir serbesti tanınmıştır. Yönetim kurulu kanunla getirilen sınırlamalara uymak kaydıyla şirketin ihtiyacına göre, yönetim teşkilatını dilediği gibi şekillendirebilir. Bu bağlamda yönetim teşkilatının değişen koşullara uygun hâle getirilmesi de yönetim kurulunun görevidir³³.

³⁰ Akdağ Güney, (Yönetim Kurulu). s. 108.

³¹ Akdağ Güney, (Yönetim Kurulu). s. 108.

³² Akdağ Güney, (Yönetim Kurulu). s. 108; Üst düzeyde yönetime ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Doğan, s. 175 vd.

³³ Akdağ Güney, (Yönetim Kurulu). s. 109.

C. Muhasebe Finans Denetimi ve Finansal Planlamanın Oluşturulması

Yönetim kurulu anonim şirketin finansmanı ile ilgili en üst düzeyde sorumlu organ olarak, şirket muhasebe düzeni, finans denetimi ve finansal planlamasını oluşturmak ve sistemin gereği gibi işlemlerini sağlamakla yükümlüdür. Devredilemez niteliği taşıyan muhasebe, finans denetimi ve finansal planlama düzeninin kurulmasıdır. Yoksa örneğin muhasebenin tutulması devredilebilir ancak bu düzenin kurulması görevi münhasıran yönetim kurulunun yetkisindedir³⁴.

Şirketin finansal denetim düzeninin kurulması etkin bir iç denetimi de beraberinde getirir. Şirketin büyüklüğünden ve dış denetiminde bağımsız olarak bir iç denetim örgütüne ihtiyaç vardır. Dışarıdan denetim sağlansa da ortaklığın içeriden muhasebe ve finans denetimi şirketin mali durumuna ilişkin farklı cephelerden sağlıklı bilgi edinilmesini sağlar. Şirketin iç denetimi bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine, yönetim kurulu dışından bir veya birden fazla yöneticiye veya oluşturulacak bir komite veya birime bırakılabilir³⁵.

D. Ticari Defterlerin Tutulması ve Yıllık Faaliyet Raporunun Düzenlenmesi

TTK'nın 375/1/f maddesine göre, pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkisindedir. Her ne kadar burada işletmenin muhasebesiyle ilgili defterler sayılmamış ise de, bu gibi defterlerin tutulması da yönetim kurulunun görev ve yetkisindedir³⁶.

Yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlayıp genel kurula sunmakla yükümlüdür. Yönetim kurulu yıllık faaliyet raporunda tamamlanan mali yıla ilişkin şirketin yönetim faaliyetlerine, bu faaliyetlerin sonuçlarına, şirketin mali durumuna ve bir değerlendirmeye yer verir. Raporun yazımında yöneticilerden veya başka birimlerden yardım alınmış olması yönetim kurulu üyelerinin

³⁴ Akdağ Güney, (Yönetim Kurulu). s. 109.

³⁵ Akdağ Güney, (Yönetim Kurulu). s. 109.

³⁶ Doğan, s. 202, Tekinalp, Ünal, Tek Kişilik Ortaklık, 2. Baskı, İstanbul, 2011, s.12 – 47; Güney'e göre, kanun koyucu muhasebeyle ilgili ticari defterleri bu kapsamda saymayarak bunların tutulmasına ilişkin görev ve yetkinin delege edilebileceğini ve dolayısıyla geçerli bir delegasyon halinde yönetim kurulu üyelerinin muhasebeyle ilgili ticari defterlerin tutulmasından sorumlu olmayacağını kabul etmiştir. Bkz. Akdağ Güney, (Yönetim Kurulu), s. 110

sorumluluğunu kaldırmayacağı gibi onu hafifletmez de. Genel kurula sunulan bu rapor yönetim kurulu üyelerinin ibrası bakımından da önemlidir. Zira ibranın kapsamını belirleyen “genel kurulun bilgisine ulaşma” ölçüsü, bilançonun yanı sıra yıllık faaliyet raporunun da dikkate alınmasını gerektirir³⁷.

E. Genel Kurul Toplantıları Bakımından Görev ve Yetkiler

Yönetim kurulu, genel kurul toplantılarını hazırlar, bu bağlamda çağrıyı usulüne uygun biçimde gerçekleştirir, gündemi hazırlar, gerekli bilgi ve belgeleri pay sahiplerinin incelemesine sunar ve toplantıya katılımı sağlar. Genel kurul kararlarının icrası da genel kurulun devredilmez görev ve yetkilerinden olup, bununla kastedilen yönetim kurulunun genel kurul kararlarını bizzat icra etmesi değil bunların icrasının sağlanmasından sorumlu olmasıdır. Bir başka deyişle, yönetim kurulundan beklenen genel kurul kararlarının icrası konusunda talimat vermesi ve gözetimidir³⁸.

F. Borca Batıklık Halinde Bildirim

TTK, ortaklığın mali durumunun belirli bir düzeyin ötesinde zayıflaması ile borca batıklığı arasında bir ayırım yapmıştır. TTK'nın 375/1/g maddesinde, yönetim kuruluna borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunma yükümlülüğü getirilmiştir. Borca batıklık halinde yönetim kurulunun öncelikle aktiflerinin hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de muhtemel satış fiyatları üzerinde bir ara bilanço çıkarması bu bilançodan aktiflerin, şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması hâlinde, bir karar alarak, bu durumu şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine bildirip, şirketin iflasını istemesi gerekmektedir.

G. Yöneticilerin Atanması

TTK'nın 373/1/d maddesine göre, müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisine sahip bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları yönetim kurulunun devredilmez görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

³⁷ Akdağ Güney, (Yönetim Kurulu), s. 110.

³⁸ Akdağ Güney, (Yönetim Kurulu), s. 111.

H. Üst Gözetim

TTK'nın 375/1/e maddesi uyarınca, yönetimle görevli kişilerin özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi yönetim kurulunun münhasır yetkileri arasında yer alır. Aynı maddedeki üst yönetim yetkisinin uzantısı niteliğinde olan bu yetkiden ne anlaşılması gerektiğinin ortaya konulması gerekir. Madde gerekçesinde “üst gözetim ile kastedilen hem kurumsal hem de işletme iktisadı yönünden gerekli olan işlerin akışının gözetimidir. Yoksa yönetim kurulu bir kontrol ve denetim organı değildir. Üst gözetimin normatif niteliği hükmün bizzat kendisinden anlaşılmaktadır” denilmektedir. O hâlde üst gözetim kavramı yönetimin kanunlara, idari tasarruflara, esas sözleşme hükümlerine, iç düzenlemelere ve talimatlara uygun davranıp davranmadıklarının izlenmesi ve kontrol edilmesi, yani “hukukilik denetimiyle” sınırlı değildir. Yönetim faaliyetlerinin şirketin amaç ve çıkarları doğrultusunda icra edilip edilmediğinin gözetimini de bünyesinde barındırır. Yani bir anlamda şirket yönetiminin amaca uygunluk ve hedefe ulaşılabilirlik bakımından denetlenmesidir³⁹.

Kortunay'ın Böckli'den aktardığına göre, üst gözetim görevi kapsamında yönetim kurulunun yapması gerekenler şu şekilde sıralanmalıdır.

- Süreklilik arz eden işlerin gidişatı hakkında bilgi alınmalıdır.
- İdarecilerden düzenli olarak rapor talep edilmeli, bunlar özenli bir şekilde incelenmeli ve değerlendirilmelidir.
- Uygun ve işlevsel bir iç denetim mekanizması oluşturularak bu mekanizma sayesinde elde edilecek veri ve sonuçlar dikkate alınmalıdır.
- Çelişkili ve belirsiz konularda ilave bilgi istenmelidir⁴⁰.

II. Görev ve Yetkilerin Toplantı Yapılarak Kullanılması

Yönetim kurulunun çalışması bakımından temel ilke yönetim kurulunun yetkilerini kurul halinde kullanmasıdır. Kurul olarak çalışmak demek, çağrı ile ve gündemdeki konuları görüşmek üzere gerekli nisaplara uyarak toplanmak, gündemdeki hususları

³⁹ **Kortunay, Ayhan**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Edinme Hakkı, İstanbul, 2015, s. 116; Üst gözetim hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Kayıhan, Şaban**: 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Üst Gözetim, Ankara 2011.

⁴⁰ **Kortunay**, s. 117.

müzakere etmek suretiyle karar almak, alınan kararları imzalayıp karar defterine geçirmek demektir⁴¹.

Anonim şirketin yönetim ve temsil organı olan yönetim kurulu, görev ve yetkisine giren bazı iş ve işlemleri ise, bu hususta bir toplantı yapıp karar almaya gerek olmaksızın yerine getirir. Şirket defterlerin tutulması, çalışanların tayini ve görevden alınmaları, gerekli tescil ve ilan işlemlerinin yaptırılması, bilanço ve yıllık raporların düzenlenmesi bu tür işlere örnek olarak gösterilmektedir⁴². Bu tür işlerin dışında kalan yönetime ilişkin görev ve yetkiler, yukarıda da ifade edildiği üzere, ancak kurulun alacağı kararlara dayanarak kullanılabilir. Bu kararlar, kural olarak, yönetim kurulunun kanunda öngörülen yetersayıya uyarak yaptığı toplantılarda, yine kanunda öngörülen yetersayıdaki olumlu oyla alınabilir⁴³.

III. Elden Dolaştırma Suretiyle Karar Alma

Türk Ticaret Kanunu'nun 390/4. maddesine göre, üyelerden hiçbiri toplantı yapılması isteminde bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu kararları, kurul üyelerinden birinin belirli bir konuda yaptığı, karar şeklinde yazılmış önerisine, en az üye tam sayısının çoğunluğunun yazılı onayı alınmak suretiyle de verilebilir. Aynı önerinin tüm yönetim kurulu üyelerine yapılmış olması bu yolla alınacak kararın geçerlilik şartıdır. Bu şekilde toplantı yapılmaksızın alınan kararda genellikle esasen toplantıda alınan kararlar bakımından geçerli olan istişare evresinden feragat edilmektedir. Hâl böyle olunca şirketin iradesini oluşturma süreci oylamayla sınırlandırılmış olmaktadır⁴⁴. Bu şekilde alınan kararlarda üyelerden biri öneride bulunmakta ve diğer üyeler bu teklifi kabul etmekte veya etmemektedir⁴⁵.

⁴¹ **Kortunay**, s. 149.

⁴² **Özkorkut, Korkut**, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali, Sermaye Piyasası Kurulu Yayın No: 41, 1996, s. 43-44 (iptal); **Bahtiyar**, s. 167; **Çamoğlu, Ersin**, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 3. Baskı, İstanbul, 2010, s. 77; **Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin**, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, 11. Basım, İstanbul, 2009, s. 266; **Ercoskun Şenol, Kübra**: Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantıları, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı, Yıl 2013, C. 19, S. 2, s.1699.

⁴³ **İmregün, Oguz**, Anonim Ortaklıklar, 4. askı, İstanbul, 1989, s. 208; **Pulaşlı, Hasan**, Şirketler Hukuku Temel Esaslar, 5. Tıpkı Baskı, Adana, 2007, s. 309; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 267; **Ercoskun Şenol**, s. 1699.

⁴⁴ **Weber**, s. 139.

⁴⁵ Yapılan öneriye bir ekleme yapılması kabul edilmemiştir. Zira yapılan ekleme de bir öneri olarak değerlendirilir. **Pulaşlı, C.I.**, s. 982; **Homburger, Eric**, Kommemtarzum Schweizerischem

Elden dolaştırmayı dñzenleyen TTK'nın 390/4. maddesi hñkmñ istisnañ bir hñkñmdñr. Bir hñkñm, sisteme yabancı unsurlar ihtiva ediyorsa, genelden ayrılarak kural dışı dñzenlemeler getiriyorsa istisnañ bir hñkñm olduğu kabul edilmek gerekir. Yñnetim kurulunun kolektif yapısı ve şirket iradesinin oluşturacak kararların toplantı yapılarak alınması karşısında, toplantı yapılmadan karar alınması imkñnı veren bir dñzenlemenin istisnañ nitelikte bir hñkñm olduğu gñrñlmektedir. Kaldı ki bu sonuç, hem maddenin sisteminden hem de lñfzından ortaya çıkmaktadır.

Gerçekten de maddenin başlığı “Yñnetim Kurulu Toplantıları” dır ve bir, iki ve ùçñncñ fıkralarda toplantı yapılarak karar alınmasına ilişkin hususlar dñzenlenmiřtir. Toplantıda alınan kararlara ilişkin kurallar dñzenlendikten sonra nihayet elden dolaştırma yñnteminden bahsedilmiştir. Hñkmñn bu sistemi nazarı itibara alındığında yñnetim kurulunun elden dolaştırma yoluyla karar almasının toplantı yaparak karar almasından sonra geldiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca dñrdñncñ fıkrada “ñyelerden hiçbir toplantı yapılması isteminde bulunmadığı takdirde” denilerek de toplantı yapılarak karar alınmasının kural, elden dolaştırma yolunun ise istisnai olduğu bir kez daha belirtilmiş olmaktadır. Hñl bñyle olunca bir anonim şirkette elden dolaştırma yoluyla karar alınmasının sñregelen bir uygulamaya mahal vermemesine òzen gñsterilmelidir. şirkette acele bir kararın alınması gerektiği hallerde, yñnetim kurulu ùyelerinin farklı yerlerde olması veya işlerin yoğunluğu sebebiyle toplanma imkñnının bulunmadığı hallerde ya da daha çok ùzerinde konuşulması ve tartışılması gerekli gñrñlmeyen veya evvel istişareleri yapılmış olan işlemlere ilişkin olarak bu yola bařvurulmalıdır⁴⁶.

Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, 5. Teil, Die Aktiengesellschaft, Teilband V 5b, Der Verwaltungsrat, Art. 713, N. 331. Zñrich, 1997.

⁴⁶ **Forstmoser, Peter/Meier – Hayoz, Arthur/Nobel, Peter**, Schweizerische Aktienrecht, Bern, 1996 s. 362; **Pulaşlı, C.I.**, s. 983; **Homburger**, N. 332.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNETİM KURULU TOPLANTISININ İŞLEYİŞİ

Ş6. TOPLANTIYA DAVET

I. Davete Yetkili Olanlar

A. Yönetim Kurulu Başkanı

Yönetim kurulu başkanı, kurulun işlemlerinin yönetimini icra eder. Bu kapsamda başkan, toplantının hazırlığı, oturumun ve karar sürecinin yönetilmesi faaliyetinde bulunur⁴⁷. Bu yönüyle, yönetim kurulu başkanına güçlü bir konum sağlanmıştır. Ancak TTK'de açıkça yönetim kurulunun başkan tarafından toplantıya çağrılacağı düzenlenmemiştir. Fakat yönetim kurulu başkanının eşitler arası birinci olarak görülmesi ve kurulun işlemlerini icra eden bir pozisyona sahip olması karşısında, kural olarak davetin yönetim kurulu başkanı tarafından yapılması gerekir.

Yargıtay bir kararında⁴⁸, yönetim kurulu toplantısına davetin başkan tarafından yapılması gerektiğini açıkça kabul etmiştir. Kararda, toplantıya davet yetkisi bulunmayan üyelerin çağrısı ile yapılan yönetim kurulu toplantısının, anonim şirketin temel yapısına aykırı olduğu belirtilmiştir. Bu şekilde alınan kararın ise TTK m. 391/1-b anlamında batıl olduğu sonucuna varılmıştır.

B. Yönetim Kurulu Üyesi

Yukarıda da ifade edildiği üzere, yönetim kurulunu toplantıya kural olarak başkan çağırır, başkanın bulunmadığı veya geçerli bir mazeretinin olması halinde toplantı

⁴⁷ Başkanın bu faaliyetleri kapsamında yapacakları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Wunderer, Felix Rolf**, Der Verwaltungsrats-Präsident, Aufgaben und Rollen in der Corporate Governance mittlerer bis grosser schweizerischer Publikumsgesellschaften, Zürich, 1995, s. 212 vd.

⁴⁸ Yargıtay 11. HD 26/01/2016 t. ve 2015/3129 E. 2016/804 K. sayılı kararı. Bu kararda, yerel mahkeme kararında yönetim kurulunu toplantıya davet yetkisinin açıkça yönetim kurulu başkanına tanındığı ve bu yetkinin emredici olduğu ifade edilmiştir. Ancak TTK'de bu konuya ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır.

çağrısı başkan vekili tarafından yapılır⁴⁹. Diğer üyelerin yönetim kurulunu doğrudan doğruya toplantıya çağırma yetkisi olmamakla beraber, herhangi bir üye yazılı taleple ve gündemi de belirterek⁵⁰ başkan veya başkan vekilinden toplantı çağrısı yapmasını isteyebilir (m. 392.7). Talebe rağmen toplantıya çağrı yapılmaz ise ilgili üyenin mahkemeye başvurarak toplantının yapılmasını sağlayabileceği ileri sürülmektedir⁵¹. Ayrıca öğretilerde gündemi bildirmek şartıyla gerekçe gösterilmese dahi toplantı talebinin geri çevrilemeyeceği de ileri sürülmektedir⁵².

Bir üye, geçerli bir şekilde başkandan toplantı talep ettiğinde başkanın bu talebe uymak zorunda olup olmadığına ilişkin kanunda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Öğretilerdeki bir görüşe göre geçerli bir toplantı talebiyle karşılaşan başkan, yönetim kurulunu toplantıya çağırma zorundadır. Aksi takdirde talebine uygun davranılmayan üye, yönetim kurulunu toplantıya çağırma yetkisini bizzat kazanacağı da düşünülebilir⁵³.

Başkan ya da başkan vekilinin birlikte veya birbirini takiben herhangi bir sebeple başkan ve başkan vekilliğinden veya üyelikten ayrılması, kendileri açısından yönetim kurulu üyeliğini engelleyen bir durumun ortaya çıkması halinde diğer üyelerin başkan/başkanvekili seçimini yapmak ve gerekli ise boşalan üyeliklerin doldurulması gündemi ile yönetim kurulunu toplantıya çağırabilmesi mümkün olmalıdır⁵⁴.

⁴⁹ TTK m. 366.1 gereğince “yönetim kurulu her yıl üyeleri arasından bir başkan ve bulunmadığı zamanlarda ona vekâlet etmek üzere, en az bir başkan vekili seçer”.

⁵⁰ Burada başkan ya da başkan vekili dışında bir üyenin, yönetim kurulunu toplantıya doğrudan çağırabilmesi mümkün değildir. Üye/üyeler başkan ya da başkan vekilinden çağrı yapmasını isteyebilirler. TTK m 392.7 hükmü, ETK m. 331.2 hükmüyle aynıdır. Bu maddeye ilişkin yorumlarda başkan veya başkan vekili dışındaki üyenin toplantıya çağrı yapılmasını talep eden yazılı müracaatının gündemi de içermesi gerektiği ifade edilmektedir. (Bkz.: **Domaniç**, Şirketler, s. 587); Çamoğlu, olağanüstü toplantı talep eden üyenin bu talebinin gerekçesini ve toplantı gündemini de bildirmesi gerektiğini, ancak başkan veya vekilinin, gerekçe belirtilmese dahi gündem bildirilmiş ise toplantı talebini yerine getirmek zorunda olduğunu ifade etmektedir **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s.308); Ayrıca bkz.: **Pulaşlı**, Şerh s. 976.

⁵¹ **Bilgili, Fatih, Demirkapı, Ertan.**, Şirketler Hukuku, 9. Basım, Dora, Bursa, 2013, s. 403.

⁵² **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 267; Bahtiyar’a göre başkandan toplantı talep eden üye toplantının gündemini de belirtmelidir. **Bahtiyar, Mehmet**, Ortaklıklar Hukuku, 7. Baskı, İstanbul, 2012, s. 168.

⁵³ **Arslanlı, Halil**, Anonim Şirketler: Anonim Şirketin İdaresi ve Tahviller, Cilt: II-III, 2.b., İstanbul 1960, s. 117; **Pulaşlı**, s. 311. Tekinalp’e göre toplantıya çağırma ve buna bağlı olarak gündemi belirleme yetkisi sadece başkana aittir. **Tekinalp**, Esaslar, s.147.

⁵⁴ **Domaniç**, Şirketler, s. 587.

II. Davetin Şekli

A. Kural

Başkan veya başkan vekilinin yapacağı toplantı çağrısı herhangi bir şekle tabi değildir⁵⁵. Aslolan üyelerin toplantı hakkında bilgi sahibi olmalarıdır. Ancak çağrı şeklinin ispat edilebilir bir araca dayanması, örneğin telefonla, faksla, noter aracılığıyla veya elektronik posta yoluyla yapılması gerekir⁵⁶. Toplantıya yazılı şekilde davet yapılmaması alınan kararın geçersiz sayılması sonucunu doğurmaz⁵⁷.

Toplantı çağrısı ile toplantı günü arasında tüm üyelerin toplantıda hazır bulunabileceği ve toplantı için hazırlık çalışmalarını yapabileceği kadar bir süre bulunmalıdır. Ancak ticaret hayatının gerekleri bazı durumlarda toplantının derhal yapılmasını gerektirebilir. Bu gibi hallerde çağrının ne kadar önce yapılması gerektiği konusunda belirleyici ölçüt, dürüstlük kuralı olacaktır (TMK m. 2)⁵⁸.

B. İç Yönergeyle Davet Şekli Belirlenmesi

Yönetim kurulu için öngörülen iç yönerge, bir kavram olarak Türk hukukunda 6102 sayılı TTK ile pozitif bir düzenlemeye kavuşmuştur. TTK'nın 367. maddesinde iç yönergeden bahsedilmesine rağmen herhangi bir tanım yapılmamıştır. Fakat madde kapsamında "...iç yönerge şirketin yönetimini düzenler; bunun için gerekli olan

⁵⁵ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 06/06/2017 tarih 2016/5382 E. 2017/3443 K. sayılı kararında "...Somut olayda, öncelikle davacı tarafca kendisi davet edilmeksizin söz konusu yönetim kurulu toplantısının yapıldığı iddia edilmiş ise de, gerek 6762 sayılı TTK, gerekse de 6102 sayılı TTK'da yönetim kurulunun toplantıya çağrılma usulüne ilişkin herhangi bir yasal düzenleme olmadığı gibi, şirket ana sözleşmesinde de bu hususta bir hüküm bulunmamaktadır. Öte yandan, dava konusu yönetim kurulu toplantısında alınan kararların, davalı Selva Balcı'nın yönetim kurulu başkanı, Nazlı Balcı'nın ise başkan vekili olarak seçilmesi ve Selva Balcı ve Nazlı Balcı'nın imzaları ile üçüncü kişiler ile yapılacak iş ve işlemlerde şirketin temsil ve ilzam olunmasına ilişkin olduğunun anlaşılması karşısında, işbu kararlar TTK'nın 366. maddesi uyarınca görev dağılımı yapılmasına ve ayrıca TTK'nın 370. maddesine de uygun şekilde şirketi temsile yetkili 2 kişinin seçimine ilişkindir. Kararlar, TTK'nın 390. maddesindeki toplantı ve karar nisabına uygun olarak alınmıştır. Alınan yönetim kurulu kararları ile yönetim yetkisinin devri söz konusu olmayıp, yasa ya da ana sözleşmeye aykırı bir durum bulunmadığı gibi yönetim kurulu kararının butlanını gerektirir bir sebebin de bulunmadığı anlaşılmalı davanın reddine karar vermek gerekirken yönetim kurulunun haiz olduğu yönetme ve temsil yetkisi karıştırılmak suretiyle yanılığın değerlendirilmeye dayalı olarak yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir."

⁵⁶ **Bahtiyar, Mehmet**, Ortaklıklar Hukuku, s. 168

⁵⁷ **Doğanay, İsmail**, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Birinci Cilt- Madde 1-419, 4. Bası, İstanbul, 2004, s. 975 (Şerh).

⁵⁸ **Özorkut**, İptal, s. 46; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 267- 268; **Uysal**, s. 324; **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 168.

görevleri, tanımlar, yerlerini gösterir, özellikle kimin kime bağlı ve bilgi sunmakla yükümlü olduğunu belirler...” denilerek iç yönergenin kapsamı düzenlenmiştir.

Bir kavram olarak iç yönergenin tanımının yapılması gerekliliği ortadadır. Türk hukuku bakımından yeni olan bu kavramın tanımının yapılması için mehaz İsviçre doktrinindeki tanım çabalarından yararlanılabileceği şüphesizdir. Fakat konumuz bakımından talî bir nitelik taşıması sebebiyle bu kavram tanımı tartışmalarına değinilmemiş ve bir tanım yapılmakla yetinilmiştir. Buna göre, iç yönerge, kanun ve esas sözleşmedeki hükümlerin yeterli olmadığı durumlarda, kanunun düzenlenmesine izin vermesi şartıyla, organların kendisi ve alt birimlerinin görevlerini yerine getirebilmesi için oluşturduğu çalışma usul ve esaslarını ihtiva eden metindir⁵⁹. Bu metin, genel ve soyut bir karakterde olan, gelecekte yaşanabilecek belirsiz problemlere sathî cevaplar veren normlar bütünü olan esas sözleşmeden farklıdır. Gerçekten de iç yönerge, şirketin yönetimine ve organların işleyişine dair birçok hususu detaylı olarak düzenlemektedir. Meselâ, icra yetkisi olan üyeler ile diğerlerinin ilişkileri, yönetim kurulunun verimli çalışmasına ilişkin veya şirketin kontrolüne dair hususlar ve şirketin malî yönetimi burada düzenlenebilir⁶⁰. Ayrıca şirket yönetiminde ortaya çıkan yeni durumlarda iç yönerge kolayca değiştirilerek yeni duruma uyum sağlanabilmektedir⁶¹.

Her organın kendi görev ve yetki alanını ilgilendiren iş ve işlemlerle ilgili olarak süreç yönetimini ihtiva eden düzenlemeler yapması hem tabî hem de gereklidir. Bu sebeple iç yönerge anonim şirket yönetim kurulu tarafından hazırlanır⁶².

Yönetim kurulunun organ olarak yerine getirmesi gereken bütün hususlar iç yönergeyle düzenlenebilir. Hangi konuların iç yönergeyle düzenlenebileceği hakkında başlangıçta bir sayım yapmak mümkün değildir. Zira yönergenin

⁵⁹ **Eigenmann, Ernst J**, Das Reglement der Aktiengesellschaft, Die AG im neuen OR, Heft 11, Zürich, 1952,, s. 14; **Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel**, § 11 N. 3f; **Doğan**, s. 127 vd.

⁶⁰ **Müller/Lipp/Plüss**, s. 152 vd; **Bauen, Marc/Venturi, Silvio**, Der Verwaltungsrat, Zürich-Basel-Genf, 2007, N. 432; **Böckli**, 2009, § 13, N. 350 vd.

⁶¹ **Doğan**, s. 126; **Karasu**, s. 208 vd.

⁶² TTK'nin 375/1/b maddesine göre, şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi yetkisi yönetim kuruluna aittir. Bu düzenleme neticesinde şirketin yönetim teşkilatıyla ilgili olan bir metnin yönetim kurulu tarafından hazırlanması gerektiği kabul edilmek gerekir. Genel kurulun, bir karar alarak veya sözleşme değişikliği yaparak yönetim kurulunun bu yetkisini ortadan kaldırması veya sınırlandırması mümkün değildir (**Krnet**, N. 1723; **Böckli**, 2009, § 13, N. 332; **Karasu**, s. 152; **Watter, Rolf/Pellanda, Katja R**, Basler Kommentar, Obligationenrecht II, Herausgeber: Hosel, Heinrich/Vogt, 4. Auf., Basel, 2012, Art 716b, N. 12; **Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel**, § 12 N. 3; Aksi görüş için bkz. **Doğan**, s. 129 dipnot 352 ve 353'te sayılan yazarlar).

muhtevası, şirketin büyüklüğüne, operasyonel ilişkilerine ve şirketin örgütlenme yapısına göre değişebilir⁶³. Öncelikle iç yönergede bir giriş bölümü hazırlanmalıdır. Burada şirketin esas sözleşmesinin iç yönergenin hazırlanmasına esas hükümleri ifade edilir. Bu yapıldıktan sonra iç yönergede yetkileri düzenlenen organlar sayılır⁶⁴. Bunun dışında, yönetim yetkisine sahip birimlerin nelerden ibaret olduğunun, bunların arasındaki hiyerarşik ilişkinin, karar alma yöntem ve süreçlerinin de gösterilmesi gerekir. Özellikle yönetim birimlerinin görevleri tek tek sayılmalı, yöneticilerin hangi görevleri tek başına hangilerini yönetim kurulundan onay veya talimat alarak yapacakları düzenlenmelidir. Bu kapsamda iç yönergede bir örgüt şemasının bulunması, hiyerarşik yapının net bir şekilde görülmesine yardım eder. Ayrıca bu şemada her bir birimin fonksiyonu açıklanmalıdır⁶⁵.

Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu başkan veya vekilinin görev ve yetkilerine ayrıntılı olarak yer verilmemiştir. Bu hususun iç yönergede düzenlenmesi yerindedir. Ayrıca yönetim kurulunun hızlı ve akılcı kararlar alarak verimli bir şekilde çalışmasını sağlamak için üyelerin nitelikleri veya sayısı iç yönergeyle düzenlenebilir. Fakat bu hususların iç yönergeyle düzenlenebilmesi için esas sözleşme veya genel kurul kararında yönetim kuruluna bir takdir hakkı bırakılmış olmalıdır. Meselâ üye sayısının esas sözleşmede belli bir sayı yerine belirli bir sayı aralığı olarak ifade edilmesinde durum böyledir⁶⁶.

İç yönergede yönetim kurulu üyelerinin hak ve yükümlülüklerinin ayrıntılı bir şekilde düzenlenmesi faydalıdır. Gerçekten de, kanun veya esas sözleşmedeki soyut hükümler, bu hak ve yükümlülüklerin muhtevasını tespit etmek bakımından yetersiz kalabilmektedir. Meselâ yöneticilere tanınacak malî hakların da iç yönergede düzenlenmesi yerindedir. Yine rekabet yasağına ilişkin düzenlemelerin de bulunması yerinde olur⁶⁷.

İç yönergeyle yönetim kurulu toplantıları hakkında düzenleme yapılabilir. Toplantıların ne sıklıkla yapılacağı, kurulun yılda kaç kez toplanacağı gibi hususların

⁶³ **Baunen/Venturi**, N. 359; **Krnet**, N. 1725.

⁶⁴ **Krnet**, N. 1727; **Baunen/Venturi**, N. 361; **Forstmoser, Organisationsreglement**, s. 45; **Doğan**, s. 141.

⁶⁵ **Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel**, § 11 N. 9; **Doğan**, s. 142 vd; **Krnet**, N. 1728; **Müller/Lipp/Plüss**, s.147; **Forstmoser, Organisationsreglement**, s. 55; **Böckli**, 2009, § 13, N. 325.

⁶⁶ **Doğan**, s. 146 vd.

⁶⁷ **Doğan**, s. 147. Rekabet yasağı, yöneticilerin şirkette iken ve şirketten ayrıldıktan sonra göstereceği davranışların belirlenmesinde yardımcı olur ve bu sayede şirket menfaatinin korunmasına hizmet eder. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Karasu, Rauf**: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Üyelik Sıfatı Sona Erdikten Sonra Şirketle Rekabet Yasağı, RD, 2004, S. 20, s. 3 vd.

düzenlenmesi önemlidir. Çok seyrek bir şekilde yapılan toplantılara nazaran takvime bağlanmış ve sıklıkla yapılan toplantıların üyelerin haklarını kullanmasını kolaylaştıracağı muhakkaktır. Meselâ icra yetkisi olmayan yönetim kurulu üyelerinin, icracı üyeler üzerindeki gözetim görevini yerine getirebilmesi bakımından yıllık minimum toplantı sayısı belirlenmesi faydalıdır⁶⁸. Bunlar yanında gündemin belirlenmesi de söz konusu olabilir⁶⁹. Türk Ticaret Kanunu'nda, genel kurul toplantıları (m.413/2) aksine yönetim kurulu toplantılarında gündem belirleme ve bunu üyelere önceden bildirme yükümlülüğü getirilmemiştir⁷⁰. Ancak bir gündemin var olması kurulun işleyişi bakımından yadsınamaz bir öneme sahiptir. Toplantı gündeminin oluşturulması ve önceden yönetim kurulu üyelerine verilmesi, üyelerin görüşülecek konular hakkında hazırlık yapmasını ve doğru kararlar almasını sağlar. Gündem maddeleri için hazırlık yapacak olan üye, bu konular hakkında bilgi alma hakkını toplantıdan evvel sağlıklı bir şekilde kullanabilir.

Aynı şekilde, davet şeklinin de iç yönergeyle belirlenmesi söz konusu olabilir. Böyle bir düzenleme, yönetim kurulu üyelerinden bazılarının toplantıya kasten davet edilmemesi gibi bir sorunun oluşmasını engelleyecektir. Gerçekten de anonim şirketler uygulamasında, çeşitli nedenlerle sorun yaşanan üyelerin, toplantılara davet edilmediği sıklıkla görülen bir problemdir. İç yönergeyle davete ilişkin bir hükmün getirilmesi, bu türden sorunların azalmasına veya kalmamasına hizmet edecektir.

C. Bir Yönetim Kurulu Üyesinin Toplantıya Çağrılmaması

Genel kurula çağrıda olduğu gibi yönetim kuruluna çağrının da tüm üyelere yapılmış olması gerekir⁷¹. Bir üyenin toplantıya çağrılmamasına haklı sebep oluşturacak durumlar olabilir mi? Bu soruya yanıt verebilmek için, hukukumuzda haklı sebep kavramını incelemek gerekir. Haklı sebep kavramı, hukukumuzda sürekli sözleşmelerin (belirli veya belirsiz süreli) feshedilmesi bakımından işlev görür. Bu sözleşmelere kira, hizmet ve ortaklık sözleşmeleri örnek verilebilir. Sürekli sözleşmeler, olağan ve olağanüstü fesih yoluyla sona erdirilebilir. Olağan fesihte,

⁶⁸ **Krnet**, N. 1736; **Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel**, § 11 N. 11; **Baunen/Venturi**, N. 365.

⁶⁹ **Doğan**, s. 153.

⁷⁰ Bu sistemin bir istisnası ise Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yönetim Tebliği'nde EK-1'de düzenlenen "Kurumsal Yönetim İlkeleri" nde mevcuttur. Kurumsal Yönetim İlkelerinin 4.4.2 ve 4.4.6 maddesinden, yönetim kurulu toplantıları için de gündem oluşturulması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

⁷¹ **Coştan**, s. 176.

fesih bildirimini yapıldıktan belli süre sona sözleşme sona erer. Olağanüstü fesihte ise sözleşme derhal sona erer. Bunun da sebebi, aradaki güven ilişkisinin zedelenmiş olmasıdır. Zira olağanüstü fesih için haklı sebepler bulunmalıdır. Haklı sebeple fesih hakkı bozucu yenilik doğuran bir haktır. Haklı sebepler, ilişkinin devamını çekilmez hale getiren hukuki olaylardır. Hangi olayların haklı sebep teşkil edeceği hususunda ise dürüstlük kuralları esas alınır⁷².

Bir Yargıtay kararında⁷³ geçen, ‘toplantıya haklı nedenle çağrılmama’ şeklinde bir kavram hukukumuzda mevcut değildir. Zira TTK’de böyle bir düzenleme yapılmamıştır. Yönetim kurulu toplantı çağrısının tüm üyelere yapılmış olması gerekir. Zira üyelerin müzakereye katılma yasağı bulursa ve toplantıda sadece bu konu görüşülecek olsa dahi, üyenin toplantıya çağrılması, bir toplantı yapıldığından haberdar olması gerekmektedir. Kaldı ki, yönetim kurulu toplantılarında gündeme bağlılık ilkesi olmadığından, her zaman için, başka konuların da görüşülme ihtimali vardır⁷⁴.

§7. TOPLANTI YERİ VE ZAMANI

ETK’de şirket ana sözleşmesinde yönetim kurulu toplantıların yapılacağı yere ve zamana ilişkin bir düzenleme yoksa ve yönetim kurulunun da bu hususa ilişkin bir iç yönergesi veya prensip kararı bulunmuyorsa, her bir toplantının yeri ve zamanı, toplantı çağrısında bulunan başkan veya vekili tarafından belirlenmekteydi. Bu durumda tüm üyelerin kolay bir biçimde toplantıya katılımlarının mümkün olduğu bir yer ve zamanın belirlenmesi, dürüstlük kuralına uygun bir biçimde hareket edilmesi gerektiği belirtilmekteydi⁷⁵.

Buna göre yönetim kurulunu toplantıya çağıran başkan veya vekili, toplantının yerini ve zamanını yapacağı çağrıda üyelere bildirmelidir. Ancak Eski Kanunda toplantıların yeri ve zamanı, esas sözleşmeyle veya kurulun düzenlediği bir iç yönergeyle ya da kurul tarafından alınan bir prensip kararıyla belirlenmişse, artık her toplantıdan önce üyelere bir çağrı yapılmasına gerek olmadığı ileri sürülmekteydi.

⁷² Akyıldız, s. 2305.

⁷³ Yargıtay 11. HD Tarih: 2.7.2014, Esas 2014/6772, Karar 2014/12693.

⁷⁴ Akyıldız, s. 2305 vd.

⁷⁵ İmregün, AnonimOrtaklıklar, s. 210; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 269; ErcoşkunŞenol, s. 1703.

Bu görüşteki yazarlara göre yapılacak toplantının zamanında veya yerinde bir değişiklik varsa, üyelere yalnızca bu değişiklik bildirilmelidir⁷⁶.

Çağrı yapılmasına gerek olmadığına ilişkin bu görüş hiç çağrı yapılamaması şeklinde değil, yapılacak çağrıda toplantının yeri ve zamanına ilişkin ayrıca bir bildirimde bulunulmasına gerek olmadığı şeklinde anlaşılmalıdır. Çünkü aşağıda inceleneceği üzere, yapılacak çağrıda toplantının gündemi de üyelere bildirilmelidir. Her bir toplantının gündemi de önceden sabit bir biçimde belirlenemeyeceğine göre, en azından bu konuya ilişkin olarak bir çağrı yapılması gerekecektir. Ancak gündemi bildirmek için yapılan bu çağrıda, toplantının yeri ve zamanında herhangi bir değişiklik olmadığını bildirmek de uygun olacaktır. Yeni Kanun döneminde bu konuda doğrudan bir düzenleme yapılmadığı için, eski kanun dönemine ilişkin yaptığımız bu açıklamaların geçerliliğini koruduğu söylenebilir⁷⁷.

§8. GÜNDEM

Yönetim kurulu üyelerinin toplantıya hazır bir şekilde gelmeleri, kurulun verimli çalışabilmesi için bir gerekliliktir. Bu nedenle toplantıya katılacak üyeler toplantıdan belli bir süre önce gündemden haberdar edilmelidirler. Yönetim kurulunu toplantıya çağırın başkan veya vekili gündemi belirlemeli⁷⁸ ve toplantı çağrısında üyelere bildirmelidir⁷⁹. Ancak toplantının gündemi ne olursa olsun, yönetim kurulu üyeleri toplantıya katılmakla yükümlü oldukları için, gündem maddelerinin bildirmesi zorunluluğunun bulunmadığı da savunulmaktadır⁸⁰.

Üyelerin toplantıya hazırlıklı gelmeleri ve toplantının verimli bir biçimde yürütülebilmesi için gündemin önceden belirlenmesi gerekirse de, genel kurul toplantılarında geçerli olan gündeme bağlılık ilkesi, yönetim kurulu toplantıları açısından geçerli değildir. Bu nedenle toplantıya katılan üyeler istedikleri konuların gündeme alınmasını başkandan talep edebilirler⁸¹.

⁷⁶ **Pulaşlı**, s. 312; **Ercoskun Şenol**, s. 1703.

⁷⁷ **ErcoskunŞenol**, s. 1703.

⁷⁸ **Özkorkut**, s. 47; **İmregün**, s. 210-211; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 269; **Pulaşlı**, s. 310; **Ercoskun Şenol**, s. 1704.

⁷⁹ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 269. Başkandan toplantı talep eden yönetim kurulu üyesi bu talebin gerekçisini ve toplantının gündemini başkana bildirmek zorundadır. **Ercoskun Şenol**, s. 1704.

⁸⁰ **İmregün**, s. 211; **Ercoskun Şenol**, s. 1704.

⁸¹ Elbette gündemin bildirilmesine ilişkin bir zorunluluk yoktur. **Domaniç**, s. 400; **Fahiman Tekil**, Anonim Şirketler Hukuku, İstanbul 1993, s. 131; **Bahtiyar**, OrtaklıklarHukuku, s. 168; **Özkorkut**, İptal, s. 47; **Pulaşlı**, s. 310-311; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu** s. 269; **İmregün**, Anonim Ortaklıklar, s. 211; **Uysal**, s. 323; **Domaniç**, AnonimŞirketler, s. 400; **Ercoskun Şenol**, s. 1705.

§9. TOPLANTIYA KATILACAKLAR

I. Yönetim Kurulu Üyeleri

A. Genel Olarak

Yönetim kurulunun seçilmiş veya esas sözleşmeyle atanmış her üyesi toplantıya katılma hakkına sahiptir. Bu sebeple, yönetim kurulu toplantılarına sürekli olarak katılan ve görüşlerine başvurulanan yönetim kurulu üyesi dışındaki başka kişilerin hukukî bir hak olarak, toplantıya katılma hakkı söz konusu değildir. Bir başka ifadeyle, sürekli olarak yönetim kurulu toplantılarında bulunan bir şirket avukatının yönetim kurulu toplantılarına katılması, hukukî açıdan bir toplantıya katılma hakkı değildir⁸². Bunun sonucu olarak söz konusu kişi, kendisine toplantıya katılmasına izin verilmediği takdirde, yönetim kurulu üyelerinden farklı olarak herhangi bir hukukî yola başvuramaz.

Yönetim kurulu üyesi olmayan, ancak kendilerine yönetim veya temsil yetkisi devredilmiş olan üçüncü kişiler de toplantıya katılma hakkına sahip değildir. Zira bu kişiler sadece kendilerine yönetim kurulu tarafından verilen iş ve işlemleri yapabilir. Esasen bu kişiler yönetim kurulu üyelerine bilgi vermekle yükümlüdür⁸³.

B. Fiili Yönetim Kurulu Üyeleri

Tüzel kişiler de tıpkı insanlar gibi fiil ehliyetine sahip olabilirler. Ancak bunun için hukuken organ olarak nitelendirilen vasıtalara ihtiyaç duyarlar. Bu organlar kanunda açıkça ifade edilebileceği gibi (genel kurul ve yönetim kurulu), isteğe bağlı olarak da öngörülebilir. Tüzel kişinin iradesi, içinde kişilerin bulunduğu organlar vasıtasıyla açıklanır. Organı oluşturan kişiler hem organ hem de organ üyesi olarak adlandırılmaktadır⁸⁴. Bu sebeple fiilî yönetim kurulu üyesinin anlaşılabilmesi için “fiilî organ” kavramının ne olduğu bilinmelidir. Fiilî organ, kanunun öngördüğü şekilde seçim veya atama suretiyle göreve gelmeyen, şirketin resmî organı olmamasına rağmen, *de facto* bazı görevleri yerine getiren, şirketi yöneten veya

⁸² **Kalender, Emre**, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara, 2017, s. 125.

⁸³ Aynı görüş için bkz. **Kortunay**, s. 336.

⁸⁴ **Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat**, Anonim Şirketler Hukuku", C.2/2, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Ankara 2016, s. 387.

gerek konumuyla gerekse kullandığı yetkilerle şirket iradesinin oluşumunda etkili olan kişilerdir⁸⁵.

Bununla birlikte bir karara danışmanlık yapmak fiilî organ sıfatının kazanılması için yeterli değildir⁸⁶. Ayrıca bir kişinin fiilî organ sıfatını kazanabilmesi için şirketin kararlarına etki edebilecek bir görevi uzun bir süreden beri yerine getirmesi gerekir. Yoksa şirket iradesinin oluşumuna bir defaya mahsus olarak iştirak edilmesi fiilî organ olarak kabul edilmeyi gerektirmez⁸⁷.

Fiilî organ çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir. Meselâ, yönetim kurulu üyesine takdir hakkı tanımayacak derecede talimat veren bir pay sahibi, hâkim şirket, yönetim kurulu toplantılarına katılmaya hakkı olmamasına rağmen katılan ve kararların alınmasında etkili olan kişiler veya Devlet, fiilî organ olabilir⁸⁸. Bu kapsamda, kanunî usulde göreve gelmemesine rağmen, gördüğü işlev sebebiyle organ olarak nitelenebilen kişiler fiilî yönetim kurulu üyesi olarak adlandırılabilir.

Hukuken yönetim kurulu üyesi olmadığı hâlde, fiilî yönetim kurulu üyelerinin, bilgi alma hakkına sahip olup olmadıklarının da incelenmesi gerekir. Bu inceleme yapılırken fiilî yönetim kurulu üyesinin yürüttüğü işler sebebiyle herhangi bir hukukî sorumluluğunun bulunup bulunmadığı da dikkate alınmalıdır.

Türk Ticaret Kanunu'nun hukukî sorumluluğu düzenleyen 553. maddesi uyarınca, kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlâl ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zararlardan sorumludurlar. Hükmün mehzazı İsvBK'nin 754'ün maddesidir. Fakat hüküm mehzazdan birçok açıdan farklıdır⁸⁹. Bu çalışma açısından önemli olan farklılık fiilî yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu bakımından ortaya çıkmaktadır. Gerçekten de

⁸⁵ **Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat**, C.2, s. 389; **Korkut, Ömer**: Anonim Şirketlerde İnançlı Yönetim Kurulu Üyeliği, Ankara 2007, s. 202; **Wernli, Martin**, Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht-Obligationenrecht II, Basel, 1994, BSK OR, Art. 707. N. 29a, 40; **Homburger**, Art 707, N. 133 vd; **Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel**, § 19 N. 18; **Bärtschi, Harald**: Verantwortlichkeit im Aktienrecht, SSHWR Bd. 210, Zürich 2001, s. 101; **Gehriger, Pierre-Olivier**: Faktische Organe im Gesellschaftsrecht unter Berücksichtigung der strafrechtlichen Folgen, Zürich 1979, s. 16 vd, BGE 128 III 29, BGE 107 II 349, BGE 117 II 442.

⁸⁶ **Akdağ Güney, Necla**, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukukî Sorumluluğu, 2. Baskı, İstanbul, 2010, s. 148. (Sorumluluk)

⁸⁷ BGE 128 III 29. Aksi görüş için bkz. **Forstmoser, Verantwortlichkeit**, N. 669

⁸⁸ **Böckli**, 1996, N. 1636; **Korkut**, s. 203.

⁸⁹ Bkz. TTK 553. madde gerekçesi.

İsviçre kanun koyucusu İsvBK'nin 754. maddede “**yönetim kurulu üyeleri ile yönetim ve tasfiye ile uğraşan kişiler**” demek suretiyle fiilen yönetim işleriyle uğraşan kimseleri de açıkça sorumlu kılmıştır. Gerek doktrinde gerek uygulamada, geniş anlama sahip “uğraşan” sözcüğü sebebiyle, şeklen organ olarak atanmayan fiili organların da sorumluluklarının olacağı kabul edilmiştir⁹⁰. Türk Ticaret Kanunu'nda ise “uğraşan” sözcüğü gibi geniş kapsamlı bir kelimenin kullanılması yerine, mevcut yöneticiler sözcüğünün yorumlanması doktrin ve yargı kararlarına bırakılmıştır. Bunun sebebi, “uğraşan” kelimesinin hukukumuzda aktarılması halinde, ibarenin amacını ve İsviçre'deki anlayışını aşan bir anlam kazanacağından endişe edilmesidir⁹¹. Hâl böyle olunca “yönetici” kavramının yorumlanması gerekir. Ancak bu yapılırken öncelikle hükmün *ratiolegisi* üzerinde durulmalıdır. Zira bir normun ve bu norm içindeki kavramların hükmün amacına ters düşecek bir şekilde yorumlanması mümkün değildir. Hüküm, sorumluluğu düzenlemektedir. Sorumluluğun, inceleme konumuz bakımından meydana gelen bir zararı tazmin etme yükümlülüğü olarak anlaşılması gerekir. Maddede yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlâl ederek belli kimselere zarar veren sorumlular sayma suretiyle gösterilmiştir. Burada sorumlular bakımından yapılan sayım tahdididir. Zira maddenin lâfzından kuralın mümkün olduğunca az sayıda kimseye uygulanacağı anlaşılmaktadır. Esasen bu sonuca, kanun koyucunun, mehzadaki gibi, sorumluların çevresinin önceden belirlenebilir olmaktan çıkaran “uğraşan” ifadesini tercih etmemesinden de ulaşılabilir.

Sorumluların sayma suretiyle gösterildiği ve böylece sorumlu kişilerin sınırlandığı bir hükmü istisnai nitelikte kabul etmek ve dar yorumlamak gerekir. Bu sebeple yönetici kavramı da hükmün amacı doğrultusunda dar yorumlanmalıdır. TTK'nın hukuki sorumluluğu düzenleyen 553/1. maddesinde, “yöneticiler...kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlâl ettikleri...” ifadelerine yer verilmek suretiyle, yöneticilerin kanun ve esas sözleşmeden doğan yetkilere sahip kimseler olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca TTK'nın 553/2. maddesinin lâfzından, kanun veya esas sözleşmeden kaynaklanan bir görevin veya yetkinin kanuna dayanarak bir başkasına da devrinden bahsedilmesi karşısında, yine ilk fıkrada olduğu gibi

⁹⁰ **Bärtschi**, s. 94 vd; **Forstmoser, Verantwortlichkeit**, s. 205 vd.

⁹¹ Madde gerekçesinde bu düşüncenin özellikle banka hukukundaki deneyim ve birikim göz önüne alındığında ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Zira Bankacılık Kanunu'nda geçen “yönetici” kavramının tanımının dahi hukuk güvenliğinin tehdit ettiği düşünülmüştür. “Yöneticiler” teriminin tanımında, genel müdürlük merkez teşkilatında yer alan bölüm, kısım, grup ve bunlara eşdeğer isimler altında faaliyet gösteren birimlerin yöneticileri kastedilmiştir. Bu ifade, şahsî sorumluluğa tabi kişileri belirsiz hâle getirmektedir (**Tekinalp, Ünal**: Banka Hukukunun Esasları, İstanbul 2009, s. 289).

yöneticinin kanuna dayanarak kendisine bir görev veya yetkinin devredildiği kişi olarak kabul edilmesi gerekir. Buradaki kanun ifadesini, bazı müesseselerin Türk Ticaret Kanunu dışında, başka kanunlarda da düzenlenmesi (meselâ, ticarî temsilcilik Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiştir) karşısında, sadece Türk Ticaret Kanunu'nu değil, diğer kanunları da ifade eder şekilde anlaşılmalıdır.

Yapılan bu açıklamalar yönetici kavramının sadece bir yönünü ifade etmektedir ve yönetici olarak kabul edilecek kişinin o pozisyona nasıl geleceği belirtilmektedir. Meselenin diğer bir yanı ise “yönetici” kavramının esasını teşkil eden “yönetim” deyiminin açıklığa kavuşturulması gerekliliğidir. Dar anlamda yönetim kavramı, bağımsız karar alma yetkisine sahip kimselerin şirketin amacına dönük her türlü faaliyetini ifade eder⁹². Buna karşılık sadece talimatları yerine getiren, karar alma serbestisi olmayan ve bu sebeple şirketin iradesinin oluşumuna doğrudan etki etmeyen kimselerin yönetici olması mümkün değildir⁹³. Meselâ, kanuna dayanarak atanan ve karar alma serbestisine sahip murahhas müdürler veya ticarî temsilciler yönetici olarak kabul edilir.

Diğer haklar gibi yönetim kurulunun toplantıya katılma hakkı da sadece hukuken kabul edilmiş organlar için tahsis edilmiştir. Fiilî yönetim kurulu üyeleri için bu durum söz konusu değildir. Zira bu üyeler bir yönetim kurulunun yetkilerini ve haklarını hiçbir zaman taşıyamazlar. Bu üyeler kanuna uygun olarak belirlenmemiştir. Sadece *de facto* bir fonksiyon ifa etmektedirler. Bir kimsenin kanunî bir organın üyesi olarak seçilmemesi ve ticaret siciline tescil edilmemesi; buna karşılık yine de bütün haklara sahip olması savunulamaz. Bu yüzden fiilî yönetim kurulu üyelerinin bazı olumsuz sonuçları taşımaları gerekir⁹⁴. Ayrıca fiilî yönetim kurulu üyelerinin hukukî sorumluluk hükümlerine tâbi olmaması karşında⁹⁵ bu kimselere toplantıya katılma hakkının verilmesi de mümkün görülmemektedir⁹⁶.

⁹² **V.Moos-Busch, Irene:** Das Organisationsreglement des Verwaltungsrates, Zürich 1995, s. 9, **Vetter, Meinrad:** Der Verantwortlichkeitsrechtliche Organbegriff gemäß Art. 754 Abs. 1 OR, Zürich- St. Gallen 2007, s. 116.

⁹³ **Akdağ Güney,** (Sorumluluk), s. 160.

⁹⁴ **Bächtold, Thomas Christian,** Die Information des Verwaltungsrates, Insbesondere das Recht auf Auskunft und Einsicht gemäss OR Art. 715, Bern, 1997. N. 75; **Böckli,** N. 1485d; **Gehrig,** s. 84; **Wenniger, Renate Melanie,** Die aktinrechtliche Schweigepflicht, Zürich, 1983, s. 230 vd.

⁹⁵ Fiilî organların da sorumluluk hükümlerine tâbi olduğu görüşü için bkz. **Pulaşlı, Hasan:** Türk Ticaret Kanuna Göre Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Hukukî Sorumluluğu, Ali Naim İnan'a Armağan, Ankara 2009, s. 581.

⁹⁶ Aynı yönde bkz. **Krnet, Georg,** Praxiskommentar Verwaltungsrat, Bern, 2005, N. 923; **Wernli, Martin/Rizzi, Marco A.,** Basler Kommentar, Obligationenrecht II, Herausgeber: Honsell,

C. Müstakbel ve Yedek Yönetim Kurulu Üyesi

İstisnalar⁹⁷ bir yana bırakılırsa, yönetim kurulu, genel kurul tarafından belirlenir. Bir kimse, genel kurulun seçim kararıyla değil, bu kararın seçilen kişi tarafından kabul edilmesiyle yönetim kurulu üyesi sıfatını kazanır. Zira genel kurulun seçim kararı bir öneri niteliğindedir⁹⁸. Ayrıca doktrinde, seçilen kişinin üyeliği kabul etmeden evvel düşünmek için makul bir süre isteyebileceği de ileri sürülmektedir⁹⁹. İşte genel kurulun seçim kararı üzerine, görevi kabul edene kadar, seçilen kişi, “müstakbel yönetim kurulu üyesi” olarak adlandırılır.

Müstakbel yönetim kurulu üyesinin, göreve başlamadan önce toplantıya katılması mümkün değildir. Ancak müstakbel bir yönetim kurulu üyesi, göreve başlamadan önce, kabul kararını verebilmek için, güncel olan meseleler üzerinde bilgi alma hakkına sahiptir. Bu hak, muhtevanın, müstakbel üyenin faaliyetlerine ve görevini yerine getirmesine etki edip etmemesine bağlıdır. Bir ilgi mevcutsa gerekli bilgiler verilmek zorundadır. Bir bilginin, göreve başlayınca verilmesi gereken kararlar için dayanak oluşturması, daha önce verilmiş kararları veya yapılmış işleri kontrol bakımından öneme sahip olması, ilginin varlığını gösterir. Yapılan iş veya alınan karar ne kadar geriye gidiyorsa veya bu konular müstakbel yönetim kurulunun görevini yerine getirmesi bakımından ikinci derecede bir önemi haiz ise, üyenin istediği bilgiyi ne için talep ettiğini sağlam bir şekilde gerekçelendirmesi gerekir¹⁰⁰. Meselâ yıllar öncesine dayanan veriler veya bilanço hesabına ilişkin bilgiler daha uzunca bir zaman aralığı hakkındaki malî gelişim değerlendirilecekse, talep edilebilir. Aynı zamanda görev esnasında şirketi bağlayan sözleşmeler de talep edilebilir¹⁰¹. Yönetim kurulunun bütün üyelerine daha evvel verilmiş ve onların

Heinrich/Vogt, Nedim Peter/Watter, Rolf, 4. Auf., Basel, 2012, Art 715a, N. 4; **Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat**, C.2, s. 704.

⁹⁷ TTK m. 335/1'e göre, ilk yönetim kurulu üyeleri, ilk esas sözleşmede gösterilir. Yine TTK 334. maddeye göre, kamu tüzel kişilerinin de yönetim kurulunda temsil edilmesi mümkündür. Ayrıca yönetim kurulu üyelerinin, kooptasyon yoluyla ve Sermaye Piyasası Kurumu tarafından atanması da söz konusu olmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat**, C.2, s. 416 vd.

⁹⁸ **Pulaşlı**, s. 913; **Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel**, § 27, N. 21(b); İsviçre Federal Mahkemesi de bir kararında “anonim şirket genel kurulu tarafından bir kimse yönetim kurulu üyesi olarak seçildiğinde, bu kişinin seçimi, onun açık veya örtülü kabulü üzerine, ticaret siciline tescil edilir...” ifadelerine yer vermiştir. BGE 105 II 130.

⁹⁹ **Müller, Roland/Lipp, Lorenz/Plüss, Adrian**, Der Verwaltungsrat, Ein Handbuch für die Praxis, 3. Auf., Zürich, 2007, s. 25.

¹⁰⁰ **Bächtold**, s. 127.

¹⁰¹ **Kunz, Rudolf**, Die Annahmeverantwortung von Mitgliedern des Verwaltungsrates, Diss, St. Gallen-Zürich, 2004, s. 579.

hizmetine sunulmuş olan belgeler veya eski yönetim kurulu karar tutanakları da yönetim kurulu başkanının izni olmaksızın müstakbel üye tarafından incelenebilmelidir. Hâl böyle olunca, müstakbel üyenin bilgi alma hakkını kullanabilmesi için toplantıya davet edilmesi gündeme gelebilir. Ancak bu kişi bilgi alma hakkını kullandığı bir toplantıda, toplantıya katılacak ancak bilgi alma hakkı dışında, üyelik haklarını ve yetkilerini kullanamayacaktır.

Türk Ticaret Kanunu'nda genel kurul tarafından yedek yönetim kurulu üyesi seçilebilmesi konusunda bir düzenleme yoktur. Buna karşılık doktrin ve Yargıtay kararlarında, esas sözleşmeye konulacak bir hükümlerle genel kurulun yedek yönetim kurulu üyesi seçebileceği kabul edilmektedir¹⁰². Yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi görev ve yetkisinin genel kurulun münhasır yetkisine girdiği düşünüldüğünde, yedek üye seçiminin mümkün olduğunun kabulü gerekir¹⁰³.

Yedek yönetim kurulu üyelerinin toplantıya katılma hakkından yararlanması mümkün değildir. Zira bu hak, üyeye, yeterince kurulda sağlıklı bir karar oluşumuna katkı yapması ve sonuç olarak yönetim görevini gerektiği gibi ifa edilebilmesi için tanınmıştır. Hâlbuki yedek yönetim kurulu üyesi kurulda karar oluşumuna katılmamaktadır. Müstakbel yönetim kurulu üyesinden farklı olarak göreve gelip gelmeyeceği meçhul olan yedek üyenin karar oluşumuna katılması da yakın bir gelecekte gerçekleşmeyebilir. Bunlara ilâveten yedek yönetim kurulu üyesinin herhangi bir hukukî veya cezaî sorumluluğundan da söz edilemez. Bütün

¹⁰² Bkz. **İmregün**, s. 194; **Eriş, Gönen**: Anonim Şirketler Hukuku, Ankara 1995, s. 188; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, N. 548a; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 08.11.1982 tarih ve E. 3838/K. 4511 sayılı kararı. Yedek yönetim kurulu üyesi seçebilmek için esas sözleşmede hüküm olması gerekmediğine ilişkin görüş için bkz. **Pulaşlı, Hasan**, Şirketler Hukuku Şerhi, Ankara, 2011, s. 939. (Şerh)

¹⁰³ Bu sonuç, TTK'nin 340. maddesinde düzenlenen emredici hükümler ilkesine aykırı değildir. Emredici hükümler ilkesine göre, esas sözleşme, TTK'nin anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak TTK'de buna açıkça izin verilmişse sapabilir. TTK'de yedek yönetim kurulu üyesi gösterilmesini yasaklayan bir hüküm bulunmamaktadır. Emredici hükümler ilkesi, esas sözleşmeye TTK'de düzenlenen hususlar bakımından bir sınır getirmekte ve TTK sisteminden farklı bir düzenleme yapmayı yasaklamaktadır. Bu sebeple, esas sözleşmede yedek yönetim kurulu üyesi gösterilebilir. Benzer görüş için bkz. **Kırca/Şehirali-Çelik/Manavgat**, C.2, s. 401. Karasu'ya göre de, TTK'de esas sözleşmenin düzenlediği konuyla ilgili herhangi bir hüküm yoksa ve bu durum bir kanun boşluğu anlamına geliyorsa, bu boşluğun esas sözleşmeyle, anonim şirketler hukukunun temel ilkeleri çerçevesinde doldurulmasında sakınca yoktur. **Karasu, Rauf**, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Ankara, 2009, s. 62; Bu sonuca, Yargıtay'ın 6102 sayılı TTK döneminde vermiş olduğu bir karardan dolayı bir şekilde ulaşmak mümkündür. Zira, Yargıtay, her ne kadar 6102 sayılı TTK ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olması zorunluluğu kaldırılrsa da, esas sözleşme ile böyle bir zorunluluk getirilebileceğini, bunun TTK'de yasaklanmadığını ifade etmiştir. Bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 07.07.2015 tarih ve 2014/15813 E. 2015/8851 K. sayılı kararı (yayımlanmamış).

bu hususlar birlikte düşünülürken yedek yönetim kurulu üyesinin toplantıya katılma hakkı bulunmamaktadır.

II. Komite ve Komisyonların Üyeleri

Yönetim kurulu, anonim şirketi kurumsal yönetim ilkelerine uygun bir şekilde yönetebilmek amacıyla gerekli organizasyonu yapmak zorundadır. Bu amaçla yönetim kurulu, kararların hazırlanması ve icra edilmesi veya işlerin denetlenmesi için sürekli ya da belli bir işin yapılması için komite ve komisyonlar oluşturabilir. TTK'nın 366/2. maddesinde bu husus "yönetim kurulu işlerin gidişini izlemek, kendisine sunulacak konulardan rapor hazırlamak, kararlarını uygulamak veya iç denetim amacıyla içlerinde yönetim kurulu üyelerinin de bulunabileceği komiteler ve komisyonlar kurulabilir" denilerek düzenlenmiştir. Bu komite ve komisyonlar uzman kişilerden oluşması, kurula danışmanlık görevi ifa etmesi sebebiyle yönetim kurulunun organizasyonu içinde önemli bir fonksiyona sahiptir ve bunlar esas sözleşmede hüküm olmasa bile yönetim kurulu tarafından kurulabilir¹⁰⁴.

TTK'nın 366/2. maddesine göre kurulan komite ve komisyonların neler olduğu ve görevleri konumuz dışında kalmaktadır¹⁰⁵. Çalışmamız bakımından önemli olan husus, bu komite ve komisyonların üyelerinin, yönetim kurulu üyelerinin sahip olduğu toplantıya katılma hakkına sahip olup olmadığıdır. Bu sorunun cevaplandırılması için çıkış noktası, söz konusu komite ve komisyonların anonim şirketin yapısı içindeki yerinin tespiti olmalıdır.

Komite ve komisyonlar, yönetim kurulunun herhangi bir yetki devri yapmadığı yardımcı birimlerdir. Burada genel kurul ve yönetim kurulu dışında organ işlevi olan

¹⁰⁴ **Pulaşlı**, s. 965 vd; **Böckli**, 1996, N. 1577c; **Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel**, § 20, N. 41; **Von der Crone, Hans Casper**, Arbeitsteilung im Verwaltungsrat, in: Chorlotte M. Bär (Hrsg), Verwaltungsrat und Geschäftsleitung, Ihre Tätigkeit und Ihr Verhältnis zu einander, Bern/Stuttgart/Wien 2006, s. 81; **Doğan**, s. 77. Esas sözleşmede hüküm olması gerektiği yönündeki görüş için bkz. **Akdağ-Güney**, (Yönetim Kurulu)s. 27; Komite ve komisyonların kurulabilmesi için esas sözleşmede hüküm olmasına gerek olmamakla birlikte, bunların oluşturulması ve görev ve yetkilerinin esas sözleşmede düzenlenmesine engel bulunmamaktadır. Esas sözleşmeye konulacak böyle bir hükümlerle komite ve komisyonların görev ve yetkilerinin belirlenmesi işi yönetim kuruluna da bırakılabilir (Ayrıntılı bilgi için bkz. **Vollmar, Jürg**, Grenzen der Übertragung von gesetzlichen Befugnissen des Verwaltungsrates an Ausschüssü, Delegierte und Direktoren, Diss., Lenzburg, 1986, s. 1 vd).

¹⁰⁵ Türk Ticaret Kanunu'nda, diğer kanunlarda ve yabancı hukuk uygulamalarında ifade edilen komite ve komisyonlar ile bunların görevleri hakkında detaylı bilgi için bkz. **Pulaşlı**, s. 967 vd; **Doğan**, s. 77 vd.

başka bir kurul oluşturulmamaktadır¹⁰⁶. Komite ve komisyonlar yönetim kurulu içinde yer almamakta veya yönetim kurulu yönetim yetkisini komite ve komisyonlarla paylaşmamaktadır. Ayrıca, TTK'nın 366/2. maddesinde "içlerinde yönetim kurulu üyelerinin de bulunabileceği" denilerek, eski TTK'nın 318. maddesinden farklı bir şekilde komite ve komisyonların üyelerinin mutlaka yönetim kurulu üyesi olması zorunluluğunu kaldırmıştır. TTK'nın 378. maddesinde öngörülen riskin erken saptanması ve komitenin de üyelerinin bir veya bir kaçının yönetim kurulundan seçilmesi gibi bir zorunluluk öngörülmemiştir¹⁰⁷. Hâl böyle olunca, komite ve komisyonları daha çok yönetim kuruluna, belirlenmiş konularda "veri" hazırlayan bir birim olarak düşünmek daha doğrudur. Bu gibi komite ve komisyonlarla yönetim yetkisinin paylaşıldığı kabul edilmemelidir. Bu gibi komite ve komisyon üyelerinin yönetim kurulu toplantılarına katılma hakkı yoktur. Ancak komite ve komisyonların üyeleri, yönetimin daveti üzerine bilgi vermek amacıyla yönetim kurulu toplantılarına katılabilir.

III. Diğer Kişiler

Yönetim kurulu toplantılarına danışma ve bilgi alma amacıyla danışman veya uzman statüsündeki üçüncü kişilerin de davet edilmesi mümkündür. Üyelerden birinin itirazı halinde ise çoğunluk bu konuda bir karar vermelidir. Bilgi verme ve soruları cevaplandırmak amacıyla toplantıya katılan üçüncü kişi, oylamaya katılamayacağı gibi sır saklama yükümüne de tabidir¹⁰⁸.

Üçüncü kişinin oylamaya katılması durumunda, kararın geçerliliğine etkisi konusunda ise, üçüncü kişinin oyu dışında toplantı ve karar yetersayılarının gerçekleşip gerçekleşmediği belirleyici olmalıdır. Üçüncü kişinin katılımı ile yeter sayıların sağlanmış olması hâlinde alınan karar yok hükmündedir. Buna karşılık üçüncü kişinin sadece yönetim kurulunun fikir oluşumunu etkilemesinin kararın geçerliliğini etkilemeyeceği açıktır¹⁰⁹.

¹⁰⁶ Böckli, 2009, § 13, N. 428.

¹⁰⁷ Bunların aksine Kurumsal Yönetim Tebliği'ne göre, yönetim kurulu bünyesinde oluşturulan; denetimden sorumlu komite, riskin erken saptanması komitesi, kurumsal yönetim komitesi, aday gösterme komitesi ve ücret komitesinde mutlaka belli sayıda icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyesinin bulunması gerektiği ifade edilmiştir (Kurumsal Yönetim Tebliği m.4.5.3).

¹⁰⁸ Coştan, Hülya: Yönetim Kurulunun Karar Alma Usulleri, Oy Hakkı, Yetersayılar ve Toplantı Talep Hakkı, BATİDER, Eylül 2012, C. XXVIII, S. 3. S. 178.

¹⁰⁹ Coştan, s. 178 vd.

IV. Temsilci Aracılığıyla Katılım

Türk Ticaret Kanunu'nun 390/2. maddesine göre, yönetim kurulu üyeleri birbirlerini temsilen oy veremeyecekleri gibi, toplantılara vekil aracılığıyla da katılamazlar¹¹⁰. Bu açık hüküm karşısında yönetim kurulu üyesinin, bir başka üye veya üçüncü kişi tarafından temsil edilmek suretiyle yönetim kurulu toplantısına katılması mümkün değildir. Yönetim kurulu üyeliğinin kişinin şahsına özgü bir nitelik taşıması, üyelerin müzakerelere katılarak kendi görüşlerini açıklamalarının önemi göz önüne alındığında bu sonuca kendiliğinden ulaşılır. Ayrıca temsilen toplantılara katılması ve oy kullanılması zamanla alışkanlık haline dönüşme ve bu uygulamanın yaygınlaşma tehlikesinin bulunması da toplantılara bizzat katılım gerekliliği bakımından ayrı birer gerekçedir¹¹¹.

V. Müzakereye Katılma Yasağı

A. Genel Olarak

Yönetim kurulu üyesinin menfaat çatışması yaşaması hâlinde müzakerelere katılmaması, üyenin yönetim kurulu kararının oluşum sürecine ve oylamasına katılmaması anlamına gelir. Yönetim kurulu üyesinin kendisinin veya yakınlarının menfaatleriyle çatışan durumlarda, şirket menfaati yönünde karar vermesi zorlaşır. Yönetim kurulu üyesinin kâr elde etme ihtimalinin bulunduğu, alınan kararı yönetim kurulu üyesinin ailesinde veya yakın çevresinde olumlu veya olumsuz sonuçlar doğuracak olması, üyenin vereceği oyu şüpheli hale getirebilir. Üye ekonomik veya psikolojik nedenlerle, şirket menfaati aleyhine karar verebilir. Bu nedenlerle, yönetim kurulu üyesinin, menfaat çatışması yaşayabileceği kararların oluşum sürecinde yer alması, TTK'nın 393. maddesiyle yasaklanmıştır. Menfaat çatışması yaşayan üye, bu kararların alındığı yönetim kurulu toplantılarına katılmamalıdır. Burada yönetim kurulu üyesine getirilmiş bir oy yasağı bulunmaktadır¹¹².

¹¹⁰ Hükmün kaynağının, 1926 tarih ve 865 sayılı TTK m.330/2, c.1 ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 19.05.1928 tarih ve 427 sayılı yorum kararı olduğu yönünde bkz. **Kırca/Şehirali-Çelik/Manavgat**, C. 2, s. 493 vd.

¹¹¹ **Böckli, Peter**, Schweizer Aktienrecht, 4. Auf., Zürich-Basel-Genf, 2009, § 13, N. 129-130; **Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel**, § 31, N. 33 vd; **Homburger**, N. 34 vd; **Plüss**, s. 82 vd. Esas sözleşmede hüküm bulunması halinde bir üyenin diğerini temsil edebileceği görüşü için bkz. **Weber**, s. 169 vd; **Müller/Lipp/Plüss**, s. 128.

¹¹² **Ayan, Özge**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, Ankara, 2013, s. 121

B. Müzakerelere Katılmayı Engelleyen Menfaat Çatışması Hâlleri

Menfaat çatışması kavramı, hukukun farklı alanlarında değişik durumları ifade etmek için kullanılır¹¹³. Anonim şirketler hukukunda menfaat çatışması kavramı hem pay sahipleri¹¹⁴ hem de yönetim kurulu bakımından ele alınmıştır. Bu kavram yönetim kurulu bakımından doktrinde daha çok yönetim kurulu üyelerinin sadakat borcu, şirketle işlem yapma yasağı ve bağımsız yönetim kurulu üyeleri temelli incelenmiştir¹¹⁵. Zira anonim şirket yöneticilerinin faaliyetlerinin görevin gereklerine uygunluğunun belirlenmesinde menfaat çatışması kavramı önemli bir yere sahiptir.

Anonim şirket yöneticisi, pay sahiplerinin ve şirketin menfaatini korumalıdır. Fakat bir kimse başkalarının menfaatlerini korumayı üstlenmişse bu durum potansiyel bir çatışmayı ihtiva eder. Gerçekten de, yönetim kurulu üyesi korunması gereken pay sahibi ve şirket menfaatine ek olarak kendisinin veya üçüncü bir kişinin ekonomik menfaatlerini gözetiyorsa (inançlı yönetim kurulu üyeliğinde durum böyledir) burada da menfaat çatışması söz konusu olabilir¹¹⁶. Ancak menfaatler arasındaki her uyuşmazlığı menfaat çatışması olarak kabul etmemek gerekir. Anonim şirketlerde bu şekildeki durumlarla karşılaşmaktadır. Meselâ yönetim kurulunun oy birliği ile alınmayan her kararı, karara olumsuz oy verenlerle olumlu oy verenlerin çatışmasının bir ifadesidir. Böyle bir durum, incelemekte olduğumuz menfaat çatışması olarak görülmemelidir¹¹⁷.

Anonim şirkette, menfaat çatışmasının temeli doğrudan veya dolaylı olarak ekonomik çıkarlara dayanır. Bu türden bir menfaat ilişkisi sözleşmeden doğabilir. Çünkü yönetim kurulu üyesi bir sözleşme akdederek, üçüncü bir kişinin menfaatlerini korumayı yükümlenebilir. Meselâ yönetim kurulu üyesi akdettiği

vd; **Tekinalp, Ünal**, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Ortaklıklar Hukuku, 3. Bası, İstanbul, 2013, s. 149. Yargıtay 11. HD 21/04/1998 t. ve 1997/10481 E. 1998/2634 K. sayılı kararı.

¹¹³ Meselâ, ceza hukukunda, sanıklardan birinin savunması ancak diğer bir sanığın suçlanması yoluyla sağlanabiliyorsa, aralarında çıkar çatışmasının varlığı kabul edilmektedir. Bkz. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 14.06.2011 tarih ve 2011/1-44 E. 2011/122 K. sayılı kararı. Avukatlık Kanunu m.36'ya göre ise, bir anlaşmazlıkta taraflardan birine hukukî yardımda bulunan avukat, yararı çatışan öbür tarafın vekâletini alamaz, hiçbir hukukî yardımda bulunamaz.

¹¹⁴ Pay sahipleri arasındaki menfaat çatışması hakkında bilgi için bkz. **Kaya, Arslan**, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara, 2001 s. 6 vd.

¹¹⁵ **Kalender**, s. 201 vd.

¹¹⁶ **von der Crone, HansCaspar**: Interessenkonflikte im Aktienrecht, SZW, 1/94, s. 2; **Handschin, Lukas**: Treuepflichtdes Verwaltungsratesbei der gesellschaftsinternen Entscheidungsfindung, NeuereTendenzen im Gesellschaftsrecht, Festschriftfür Peter Forstmoser zum 60. Geburtstag,, Zürich 2003, s. 171 (naklen Kalender, s. 201 vd.)

¹¹⁷ **Kalender**, s. 201 vd.

sözleşme ile “kendisinin seçilmesini sağlayan kişinin” haklarını koruyabilir. Çoğu kez menfaat koruma yükümlülüğü açıkça ifade edilmez. Ancak bu durum işin tabiatından kaynaklanır¹¹⁸. Kimi zaman ise menfaat ilişkisi fiilî bir ekonomik bağımlılıktan da doğabilir. Meselâ, yönetim kurulu üyesi her zaman azledilebilir. Azil ihtimalinin gerçekleşmesi durumunda yönetim kurulu üyesi önemli ölçüde ekonomik kayba uğrayabilir¹¹⁹. Böyle bir ihtimalde yönetim kurulu üyesinin çıkarları ile şirketin menfaati karşı kaşıya gelebilir.

C. İlgili Kişiler

Yönetim kurulu üyesinin müzakerelere, karar alma sürecine katılmasını engelleyen menfaat çatışması, kendisi ile şirket arasında ortaya çıkmalıdır. Kendisinin dışında alt ve üst soyunun, yani çocuklarının, anne ve babasının, büyükanne ve büyükbabasının, torunlarının şirketle çatışan menfaatlerinde de yönetim kurulu üyesi karar alma süreci dışında kalmalıdır.

Yasağın kapsamına üçüncü dereceye kadar olan kan ve kayın hısımlarının şirketle menfaat çatışması yaşaması hâli de girer. Üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları, yönetim kurulu üyesinin veya eşinin kardeşleri, kardeşlerinin çocukları olarak sayılır¹²⁰.

D. Dürüstlük Kuralı Gereğince Müzakerelere Katılma Yasağı Bulunan Hâller

Kanunda müzakere yasağı kapsamında bulunan kişiler, tahdidi olarak sayıldıktan sonra “dürüstlük kuralı gereği olan durumlarda da” yasağın uygulanacağı belirtilmiştir (TTK m.393/1, 2. cümle).

Hangi durumların dürüstlük kuralı gereği yasağa tabi olduğu incelenmelidir. Gerekçede, bir üyenin ortağını, ortağı olduğu şahıs şirketini veya eski eşini

¹¹⁸ **Kalender**, s. 201 vd.

¹¹⁹ **Kalender**, s. 201 vd.

¹²⁰ **Ayan**, s. 126; **Moroğlu**, maddenin kapsamının aile tipi anonim şirketlerde aşırı bir sınırlama yaratacağı, müzakerelere katılma yasağını üye bakımından üçüncü dereceye kadar hısımlar, eş bakımından, ikinci dereceye kadar hısımlarla sınırlandırmanın yeterli olacağı görüşündedir. Bkz. **Moroğlu, Erdoğan**, Kürt Ticaret Kanunu Tasarısı Değerlendirme ve Öneriler, İstanbul, 2009, s. 192.

ilgilendiren menfaat çatışması durumlarında, yönetim kurulu üyesinin müzakerelere katılmasının yasak olacağı belirtilmiştir¹²¹.

Kanundaki ifadeden ve gerekçede verilen örneklerden yola çıkıldığında, yönetim kurulu üyesinin ekonomik veya psikolojik nedenlerle şirket menfaati yönünde karar almasının zorlaştığı hallerin yasak kapsamına gireceği sonucuna varılabilir¹²².

E. Bildirim Yükümlülüğü

Yönetim kurulu üyesi, yasak kapsamına giren bir durumun varlığını yönetim kuruluna bildirmekle yükümlüdür (TTK m. 393/1). Menfaat çatışmasının az veya çok olması, alınacak kararın ekonomik boyutunun büyük olup olmaması yükümlülüğü etkilemez. Şüpheli bir durum varsa, başka bir ifadeyle yönetim kurulu üyesi dürüstlük kuralı gereğince toplantıya katılmasının yasak olup olmadığı hakkında kesin bir sonuca varamıyorsa, bu durumu da yönetim kuruluna bildirmelidir¹²³.

Yönetim kurulu üyesinin bildirim yükümlülüğünü yerine getirdiğinin kabulü için, yönetim kurulu başkanı ve/veya bir üyeyi bilgilendirmesi yeterlidir. Tek tek tüm yönetim kurulu üyelerinin haberdar edilmesi gerekmez. Yönetim kurulu başkanı menfaat çatışması yaşıyorsa, o da bu durumu başkan vekiline bildirmelidir¹²⁴.

Yönetim kuruluna yapılacak bildirim, herhangi bir şekil şartına tabi değildir. Yönetim kurulu üyesi, sözlü, yazılı veya elektronik araçlarla yönetim kuruluna bu durumu bildirebilir. Bildirim süresi, yönetim kurulu toplantısından önce makul bir süre olmalıdır. Çünkü yönetim kurulu üyelerine bu hususun iletilmesi ve değerlendirme yapıp bir sonuca varmaları için belli bir süreye ihtiyaç vardır. Bildirim en geç yönetim kurulu toplantısı başlangıcına kadar yapılmalıdır. Bildirimde görüşülecek konu hakkında menfaat çatışmasının olduğunun bildirilmesi yeterlidir. Menfaat çatışmasının nedeni, yönetim kurulu üyesinin alınacak karara konu olayda karşı tarafın avukatı olması gibi bir neden olabilir. Bu durumda, yönetim kurulu üyesinden menfaat

¹²¹ Gerekçe 393. madde birinci fıkra.

¹²² **Ayan**, s. 127.

¹²³ **Ayan**, s. 128.

¹²⁴ **Ayan**, s. 128; **Tekinalp**, Yeni Ortaklıklar Hukuku, s. 150.

çatışmasını oluşturan olayın tüm ayrıntılarının açıklanması beklenemez. Aksi davranış sır saklama yükümlülüğünün, meslek sırrının ihlalinin oluşturur¹²⁵.

F. Yasağa Aykırılığın Sonuçları

Müzakerelere katılma yasağına aykırı hareket eden yönetim kurulu üyesi ve menfaat çatışması durumunu bilmelerine rağmen, söz konusu üyenin toplantıya katılmasına izin veren, bu üyenin toplantıya katılması yönünde karar alan yönetim kurulu üyeleri, menfaat çatışması nedeniyle şirketin uğradığı zarardan sorumludur.

Yönetim kurulu üyesi menfaat çatışmasını açıkladıktan sonra, diğer üyeler daha dikkatli davranmalı ve bu yönetim kurulu üyesinin toplantıya katılmasına itiraz etmelidir¹²⁶.

Doktrinde, yasağa aykırı hareket eden yönetim kurulu üyesinin sadece şirkete karşı sorumlu olduğu, bu davranışı ile şirketle arasındaki vekâlet temeline dayalı ilişkiye aykırı davrandığı, bu davranışından dolayı zarar gören pay sahipleri ve alacaklıların dava açma haklarının bulunmadığı ileri sürülmektedir¹²⁷. Ancak bizimde katıldığımız aksi görüşte olanlar, menfaat çatışması hâlinde müzakerelere katılma yasağının yönetim kurulu üyelerine yüklenmiş bir görev olduğu, bunun ihlâlinin zarara yol açması hâlinde şirketin yanı sıra pay sahipleri ve alacaklıların da sorumluluk davası açma haklarının bulunduğunu ifade etmektedir¹²⁸.

Yönetim kurulu toplantısına katılması yasak olan üyenin katılmış olması durumunda, kararın geçerliliği, yasaklı üyenin toplantı ve karar alma sayılarına katılmamasının gerekli nisabı sağlayıp sağlamamasına bağlıdır. Yasaklı üye katılmış olsa dahi, katılan diğer üyeler gerekli nisapları sağlıyorlar ise karar geçerlidir¹²⁹.

¹²⁵ **Ayan**, s. 129; **Usluer, Ash E. Gürbüz**, Türk Özel Hukukunda Özellikle Anonim Şirketlerde Ticari Sırrın Korunması, İstanbul, 2009, s. 183.

¹²⁶ **Ayan**, s. 131; **Pulaşlı**, s. 1083.

¹²⁷ **Tandoğan, Haluk**, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, İstanbul, 2008, s. 1 vd.

¹²⁸ **Ayan**, s. 131; **Çamoğlu**, s. 91.

¹²⁹ Davacı hakkında verilen ihraç kararını alan yönetim kurulu beş üye ile toplanmıştır. Bu kararda kendisine hakaret edilen üye de yer almış ve karar katılmıştır. Bu üyenin kendisiyle ilgili konuda yönetim kurulu toplantısına katılmaması gerekirken, karar alınması doğru değilse de, bu kişinin iştiraki olmadan dahi kalan dört kişinin iştirakiyle alınan karar geçerli bulunduğundan, alınan karara bu üyenin iştirak etmesi kararın geçerliliğini etkilemez. Bkz. Yargıtay 11. HD 27/09/1988 t. 1988/2377 E. 1988/5337 K.

Ş10. MÜZAKERENİN YÜRÜTÜLMESİ VE OYLAMA

I. Müzakere Usulü

A. Müzakerenin Kayda Alınması

Yönetim kurulu toplantılarının kayda alınmasıyla ilgili TTK’de bir hüküm bulunmamaktadır. Yargıtay, genel kurul toplantısıyla ilgili vermiş olduğu bir kararda, genel kurulda konuşulan konuların toplantı tutanağına açık olarak yazılması gerektiğine hükmetmiştir¹³⁰. Şüphesiz ki, yönetim kurulu üyelerinin, müzakerelerin aynen saptanmasında yararı bulunmaktadır. Ancak her yönetim kurulu toplantısında ve özellikle yönetim kurulu üye sayısının fazla olduğu büyük anonim şirketlerde, müzakerelerin kelime olarak saptanmasının zor olacağı açıktır. İşte bu noktada, anonim şirket yönetim kurulu toplantılarında, müzakereleri ses alma kayıtları ile tutulmasının mümkün olup olmadığı tartışılmalıdır.

Müzakerelerin ses alma kayıtları ile saptanması, ses alma cihazının anonim şirket tarafından kullanılması ile yönetim kurulu üyesi tarafından kullanılması noktasında farklılık göstermektedir.

Anonim şirket yönetim kurulu toplantılarında, ortaklık tarafından ses alma cihazlarının kullanılması, yönetim kurulu üyelerinin kişilik hakları ve anonim ortaklık yönetim kurulu toplantılarının kamuya açık niteliğinin bulunup bulunmadığıyla ilgilidir. Anonim şirket yönetim kurulu, kapalı bir organdır. Ancak her ne kadar yönetim kurulu kapalı bir organ olsa da, TTK’deki tutanak ile ilgili hükümlerin yetersizliği dikkate alınacak olursa, ortaklık tarafından ses alma cihazlarının kullanılmasına karşı çıkılmaması gerekir. Çünkü yönetim kurulu, bu halde salt denetim düşüncesinde hareket etmekte, görüşlerini kamuya açıklama amacını gütmemektedir. O halde, şirket esas sözleşmesine veya iç yönergeye konulacak bir hükümlerle, yönetim kurulu toplantılarında müzakerelerin ses alma kayıtları ile tespit edilmesi mümkündür¹³¹. Bu

¹³⁰ Yargıtay HGK 16/12/1964 t. 1325/742 sayılı kararında “anonim şirket genel kurul toplantısında tutulan müzakere zaptında, bazı hususların toplantıda genel kurula arz edildiğinin yazılı olması, hissedarların bu durumu bütün incelik ve açıklığı ile öğrenmiş olduklarını, konuların genel kurulda görüşülüp konuşulduğunu ve hiçbir şeyin kapalı kalmadığını kabule kâfi değildir. Arz edilen hususların genel kurul zaptına açıkça derç edilmiş olması gerekir” hükmünü vermiştir. Karar için bkz. **Doğanay**, sd. 318.

¹³¹ **Yiğit**, s. 181; **Teoman**, Müzakerelerin Kayda Alınması, s. 287.

hâlde, toplantının yürütülmesinde esas sözleşmeye veya iç yönergeye uyulması gerekeceğinden, bir sorunla karşılaşılacaktır.

Esas sözleşmede veya iç yönergede böyle bir hüküm yoksa, yönetim kurulu başkanı, toplantıda ses alma cihazları kullanılacağı noktasında üyeleri toplantıya başlamadan evvel uyarmalıdır. Üyelerin hiçbirinin itirazda bulunmaması durumunda herhangi bir sorunla karşılaşılacaktır. Buna karşılık içlerinden birinin itiraz etmesi hâlinde, ses alma cihazlarının kullanılmasına yönetim kurulu karar vermelidir. Kurul bu kararı çoğunlukla verecektir¹³².

Anonim şirket yönetim kurulu toplantılarında, üyeler gerek tüm müzakereleri gerekse kendi görüşmelerini ses alma cihazları ile kaydedemez. Bu sonuç, üyeler arasındaki eşitlik ilkesinden kaynaklanmaktadır¹³³. Gerçekten de bu durum, toplantı sırasında karışıklıkların çıkmasına neden olacaktır. Bu sebeple, yönetim kurulu toplantısı başında, ses alma cihazlarının toplantı salonundan çıkarılması veya kullanılmamalarının sağlanması gerekir. Israr eden üye olursa, kendisi, en son çare olarak toplantıdan çıkarılabilir¹³⁴.

Yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu toplantısında ses alma cihazı kullanamasa da, ortaklık tarafından ses alma cihazlarının kullanılması durumunda, gerek kendisinin, gerekse diğer üyelerin konuşmalarını dinleyebilir veya bunların yazılı metinlerini isteyebilir¹³⁵.

B. Müzakereye Ara Verilmesi ve Ertelenmesi

Yönetim kurulu toplantıları, değişik sebeplerden ötürü uzayabilir. Görüşmelerin uzaması ve geç saatlere kadar devam etmesi, üyelerin dikkatinin dağılmasına ve kararların bilinçli bir şekilde alınmasına engel olabilir. Müzakerelerin uzaması hâlinde yönetim kurulu başkanı, üyelerin yemek yemeleri veya dinlenmeleri için kısa bir süre toplantıya ara verebileceği gibi, geç saatlere kadar uzayan görüşmeleri ertesi güne bırakabilir. Bu duruma yönetim kurulu toplantısına ara verilmesi denir¹³⁶.

¹³² **Yiğit**, s. 181.

¹³³ **Teoman**, Müzakerelerin Kayda Alınması, s. 288; **Yiğit**, s. 182.

¹³⁴ **Teoman**, Müzakerelerin Kayda Alınması, s. 288.

¹³⁵ **Yiğit**, s. 182.

¹³⁶ **İmregün**, s. 145; **Tekil**, s. 281; **Çevik**, s. 705; **Yiğit**, s. 182.

Yönetim kurulu toplantısının ertelenmesi ise, toplantı yeter sayısının elde edilmemesi veya kanuni şartlardaki eksiklikler dolayısıyla oluşur.

Toplantıya ara verilmesi ile toplantının ertelenmesi birbirinden farklıdır. Toplantıya ara verilmesi hâlinde, ara vermeden sonra toplanan kurul aynı kuruldur. Dolayısıyla toplantı yeter sayısında bir değişiklik söz konusu değildir. Buna karşılık toplantı yeter sayısının olmaması nedeniyle toplantının ertelenmesinde, erteleme üzerine yapılan yönetim kurulu ikinci bir yönetim kuruludur. Gürültü veya kavga nedeniyle toplantının ertelenmesi hâlinde ise herhangi bir farklılık bulunmamaktadır¹³⁷.

Toplantıya ara verilmesi ile toplantının ertelenmesi arasındaki bir diğer fark da, karar alınmasına gerekli olup olmadığıdır. Şöyle ki, toplantı yeter sayısının olmaması nedeniyle toplantının ertelenmesi kendiliğinden gerçekleşir ve bir karar gerektirmez. Bu hâlde yönetim kurulunu toplantıya devam kararı alması da mümkün değildir. Aksi hâlde alınan karar yoklukla maluldür. Buna karşılık, toplantıya ara verilmesi için yönetim kurulu başkanının kararı gerekir¹³⁸.

II. Müzakereye Katılma Hakkının Sınırlandırılması

Anonim ortaklık yönetim kurulunda, pay sahiplerinin ve anonim ortaklık menfaatine olan sağlıklı kararlar alınabilmesi için yönetim kurulunda iyi bir müzakere yapılması gerekir. Yönetim kurulu üyelerinin müzakerelere katılma hakkı, vazgeçilmez ve bertaraf edilemez nitelikte bir haktır. Ancak hakkın bu özelliği, onun üyeye sınırsız olarak yetki tanıdığı anlamına da gelmez. Gerçekten de, müzakerelere katılma hakkı, dürüstlük kurallarına ve eşit işlem ilkesine uygun hareket etme gibi kanuna dayanan hem de başkasına saygı ve nezaketle hareket etme gibi ilkelerden doğan sınırlamalara tabidir. Müzakerelere katılma hakkının sınırlandırılması, bazen zorunluluktan doğabilir. Bu durum konuşma sürelerinin sınırlandırılmasında karşımıza çıkacaktır. Sınırlama, üyenin hakkını kullanırken gösterdiği tutumdan da kaynaklanabilir¹³⁹.

¹³⁷ **Yiğit**, s. 182.

¹³⁸ **İmregün**, s. 145; **Yiğit**, s. 182.

¹³⁹ **Yiğit**, s. 182 vd.

A. Konuşma Süresinin Sınırlandırılması

Yönetim kurulu toplantılarının yürütülmesine ilişkin bir hüküm TTK'de bulunmadığı için, konuşma sürelerinin sınırlandırılması hakkında bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sebeple, dernekler ve parlamento hukukuna ilişkin ilke ve kuralların kıyasen uygulanması düşünülebilir¹⁴⁰.

1. Sınırlamada Yetkili Organ

Yönetim kurulu üyesinin konuşmasının sınırlandırılmasına yetkili olanı belirlerken ikili bir ayırım yapılmalıdır. Şöyle ki, yönetim kurulu üyelerinin konuşma sürelerinin önceden sınırlanması ve belirlenmesi ile üyenin belirlenmiş olan sürenin geri kalan kısmının sınırlandırılması ayrı olarak ele alınmalıdır.

Yönetim kurulu üyelerinin toplantıdaki konuşma süreleri esas sözleşmede veya iç yönergede belirlenmiş olabilir¹⁴¹. Esas sözleşme veya iç yönerge ile belirlenme hâlinde, başkan bu sürele uygun olarak üyelere konuşma hakkı vermelidir. Sorun asıl olarak, bu sürenin esas sözleşme veya iç yönergede belirlenmemesi hâlinde ortaya çıkmaktadır.

Esas sözleşmede hüküm bulunmaması hâlinde, konuşma sürelerinin sınırlandırılmasında yetkili olan, yönetim kuruludur. Konuşma süresinin sınırlandırılmasında yönetim kurulunun karar vermesi, üyenin haklarını daha etkin bir şekilde koruyacaktır. Şöyle ki, bu karar bazı şartlar altında butlan yaptırımına tabi olabilir¹⁴².

Yönetim kurulu, sınırlandırma kararını toplantının başında alabileceği gibi, bazen de bir zorunluluk gereği görüşmelerin başlamasından sonra da alabilir. Sınırlandırma kararının görüşmelerin başlamasından önce alınmasında bir sorun yoktur. Sorun, yönetim kurulunun, görüşmenin açılıp başlamasından sonra, konuşma sürelerini sınırlandırma kararı alıp alamayacağına ortaya çıkar. Yönetim kurulu, belirli bir gündem maddesi hakkında konuşma süresinin sınırlandırılması hakkında bir karar almamış olabilir. Ancak söz alan birkaç üye, konuşma sürelerini uzatabilir veya

¹⁴⁰ Genel kurul toplantıları bakımından aynı yöndeki görüş için bkz. **Yiğit**, s. 161.

¹⁴¹ **Teoman, Ömer**, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı Üstüne, İkt. Mal. C. 18 (1972), S.1. s. 463 vd.

¹⁴² **Yiğit**, s. 162; **Teoman**, s. 469; **Moroğlu, Erdoğan**, 6102 "Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler", 7. Baskı,, İstanbul, 2012, s. 10,157.

konuşulanlara cevap vermek isteyen üyeler söz konusu olabilir. İşte bu ve benzeri durumlarda yönetim kurulunun, görüşmelerin başlamasından sonra, konuşma sürelerini sınırlandırmaya yetkili olduğu kabul edilmelidir. Alınması bir zorunluluğa dayandığı ve alınmasından sonra bütün üyeler için geçerli olacağı için, böyle bir karar yönetim kurulu üyeleri arasında da geçerli olan eşit işlem ilkesine aykırılık teşkil etmez. Ancak bu tür bir sınırlandırma yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma ve inceleme hakkının kullanılmasını da güçleştirmemelidir¹⁴³.

Bir üyenin, geri kalan konuşma süresini sınırlandırmaya ise, yönetim kurulu başkanı yetkili olacaktır. Yönetim kurulu başkanının bu yetkisi, daha çok belirli bir süre konuşan ve uyarılara karşın konuşma hakkını kötüye kullanan üyenin bulunması hâlinde ortaya çıkar. Yönetim kurulu başkanı, bu hâlde yönetim kurulunun onayına da başvurabilir¹⁴⁴.

2. Sınırlamada Uyulması Gereken İlkeler

Yönetim kurulu, kanun, esas sözleşme ve iç yönergeye bağlı olmak kaydıyla belirli bir yönetim kurulu toplantısında usule ilişkin kararlar alabilir ve bunları uygulayabilir. Ancak alınan kararın, konuların gereği gibi görüşülmesini engellememesi gerekir. Özellikle, üyelerin görüşlerini açıklaması güçleştirilmemeli ve toplantıda karar verilmeden evvel bir tartışma aşaması olmalıdır¹⁴⁵.

Ayrıca yönetim kurulu başkanı tarafından konuşma süresi sınırlandırılırken iki hususa dikkat edilmelidir. Bunlardan ilki, yukarıda da ifade edildiği üzere, yönetim kurulu üyesinin görüşlerini açıklamasını imkânsız kılacak şekilde kısa olmamasıdır. Konuşma süresi aşırı derecede kısa tutulmamalıdır. Bu süre belirlenirken, müzakere hakkı ile toplantının gereği gibi yürütülmesi arasında bir denge sağlanmalıdır. Göz önünde tutulacak ikinci ilke ise, eşit işlem ilkesidir. Zira eşit işlem ilkesi yönetim kurulu üyeleri arasında da geçerlidir ve üyelerin müzakerelere katılma hakkı, kanunî istisnalar dışında, mutlak eşit işlem ilkesinin uygulandığı bir haktır¹⁴⁶.

¹⁴³ Yiğit, s. 162; Teoman, s. 471 vd.

¹⁴⁴ Yiğit, s. 163; Teoman, s. 471 vd.

¹⁴⁵ Yiğit, s. 164; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 955; Teoman, s. 470.

¹⁴⁶ Yiğit, s. 164; Teoman, s. 471; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, N.951.

B. Toplantıdan Çıkarma

Her hakta olduğu gibi, müzakerelere katılma hakkının kötüye kullanılması da korunmayacak ve bu halde bazı yaptırımlar söz konusu olacaktır. Bu yaptırımların uygulanmasında amaç, yönetim kurulu toplantılarının mümkün olduğu kadar düzenli işleyebilmesini sağlamaktır. Bu nedenle, bu konuda tek bir yaptırım söz konusu değildir. Çeşitli yaptırımlar gündeme gelecektir. Burada en önemli olan husus, davranış ile yaptırım arasında bir dengenin, bir uygunluğun olmasıdır. Bu denge sağlanmaya çalışılırken, yönetim kurulu üyelerinin haklarını en az kısıtlayan yaptırım seçilmelidir¹⁴⁷. Biz burada özellikle, üyenin toplantıdan çıkarılması yaptırımını inceleyeceğiz.

1. Çıkarma Nedenleri ve Kararın Verilmesinde Göz Önünde Tutulması Gereken İlkeler

TTK'de yönetim kurulu üyelerinin hangi hâllerde toplantıdan çıkarılacağı düzenlenmemiştir. Bu konuda her şeyden önce, şirket esas sözleşmesiyle bir yönetim kurulu üyesinin hangi hâllerde yönetim kurulu toplantısından çıkarılacağı düzenlenmişse, bu hükümler uygulanacaktır. Esas sözleşme ile bir düzenleme getirilmemesi hâlinde, hukukun genel ilkeleri veya benzer yapılar dikkate alınarak bir çözüme gidilmelidir¹⁴⁸.

Çıkarma nedenlerinin başında yönetim kurulu üyeliği haklarının kötüye kullanılması gelir. Üyenin, konuşma hakkını kullanırken, müstehcen, onur kırıcı nitelikte sözler söylemesi, küfür etmesi, onun toplantıdan çıkarılması gerektirebilir. Bu tür sözler kime yönelik kullanılırsa kullanılsın, aynı sonucu doğuracaktır. Oturduğu yerden, konuşan üyenin sözünü kesen, ona laf atan, gürültü çıkaran, diğer yönetim kurulu üyelerini tehdit eden ve böylece yönetim kurulu toplantısının sağlıklı ve düzgün bir şekilde çalışmasını engelleyen davranışlar çıkarmayı gerektirebilir¹⁴⁹.

Aslında bir üyenin hangi hallerde yönetim kurulu toplantısından çıkarılacağını önceden belirleme imkânı yoktur. Eğer bir üye, toplantının sağlıklı bir şekilde

¹⁴⁷ Teoman, s. 60 vd; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, N.698.

¹⁴⁸ Genel kurul toplantılarından çıkarılma bakımından, TBMM İç Tüzüğü'nün kıyasen uygulanması konusunda bkz. Teoman, s. 63.

¹⁴⁹ Teoman, s. 63.

işleyişini engelleyecek ve kendisine tanınan hakları kötüye kullanacak tarzda hareket ediyorsa, bu hareket ve sözler çıkarma nedenleri arasında yer alır¹⁵⁰.

Üyenin yönetim kurulu toplantısında çıkarılmasında göz önünde tutulması gereken ilkeler çok önemlidir. Çünkü, yönetim kurulu üyesinin toplantıdan çıkarılmasında bir taraftan keyfilik taşıyan kararların önlenmesi, diğer taraftan yönetim kurulu toplantısının sağlıklı bir şekilde yürütülmesi gereği ön plana çıkmaktadır¹⁵¹.

Bu konuda göz önünde bulundurulması gereken en önemli ilke, üyenin toplantıdan ancak, toplantının sağlıklı bir şekilde yürütülmesinin gerektiği hâllerde çıkarılabileceğidir. Göz önünde tutulması gereken diğer bir ilke de çıkarma kararının en son başvurulacak yol olmasıdır. Yönetim kurulu üyesinin toplantıya katılma hakkı vazgeçilmez nitelikte bir hak olduğu için, çıkarma kararının verilmesinde yönetim kurulu üyeliği haklarının kullanılması mümkün olduğu kadar korunmalıdır¹⁵². O halde, çıkarma kararı, çıkarmaya yetkili olanlar tarafından alınacak diğer önlemlerin etkisiz kalması hâlinde en son başvurulacak bir karardır¹⁵³.

2. Çıkarma Kararından Önce Başvurulacak Önlemler

Yukarıda, çıkarma kararının verilmesinden önce, toplantının sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için gereken diğer önlemlerin alınması gerektiğini belirtmiştir. Hiç şüphesiz, bu önlemlerin ne olduğu esas sözleşmede belirlenmiş olabilir. Ancak böyle bir belirlemenin söz konusu olmadığı hallerde, yaptırımla üyenin davranışı arasında bir denge olması gerektiği gözetilmelidir.

Önlemler genel olarak, üyenin geri kalan konuşma süresinin sınırlandırılması, sözünün kesilmesi, kaldırılması, uyarılması, özür dilemeye davet edilmesi, toplantıya ara verilmesi, müzakerelerin kapatılması ve hatta karar alınmaktan vazgeçilmesi gündeme gelebilir¹⁵⁴.

Bir üye kendisine verilen söz hakkını kötüye kullanırsa, örneğin konuşmasını gereksiz yere uzatır ya da konu dışında konuşmaya başlarsa, konuşması kesilebilir ve uyarılabilir. Buna rağmen yönetim kurulu üyesi davranışında ısrar ederse, konuşma hakkı

¹⁵⁰ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, N. 698.

¹⁵¹ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, N. 698.

¹⁵² Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, N. 698.

¹⁵³ Teoman, s. 64, 65; Yiğit, s. 174.

¹⁵⁴ Teoman, s. 65; Domaniç, s. 844.

kaldırılabilir. Yönetim kurulu üyesi bütün bunlara rağmen susmaz ve konuşmaya devam ederse, artık toplantıdan çıkarma yaptırımı gündeme gelebilir. Çünkü bu hallerde artık düzenli ve sağlıklı işleyen bir yönetim kurulu toplantısından bahsedilemez¹⁵⁵.

Eğer üye, adaba uymayan sözler sarf etmişse, kendisinin önce temiz bir dille, adaba uygun bir şekilde konuşması gerektiği ihtar edilmelidir. Üye buna rağmen “galiz ve müstehcen” söz kullanmaya devam ederse, konuşmasını bitirmesi kendisinden istenebilir. Tüm bu uyarılar etkisiz kalıyorsa, yönetim kurulu toplantısından çıkarma kararı alınabilir¹⁵⁶.

Yönetim kurulu toplantısında gürültü ve kavga çıkmışsa, yönetim kurulu başkanı, düzeni sağlamak için elinde geleni yapmalı, bu konuda varsa güvenlik görevlilerinden yararlanmalıdır. Ancak başarıya ulaşamazsa, toplantıya ara verileceği bildirilmeli ve devam hâlinde, kendisinin uygun göreceği bir süre için toplantıya ara vermelidir. Aradan sonra gürültü ve kavga devam ederse, toplantıya son verip karar almaktan vazgeçilebilir, yani toplantı ertelenir¹⁵⁷.

Bir yönetim kurulu üyesinin yukarıda ifade edilen diğer önlemlere başvurulmadan doğrudan yönetim kurulu toplantısından çıkarılması hâlinde, haksız bir çıkarmanın söz konusu olduğu kabul edilmelidir. Çünkü bu hâlde, çıkarma kararı verilirken toplantının sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için gerekli olanı yapma ve keyfilikten uzak kalma ve bu yaptırıma en son çare olarak başvurma gerektiği şeklindeki ilkelere aykırı bir karar alınmış olacaktır¹⁵⁸.

3. Çıkarma Kararını Almaya Yetkili Organ

Yönetim kurulu üyesinin toplantıdan çıkarılmasına ilişkin olarak, toplantının yönetiminde görevli ve yetkili olan yönetim kurulu başkanı çıkarma kararının alınmasında tek başına yetkili olduğu kabul edilebilir. Ancak bu konuda keyfiligi önlemek adına kurulun bir karar alması da düşünülebilir. Bize göre, bu konuda karar vermeye yönetim kurulu yetkili olmalıdır. Üyenin toplantıdan çıkarılması kadar önemli bir kararın yönetim kurulu başkanına tanınması, alınacak kararların keyfi olmasına yol

¹⁵⁵ Teoman, s. 65; Domaniç, s. 844; Yiğit, s. 175.

¹⁵⁶ Teoman, s. 65; Yiğit, s. 175.

¹⁵⁷ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, N. 958a; Teoman, s. 66; Yiğit, s. 175.

¹⁵⁸ Yiğit, s. 176.

açabilir. Bu konuda elbette çoğunlukta keyfi bir karar alabilir. Ancak bu karar, toplu bir şekilde görüşmeye ve tartışmaya dayalı olduğu için tercih edilmelidir.

4. Kararın Uygulanması ve Etkisi

Yönetim kurulu üyesi hakkında verilen çıkarma kararı, verilir verilmez derhal yerine getirilmelidir. Başkan gerekmesi hâlinde, varsa güvenlik görevlilerinden de yararlanabilir. Eğer üye, toplantıdan çıkarılmıyorsa, yönetim kurulu toplantısına ara verilebilir. Yönetim kurulu üyesinin çıkarılmasından önce, kendisini savunması veya diğer üyelere özür dileme imkânının da tanınması düşünülebilir. Ancak bu imkânın verilmesi, toplantının sağlıklı bir şekilde yürütülmesine katkı sağlamalıdır. Bu konuda takdir hakkını, başkana tanımak gerekir¹⁵⁹.

Yönetim kurulu üyesinin toplantıdan çıkarılması, onun yönetim kuruluna katılma hakkının geçici olarak kısıtlanması neticesini doğuracaktır. Çıkarma kararının etkisi geçicidir. Bir başka ifadeyle, üye hakkında alınan çıkarma kararı, sadece ilgili olduğu toplantı bakımından geçerlidir. Üyenin diğer toplantılara katılma hakkı devam edecektir¹⁶⁰.

III. Oylama

A. Oy Hakkının Sahibi

TTK'nin 390/2. maddesine göre, yönetim kurulu üyeleri birbirlerini temsilen oy veremeyecekleri gibi, toplantılara vekil aracılığıyla da katılamazlar. Toplantılarda her üyenin bir oyu vardır ve üyeler oylarını ifade ettiğimiz madde uyarınca şahsen kullanırlar.

B. Oy Kullanma Yönteminin Belirlenmesi

Yönetim kurulunda oy verme usulü esas sözleşme veya iç yönergeyle düzenlenebilir. Eğer böyle bir düzenleme yoksa oy verme usulünü kural olarak yönetim kurulu başkanı belirler¹⁶¹. Yönetim kurulunda teklifler kural olarak açık biçimde oylanır, yani el kaldırma, olumlu şekilde başın öne eğilip kaldırılması ya da hukuki sonuç

¹⁵⁹ Teoman, s. 68 vd; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, N. 958a; Yiğit, s. 177.

¹⁶⁰ Teoman, s. 68 vd; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, N. 958a; Yiğit, s. 177.

¹⁶¹ Pulaşlı, Şerh, s. 1330.

doğurmaya yönelik başka bir davranış şekliyle gerçekleşir. Yazılı şekilde oy verilmesi, yönetim kurulu başkanının re'sen veya bir üyenin talebi üzerine uygulanabilir¹⁶².

Gizli oylama yapıp yapılamayacağı tartışmalıdır. İsviçre hukukunda bir görüşe göre, bütün yönetim kurulu üyeleri sadakat yükümü altında bulunduğundan, toplantıda ileri sürülen görüş ve düşüncelerin de gizli kalması gerekir. Dolayısıyla yönetim kurulu üyelerinin kişisel menfaatleri hatta anonim şirketin gizli kalması gereken menfaatleri dahi gizli oylama için haklı gerekçe teşkil etmez¹⁶³. Başka bir görüşe göre ise, gizli oylama, şirketin menfaatine olan iradenin ortaya çıkarılması amacıyla özellikle çetin konularda ve açık oylamanın saygıdan veya aynı şekilde karşılık bulacağı korkusu nedeniyle gerçek iradenin tam olarak ifade edilmeme tehlikesi olan hallerde yapılabilir¹⁶⁴.

C. Oyda Eşitlik ve Yönetim Kurulu Başkanının Üstün Oyu

Oyların eşit olması hâlinde, görüşülen konu gelecek toplantıya ertelenir ve bu toplantıda da eşitlik bozulmazsa, ilgili öneri reddedilmiş sayılır (TTK m.390/3). TTK'da, oylarda eşitlik hâlinde, yönetim kurulu başkanına üstün oy hakkı tanıyan özel bir hüküm yoktur. İsviçre Borçlar Kanunu'nda 1992 yılında yapılan değişiklikle, oylarda eşitlik olması durumunda, esas sözleşmede aksine bir düzenleme yoksa, yönetim kurulu başkanının üstün oyu, açık yasa hükmü ile kabul edilmiştir (İsvBK m.713/2)¹⁶⁵.

Bu hâliyle TTK'da eski düzenlemeye nazaran bir değişiklik yoktur. Gerekçede de başkanın üstün oyu hakkında hiçbir ifade yer almamaktadır. Bu nedenle, eski düzenlemeye ilişkin Türk hukukundaki tartışmalara, eski mevzuat çerçevesinde inceleyip, yeni TTK'daki düzenleme dikkate alınarak değerlendirme yapılması gerekir. Arslanlı¹⁶⁶, Karayalçın¹⁶⁷, Tekinalp¹⁶⁸ şirket esas sözleşmesine bu yolda bir hüküm konulması hâlinde, oyların eşitliği durumunda yönetim kurulu başkanının bulunduğu tarafın oyu kabul edilmiş sayılır görüşündedir. Buna karşı Hırş¹⁶⁹, Ülgen¹⁷⁰ ve Eriş¹⁷¹, başkanın üstün oyunun olmayacağı kanaatindedir.

¹⁶² **Pulaşlı**, Şerh, s. 1330.

¹⁶³ **Wernli**, Art. 713, N.9 (naklen **Pulaşlı**, Şerh, s.1330 dipnot 1387'den).

¹⁶⁴ **Böckli**, Aktienrecht, 3. Aufl. § 13, N. 125 (naklen **Pulaşlı**, Şerh, s.1330 dipnot 1387'den).

¹⁶⁵ **Pulaşlı**, s. 1332.

¹⁶⁶ **Arslanlı**, s.118.

¹⁶⁷ **Karayalçın**, s. 520 vd.

¹⁶⁸ **Tekinalp**, Yönetim Kurulu Başkanının Üstün oya sahip olup olmayacağı sorunu, s. 301 vd.

¹⁶⁹ **Hırş**, Dastürkischeaktienrecht, 1958, m.330, N.4.

¹⁷⁰ **Ülgen**, **Hüseyin**, Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Başkanının Üstün Oyu, BATİDER, C. VI 1972, S. 4, s. 667 vd.

Bu konuda Pulaşlı, esas sözleşmeye konulacak bir hükümle, eşitlik hâlinde yönetim kurulu başkanına üstün oy tanınabileceğini savunmaktadır. Çünkü ilk olarak TTK m. 390/3 hükmü emredici bir düzenleme değildir. İkinci olarak da, yönetimde bazı paylara imtiyaz tanımak hukuken mümkün olduğuna ve yönetim kurulu başkanını da yönetim kurulu üyeleri, hatta esas sözleşmeye konulacak bir hükümle genel kurul seçebildiğine göre, ister genel kurulda isterse yönetim kurulunda çoğunluğun kararıyla seçilen başkana, “yönetim kuruluna daha aktif çalışma olanağı vermek” amacıyla, üstün oy hakkı tanımak mümkün hatta yerinde olabilecektir ve bu konuda iç yönergeye de hüküm konulabileceği söylenebilir¹⁷².

Ancak eski TTK’ya ilişkin görüşler değerlendirilirken, yeni Kanundaki m.340 hükmüne benzer bir düzenlemenin olmadığı göz önüne alarak bir değerlendirme yapmak gerekir. Eski TTK’da yeni Kanundaki m.340 anlamında bir hükmün yokluğu nedeniyle oyların eşit olması halinde yönetim kurulu başkanına üstün oy hakkı tanımaya ilişkin görüşü eski mevzuat çerçevesinde yerinde olabilirse de, yeni TTK açısından bunun kabul edilmesi mümkün değildir¹⁷³. Çünkü TTK 340. maddeye göre, esas sözleşme, bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak Kanunda buna açıkça izin verilmişse, sapabilir. Kanundaki yönetim kurulunun karar alma düzenine baktığımızda, toplantıda her üyenin bir oy hakkına sahip olduğu ve pay sahiplerine oy hakkındaki imtiyaz gibi yönetim kurulu üyelerine böyle bir hakkın tanınmadığı ve daha da önemlisi, oylamada eşitlik hâlinde, o konunun gelecek toplantıya bırakılacağı ve ikinci toplantıda da eşitlik olması hâlinde söz konusu önerinin reddedilmiş sayılacağı emredici nitelikte belirtildiğinden, bu konuda kanunda açıkça bir sapmaya izin verilmemektedir. Dolayısıyla, esas sözleşmeye ve ona istinaden iç yönergeye, yönetim kurulu toplantılarında oyların eşit olması hâlinde, yönetim kurulu başkanının oyuna üstünlük tanınmasına ilişkin bir hüküm konulması mümkün değildir¹⁷⁴.

¹⁷¹ Eriş, s. 950

¹⁷² Pulaşlı, s. 1332. Nitekim benzer bir uygulama, 1211 sayılı TC Merkez Bankası Kanunu’nda benimsenmiştir. Banka idare meclisi ile yönetim komitesi toplantısında oyların eşitliği hâlinde, başkanın katıldığı tarafın teklifi kabul edilmiş sayılır (m.21/3).

¹⁷³ Pulaşlı, s. 1333.

¹⁷⁴ Pulaşlı, s. 1333.

§11. KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ BAKIMINDAN TOPLANTI

Kurumsal Yönetim İlkeleri, yönetim kurulunun toplantı usulünü düzenlemeden önce, kurulun toplantı sıklığı ile ilgili olarak bir kıstas sunmaktadır. Buna göre yönetim kurulu, görevlerini etkin bir şekilde yerine getirebileceği sıklıkta toplanmalıdır (KYİ m.4.4.1). Kural olarak yönetim kurulu, toplanarak karar alan bir organdır. Dolayısıyla ilkelerin dördüncü bölümü boyunca yönetim kuruluna yüklenen bütün sorumlulukların gereği gibi yerine getirilebilmesi için, üyelerin şirket işlerine, “gerekli özen”in öngördüğü sıklıkta ve işlevlerini etki olarak yerine getirebilecekleri bir şekilde toplanmaları esastır. Üyelerin istinasız her toplantıya katılmaya ve bu toplantı içinde aktif olarak yer almaya (yani görüş bildirmeye) özen göstermeleri gerekmektedir (KYİ m.4.4.1). Bu ilke, hem TTK m.369’daki “tedbirli bir yöneticinin özeni” ile aynı doğrultuda bir hüküm sevk etmekte hem de borsa şirketlerinde zorunlu tutulan asgari beş kişilik yönetim kurulu mantığının içini doldurmaktadır. Kolektif aklın, kural olarak toplanarak karar alması gereken bir organda işler hale gelmesi, uygulamada, üyelerin kurula azami katılımını gerekli kılar¹⁷⁵.

Yönetim kurulu toplantılarına uzaktan erişimi sağlayan her türlü teknolojik yöntemin yönetim kurulu üyelerine de sağlanması gerekmektedir (KYİ m. 4.4.1). Başka bir deyişle, yönetim kurulu üyesinin internet üzerinden yönetim kurulu toplantısına katılmasının engellenmemesi gerekmektedir. Zaten bu husus, elektronik ortamda kurullar başlığı altında TTK m.1527’de güvence altına alınmıştır. Ayrıca bu madde, sadece hisse senetleri borsada işlem gören anonim ortaklıklara değil, bütün sermaye şirketlerine şamildir. Tek fark, TTK m. 124 bakımından sermaye şirketi sayılan, ancak borsaya kote olmayan şirketlerde, yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamda yapılabilmesi için, bu hususun şirket sözleşmesinde veya esas sözleşmede düzenlenmiş olması gerekir. Borsa şirketlerinde, yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamda yapılabilmesi için, bu şirketlerin esas sözleşmelerinde, böyle bir düzenlemenin bulunmasına gerek yoktur. Borsa şirketlerinde KYİ m.4.4.1’in varlığı, şirketin esas sözleşmesinde, elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısı yapılabilmesine ilişkin bir hükmün bulunmasına dair gerekliliği ortadan kaldırmaya yeterli kabul edilmelidir¹⁷⁶.

¹⁷⁵ **Demir, H. Erdal:** Sermaye Piyasası Kurulu’nun Anonim Şirketlerdeki Yönetim Kuruluna İlişkin Kurumsal Yönetim İlkeleri, İstanbul 2013, s. 106 vd.

¹⁷⁶ **Demir,** s. 107.

TTK bağlamında “eşitler arasında birinci” konumunda bulunan yönetim kurulu başkanına KYİ m.4.4.1 ile bir görev daha verilmiştir. Buna göre yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu toplantılarının gündemini belirlerken, bu belirlemeyi, diğer yönetim kurulu üyeleri ve icra başkanı/genel müdürle görüşerek yapmalıdır. Maddenin lafzından, diğer üyelerin yönetim kurulu başkanına verecekleri görüşün gündemde yer alması konusunda bir bağlayıcılığı olduğu çıkarılamaz. Ancak özellikle icra başkanı ya da genel müdür, bir şirkette temsil yetkisiyle donatılmış yöneticilerin başındaki kişiler olduklarından, şirket işleyişiyle birebir ilişkide bulunan kimselerdir. Dolayısıyla yönetim kurulu başkanının bu kişilerle görüşerek gündemi belirlemesi, yerinde bir düzenlemedir¹⁷⁷. Bunun yanı sıra unutulmamalıdır ki, ilkelerin 4.4.3. numaralı maddesi uyarınca herhangi bir yönetim kurulu üyesinin, yönetim kurulu toplantısından önce başkana gündemde değişiklik ile ilgili bir öneride bulunması mümkündür. Sonuç olarak yönetim kurulu toplantısı gündemi belirlenirken yönetim kurulu başkanı, diğer yönetim kurulu üyeleri ile icra başkanı ve/veya genel müdürle görüşecek, bunun yanı sıra bütün yönetim kurulu üyelerinin de yönetim kurulu toplantısı gündemine ilişkin öneride bulunma hakkı da saklı kalacaktır.

Yönetim kurulu başkanına yüklenen bir başka görev de yönetim kurulu toplantılarına icra dışı yönetim kurulu üyelerinin etkin katılımını sağlama yönünde en iyi gayreti göstermesi görevidir (KYİ m.4.4.6)¹⁷⁸.

İlkelerin öngördüğü yönetim kurulu toplantılarının usulü hakkında son olarak 4.4.5 ve 4.4.6 numaralı maddelerden bahsedilebilir. İlki uyarınca yönetim kurulu toplantılarının ne şekilde yapılacağı; yani bu toplantıların usulünün, şirket içi düzenlemelerle yazılı hâle getirilmesi lazımdır. Yönetim kurulu bunu bir iç yönerge ile yapabilir. Yazılı birtakım kuralların getirilmesi, üyelere bir bilinç yaratır. Ancak

¹⁷⁷ **Demir**, s. 108.

¹⁷⁸ İcra yetkisine sahip olmayan yönetim kurulu üyeleri her ne kadar şirket idaresinde görevli olmasa da, yönetim yetkisine sahip üyelere şirketin geliştirilmesi için öneri ve fikir sunabilir, tavsiyelerde bulunabilir, strateji geliştirebilir. Bu üyeler icrada görevli yönetim kurulu üyelerinin ve yöneticilerin görev ve yetkilerini kanuna, esas sözleşmeye ve iç yönergeye uygun bir şekilde yerine getirip getirmediğini gözetler; özellikle yönetim yetkisi bulunan kimselerin şirket menfaatini gözetip gözetmediğini kontrol edebilir. Başka bir deyişle, bu üyeler şirketin öz kaynakları, yönetim kadrosu ve standartları gibi konularda kontrol görevi yerine getirir, şirket politikasının oluşturulmasında katkıda bulunur. Ayrıca bu üyeler şirketin malî durumunun ve risk yönetiminin hukukî ve iktisadî açıdan olması gerektiği gibi olup olmadığını da denetler. Bkz. **Özer, Işık**, Türk ve Yabancı Hukuk Sistemlerinde Anonim Şirket Yöneticilerinin Mali Hakları, Ankara, 2009, s. 50-51; **Doğan**, s. 68; **Korkut**, s. 94; **Tekinalp, Ünal**, Anonim Ortaklıklara İlişkin Yeni Hukuk Politikasının Dinamikleri ve Bunlar Arasındaki İlişki, Prof. Dr. Turgut Kalpsüz'e Armağan, Ankara, 2003, s. 234.

unutulmamalıdır ki, toplantıların usulüne ilişkin şirket içi düzenlemelerin, yönetim kurulu üyelerinin, elden dolaştırma yoluyla karar alma, elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısına katılma gibi kanundan doğan hakları engeller, bunun üyelerin bilgi alma haklarını olumsuz yönde etkiler şekilde yapılması mümkün değildir¹⁷⁹.

KYİ m.4.4.6'ya baktığımızda ise, ilkelerin genelinde hâkim olan “kolektif aklı üstün kılma” mantığı ile bir kere daha karşılaşılmaktadır. Bu maddenin ilk cümlesinde, yönetim kurulu toplantılarında, gündemde yer alan konuların açıkça ve her yönü ile tartışılması öngörülmektedir. Nitelikli bir tartışma ortamı, profesyonel yönetimin gereğidir. Bunun yanı sıra yönetim kurulu üyesinin, TTK m.369'dan kaynaklanan özen borcu da, şirketle ilgili meselelerin her yönüyle masaya yatırılmasını ve bütün hususlar değerlendirilerek tedbirli kararlar alınmasını öngörür. Bu noktada, bu düzenleme kurumsal yönetim anlayışıyla aynı doğrultudadır¹⁸⁰.

Ş12. KARARIN ALINMASI VE TOPLANTI TUTANAĞININ DÜZENLENMESİ

I. Yönetim Kurulu Kararının Hukukî Niteliği

Yönetim kurulu kararları, hukuki işlem niteliğindedir. Bu sebeple bir hukuki işlem için geçerli olan bütün hukuk kaideleri yönetim kurulu kararları için de geçerlidir. Hukuki işlemler, taraf sayısına göre, tek taraflı hukuki işlemler ve çok taraflı hukuki işlemler olmak üzere ikiye ayrılmaktadırlar. Çok taraflı hukuki işlemler sözleşmeler ve kararlardır. Sözleşmelerde irade beyanları karşılıklı iken, kararlarda iradeler aynı yönde(paralel)dir. Sözleşmede tarafların iradeleri birbirine uygun olmalı iken, kararda iradelerin hepsinin aynı yönde olması gerekmez. Çoğunluğu sağlayacak sayıda iradenin aynı yönde olması yeterlidir¹⁸¹.Yönetim kurulunun tek kişiden oluştuğu hallerde ise, karar, tek taraflı hukuki işlem sayılmalıdır¹⁸².

Yönetim kurulunun aldığı kararlar kategorize edilebilir. *Yönetim kararı, şirketin yapısını ve iş akışını belirleyen kararlar ve değişikliklere uyarlama ve inisiyatif kararları* olarak ayrılabilir¹⁸³. Yönetim kararı, şirketin yönetim işlevine etki eden, geliştiren veya finansman ve gelir durumunu etkileyen kararlardır¹⁸⁴. Şirketin

¹⁷⁹ Demir, s. 108 vd.

¹⁸⁰ Demir, s. 109.

¹⁸¹ Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler,16.Bası, Ankara, 2014, s.167.

¹⁸² Yüce, AydınAlber, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı, İstanbul, 2013, s.71.

¹⁸³ Pulaşlı, Şerh§30 prg.670 dipnot 1396 s.1148.

¹⁸⁴ Pulaşlı, Şerh§30 prg.670 s.1147.

yapısını ve iş akışını belirleyen kararlara ise en güzel örnek iç yönergedir. Karar alma esasları bakımından bu ayrımın önemi yoktur, ancak iç yönergede, bu ayrım temel alınarak, farklı esaslar belirlenebilir. Kararların etkisi hususunda Tekil, yönetim kurulu kararlarının, ortaklığı doğrudan bağlayıcı nitelikte olmadığını, ifa ve icrası gereken işlemlere esas teşkil ettiklerini belirtmektedir¹⁸⁵.

II. Toplantı ve Karar Yeter Sayısı

TTK'nın 390. maddesine göre, esas sözleşmede daha ağır bir toplantı nisabı öngörülmemişse, yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır. Hüküm toplantı nisabının esas sözleşme ile hafifletilmesine izin vermemektedir. Düzenlemenin emredici niteliği karşısında esas sözleşmeye herhangi bir toplantı yeter sayısı öngörülmesizin yönetim kurulunun çoğunluk ile karar alacağı yönünde hüküm koyulması mümkün değildir. Kanun koyucu bu noktada İsvBK 713. maddesindeki toplantı nisabı öngörmeyen ve tek bir üyenin hazır bulunması halinde de karar alınmasına olanak veren sistemden ayrılmıştır¹⁸⁶.

Yine TTK'nın 390/1. maddesine göre, aksine sözleşmede ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır. Buna göre, karar yeter sayısının tespitinde, yönetim kurulu üye tamsayısı değil, toplantıda hazır bulunanların çoğunluğunun dikkate alınması gerekir. Örneğin, yönetim kurulunun 3 kişiden oluşması halinde, 2 üye ile toplanabilir ve oybirliği ile de karar alabilir¹⁸⁷. Yönetim kurulunun 5 kişiden oluşması hâlinde,

¹⁸⁵ **Fahiman Tekil**, Şirketler Hukuku, 2.Cilt, İstanbul, 1976, s.256

¹⁸⁶ **Akdağ Güney**, (Yönetim Kurulu), s. 152 vd.

¹⁸⁷ Yargıtay 23. Hukuk Dairesi 23.09.2013 tarih 2013/4888 E. 2013/5684 K. kararında "...TTK'nın 330/1. maddesinin aksine yönetim kurulunun en az yarından fazla üyenin katılımıyla toplanacağı kuralı getirilmiş olsa da, 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 55/2. ve anasözleşmenin 42/1, TTK'nın 312. maddelerinde, "yönetim kurulunun en az üç üyeden oluşacağı" açık ve buyurucu bir biçimde hükme bağlanmış olup, anılan 55. madde hükmünde toplantı nisabı öngörülmemiştir. Bu nedenle kooperatif anasözleşmenin 45/2. maddesinin bu hükümler ile birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu durumda somut olayda olduğu gibi anasözleşmede yönetim kurulu üye sayısının asgari üye sayısı olan üç kişi olarak belirlenmesi halinde, TTK.'nın 330/1. maddesinde öngörülen "toplantı yeter sayısının yarından bir fazlası olduğu" kuralının aksine anasözleşme de yapılamayacağından, üç kişilik yönetim kurulunun toplantı yeter sayısının "yarından bir fazlası kuralı" uyarınca üç olması gerekmektedir. Anasözleşmenin 45/2. maddesinin ancak yönetim kurulu üye sayısının üçten fazla olması halinde uygulanması mümkündür. Yönetim kurulu üye sayısının asgari sayı olan üçün üzerine çıkması halinde, başka bir ifade ile 5,7 ve 9... kişi olarak belirlenerek 1163 sayılı Kooperatif Kanunu'nun 55. maddesinde belirlenen asgari sayının üzerine çıkılmış ise, "yarından bir fazlası" ilkesinin aksine, "yarından fazlası" ilkesi benimsenmiş olduğundan, bu benimsenmenin emredici hükme aykırılık teşkil etmeyeceğinin kabulü, kooperatifler uygulamasında kooperatifin çalışabilirliği bakımından menfaatler dengesine

toplantı yetersayısı 3 ve karar yeter sayısı ise 2'dir. Toplantı ve karar yeter sayılarına uyulmadan alınan kararlar yoklukla maluldür¹⁸⁸.

III. Toplantı Tutanağının Düzenlenmesi

A. Tanım ve Önemi

Toplantı tutanağı, yönetim kurulu toplantısında verilen kararlarla, yönetim kurulu üyelerinin muhalefet şerhlerini ve beyanlarını, toplantı sürecinde önemli olan hususları ve ayrıca yönetim kurulu toplantısı ile ilgili bilgileri içeren, yönetim kurulu üyeleri ve başkanın imzaladığı, tutulması yönetim kurulu kararlarının geçerlilik şartı olduğu bir tutanaktır.

Yönetim kurulu kararları ve bunların içerikleri konusunda doğabilecek şüphe ve tereddütleri önlemek, yönetim kurulu kararlarını ve tutanakta belirtilmesi gereken diğer hususların belgelenmesini sağlamak amacıyla kanun koyucu tarafından toplantı tutanağının düzenlenmesi şartı koşulmuştur¹⁸⁹.

Toplantı tutanağının daktilo veya bilgisayar ile tutulması olağan yoldur. Ancak tutanak, el yazısı ile de tutulabilir. Bu takdirde, el yazısıyla en az iki nüsha tutulur ve imzalanır. Elle tutulan tutanağın sonradan daktilo ile yazılması hâlinde ise elle tutulan nüshanın saklanması fayda vardır.

B. Tutanağın Muhtevası

1. Müzakereler ve Karar

Yönetim kurulu toplantı tutanağına her şeyden önce, o yönetim kurulu toplantısında alınan kararlar yazılacaktır. Alınan kararların mahiyet ve neticeleri, tutanakta hiçbir tereddüde yer vermeyecek şekilde, açık ve seçik olarak yazılmalıdır. Kararların, kanun ve esas sözleşmede öngörülen yeter sayılara uygun olarak alındığı, oy miktarları ile birlikte belirtilmesinde fayda vardır¹⁹⁰.

uygun düşeceği gibi, yine kooperatifler hukukundaki ana prensip olan "çoğunluk kararı ile yönetilme" ilkesine de ters düşmeyecektir. "

¹⁸⁸ **Pulaşlı**, s. 1331; Yargıtay 11. HD. 27/02/2015 t. 2014/16882 E. 2015/2676 K.

¹⁸⁹ Genel kurul toplantı tutanakları bakımından bkz. **Yiğit**, s. 140.

¹⁹⁰ **Yiğit**, s. 141.

Toplantı tutanakları özel tutulmasına rağmen, yönetim kurulu kararlarının aynen, açık ve seçik olarak yazılması gerekir¹⁹¹. Özellikle alınan kararlar ve yapılan seçimler, görevlendirmeler toplantı tutanağında yer almalıdır. Kararlar, alınma sırasına uygun bir şekilde yazılmalıdır.

Ayrıca toplantı tutanağında, alınan kararların yanında, yönetim kurulu üyelerinin vaki beyanlarının da yazılması faydalıdır. Söz konusu vaki beyanlardan kasıt, müzakerelere katılan yönetim kurulu üyelerinin yaptıkları konuşmalardır. Ancak toplantıda konuşmak isteyenlerin sayısının fazla olması durumunda, görüşmelerin aynen yazılması olanaksızlaşabilir. Bu hâlde, müzakerelerin özet halinde yazılmasının yeterli olması düşünülebilir¹⁹².

2. Muhalefet Şerhi

Yönetim kurulu üyesinin muhalefet şerhinin, toplantı tutanağına geçirilmesinden maksat, alınan karara karşı çıkıldığına dikkat çekmek ve olası bir sorumluluk davasında kusursuzluğun delili olarak kullanmaktır. Böylece, hangi kararlardan dolayı yönetim kurulu üyesinin sorumlu olup olmayacağı bakımından hukukî bir belirlilik sağlanacaktır¹⁹³.

Yönetim kurulu üyesi, muhalefetini sözlü veya yazılı olarak açıklayabilir¹⁹⁴. Sözlü olarak açıklanan muhalefet şerhleri, tutanağa varsa kâtip yoksa tutanağı düzenleyen üye tarafından geçirilir. Üye muhalefetini yazılı olarak da verebilir. Yazılı muhalefet, yönetim kurulu başkanına altı imzalanmış, muhalif kalınan karar ve muhalefet yönü belirtilerek verilir. Bu durumda tutanağa, muhalefet şerhi içeren üyenin bilgileri yazılarak, muhalefet şerhinin ekli olduğu belirtilir. Tutanağa eklenen bu yazılı şerhin, ayrıca yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanması da mümkündür.

O hâlde, yazılı muhalefet şerhi, toplantı tutanağına gerekli açıklamalar yapılmak kaydıyla eklenecektir. Buna karşılık, yönetim kurulu üyesinin yazılı olarak verdiği muhalefet, tutanağa eklenmemiş, ama buna ilişkin açıklama tutanakta yer almışsa muhalefet şerhi verilmiş sayılacak mıdır? Doktrinde, genel kurul kararları

¹⁹¹ Arslanlı, s.44; İmregün, s. 150; Moroğlu, s. 107; Çevik, s. 711 vd.

¹⁹² Çevik, s. 710; Teoman, Ses Kaydı, s. 282; Yiğit, s. 142.

¹⁹³ Kendigelen, Abuzer., Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, 2. Bası, İstanbul, 2011, s. 310.

¹⁹⁴ Akın, İrfan, Şirketler Topluluğu Sorumluluk Hukuku, Ankara, 2014, s. 284.

bakımından yapılan değerlendirmede, toplantı tutanağının ilgili muhalefet şerhini yazılı olarak verdiğinin, dilekçenin tutanağa ekli olduğunun belirtilmesi gerektiği, toplantı tutanağında böyle bir açıklık yoksa yalnızca yazılı muhalefet şerhi vermenin bir değeri olmadığı ifade edilmiştir¹⁹⁵. Kanaatimizce, bu yaklaşımının yönetim kurulu toplantıları bakımından uygulanması mümkün değildir. Gerçekten de söz konusu eksiklik yönetim kurulu başkanının kusurudur. Bu sebeple, söz konusu durumda, muhalefet şerhinin verildiğinin kabulü gerekir¹⁹⁶.

Bu konuda üzerinde durulacak bir husus, üyenin olumsuz oyunun tutanakta yer almasının muhalefet şerhi olarak kabul edilmesinin mümkün olup olmadığıdır. Genel kurul kararlarında pay sahibinin olumsuz oyu bakımdan yapılan değerlendirmede, Yargıtay, sadece red oyunun tutanakta yer almasının muhalefet şerhi olarak kabul edilemeyeceği yönündedir¹⁹⁷. Doktrinde bir görüşe göre, pay sahibinin olumsuz oyunun tutanakta yer alması yeterlidir, ayrıca muhalefet şerhinin verilmesine gerek yoktur¹⁹⁸. Bu görüşün muhalif oyun tutanakta yer almasını, muhalefet şerhi olarak kabul ettiğini söyleyebiliriz. Bu konuda baskın olan görüşe göre, muhalefet şerhi, tutanakta açıkça ve ayrıca yer almalıdır. Olumsuz oyun tutanakta yer alması yeterli değildir¹⁹⁹. Kanaatimizce, bu hâkim görüşteki yaklaşım, yönetim kurulu toplantılarında üyenin muhalefeti bakımından da uygulanabilir.

Toplantı tutanağında yer alan ve sadece eleştiri düzeyinde kalan üyenin açıklamaları, muhalefet şerhi olarak kabul edilmemelidir²⁰⁰. Karara muhalif kalmayan, bir başka deyişle olumlu oy kullanan yönetim kurulu üyesi, artık muhalefet şerhi vermek hak ve yetkisine sahip değildir²⁰¹.

Muhalefet şerhi, oylamaların sonuçlanmasından, kararın alınmasından veya yetkililer tarafından tutanağın imzalanmasından sonra verilebilir²⁰².

¹⁹⁵ **Okçuoğlu, Yavuz:** Anonim ve Kooperatif Şirketler Genel Kararlarının İptali İçin Gerekli Olan Muhalefet ve Muhalefetin Tutanağa Geçirilmesi, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu II, Ankara BTHAE, 11-12 Ocak 1985, s. 289.

¹⁹⁶ Genel kurul kararlarındaki muhalefet şerhi bakımından aynı yöndeki görüş için bkz. **Yiğit**, s.144; Yargıtay 11. HD, 21/01/2002 t. 2002/8075 E. 2002/327 K.

¹⁹⁷ İlgili kararlar için bkz. **Yiğit**, s. 145, dipnot 574.

¹⁹⁸ **Moroğlu**, s. 202 vd.

¹⁹⁹ **Arslanlı**, s. 86; **İmregün**, Menfaat İhtilafı, s. 155; **İmregün**, s. 171; **Domaniç**, s. 648.

²⁰⁰ **Moroğlu**, s. 205; **Yiğit**, s. 145.

²⁰¹ **Okçuoğlu**, s. 272; **Moroğlu**, s. 203.

²⁰² **Yiğit**, s. 149.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNETİM KURULUNUN İŞLEYİŞİNE İLİŞKİN USULE AYKIRILIĞIN SONUÇLARI

§13. ALINAN KARARLARIN GEÇERSİZLİĞİ

I. Yokluk

Bir hukuki işlemin ihdasi unsurlarında noksanlık bulunması kural olarak o işlemi yok hükmünde kabul edilmesi sonucunu doğurur. Bu sonucu doğuran kurucu unsurlar ise her işlem özeline göre ve her işlem için ayrı ayrı dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Kurucu unsuru açıklayıcı unsurdan ayıran özellikte budur.

Yönetim kurulu kararı daha öncede belirtildiği üzere kurul halinde toplanması kuralı gereği kurulda yer alan kişilerin beyanlarının usulüne uygun kararda yer alması ve kararın yönetim kurulu adına imza altına alınmış olması kurucu unsurlardır²⁰³. Bu unsurlarda eksiklik bulunması halinde karar yok hükmündedir.

Yönetim kurulu kararlarının geçerliliğın değerlendirilebilmesi için usulüne uygun oluşmuş bir yönetim kurulunun bulunması şarttır. Yönetim kurulu üyeleri atanmış ve seçilmiş üyelere oluşmakla her bir üye açısından seçilme usulü ve esaslarının ayrıca değerlendirilmesi gerekmekte bu unsurlardaki eksiklik veya yanlışlık, oluşan yönetim kurulunun kararlarına sirayet edecek olup usulüne uygun bir yönetim kurulu oluşmaması, alınan kararın yoklukla sonuçlanmasına yol açacaktır. Yönetim kurulu üyelere oluşmakla kurul istediği takdirde oy hakkı olmamakla beraber çeşitli kişilerin toplantıda bulunmasına karar verebilmekte bu kişilerin görüş ve önerilerinden faydalanabilmektedir. Bu kişilerin toplantıda bulunması kurul kararının sıhhatinde bir olumsuzluk veya hükümsüzlük sonucu doğurmayacaktır.

²⁰³ Yüce, s.75; Ercöşkun Şenol,s.1720; Su, Ceren, "Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Kararlarına Karşı Başvuru Yolları", Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, 2005, s.222

Kurucu unsurlardan irade beyanın tam olması, toplantı ve karar sayılarında yeterli nisaba ulaşılması ile olacaktır. Usulüne uygun olarak üyelere yapılacak olan toplantı daveti sonucu oluşacak kurulda, öncelikle toplantı yeter sayısının oluşup oluşmadığı belirlenecek, yeterli toplantı nisabının bulunması sonrası alınacak kararlarda da karar yeter sayısının bulunması aranacaktır. Belirlenen bu sayılara ulaşılmadan alınan kararlar yok hükmünde olacaktır²⁰⁴.

TTK'nın 390. maddesinde, anonim şirketlerde yönetim kurulunun ne şekilde karar alacağı düzenlenmiştir. Anılan maddenin 4. fıkrasında, yönetim kurulu üyelerinden hiçbirinin toplantı yapılması isteminde bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu kararlarının, kurul üyelerinden birinin belirli bir konuda yaptığı, karar şeklinde yazılmış önerisine, en az üye tam sayısının çoğunluğunun yazılı onayı alınmak suretiyle de verilebileceği belirtildikten sonra aynı önerinin tüm yönetim kurulu üyelerine yapılmış olması, bu yolla alınacak kararın geçerlilik şartı olarak düzenlenmiştir.

Yönetim kurulu üyesinin üyelik sıfatının geçerliği öncelikle irdelenmelidir. Üyelik sıfatı son bulan kişi kurul toplantılarına katılamayacak olup katılması halinde üyeliğin kendiliğinden son bulup bulmadığına bakılması gerekecektir. Üyeliğin kendiliğinden son bulunduğu durumlarda üyenin toplantıya katılması toplantı ve karar yeter sayılarının etkileyip etkilemediği belirlenmelidir. Üyeliği son bulmuş kişinin toplantıya katılması tek başına toplantı ve karar yeter sayısını etkilemişse toplantı veya karar yok hükmündedir. Bu iki nisabın ayrı ayrı değerlendirmesi önemlidir. Toplantı nisap sayısını etkilememiş olmakla beraber karar sayısını etkilemesi halinde toplantı geçerli olacak ancak karar yok hükmünde olacaktır. Ancak toplantı yeter sayısını etkilemiş ise bundan sonra alınacak karar doğrudan yoklukla malul olacaktır²⁰⁵.

²⁰⁴ 11.HD E.2001/3660 K.2001/5777 ve 25.06.2001 tarihli karar, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 13.12.2017 tarih 2017/23-859 E. 2017/1719 K. ilamında "...yönetim kurulunun üç kişiden oluşması nedeniyle toplantı nisabı üç olmasına rağmen iki üyenin katılımıyla alınan kararın toplantı nisabı gerçekleşmeden alınması ve karar numarası içermemesi nedeniyle yok hükmünde olduğu..." Yargıtay 11. HD 03/10/2017 tarih 2016/2190 E. 2017/4998 K. sayılı ilamında "...Her ne kadar ana sözleşmede yönetim kurulunun en az üç en çok beş üyeden oluşacağı belirtilmesine rağmen, genel kurulda bir kişinin yönetim kuruluna seçilmesi anılan genel kurul kararının yokluğunu gerektirmese de yönetim kurulu kararlarının ana sözleşmede öngörülen nisaplara uygun olması gerektiği sonucunu değiştirmez. Somut olayda iptali istenen yönetim kurulu kararının ana sözleşmede öngörülen en az üç kişilik yönetim kurulu üyeliğinin çoğunluğuyla alınması gerektiği halde, nisaba uygun olmadan alınan karar, "iptal" hukuki sebebinin değil "yokluk" hukuki sebebinin gerektirdiği..."

²⁰⁵ Yargıtay 11. HD 06/06/2016 tarih 2016/23 E. 2016/6216 K. sayılı ilamında "...TTK m. 359 f. 5. hükmü uyarınca Büyükşehir Belediyesi'ni temsilen seçilen üye sayısının birden fazla olmaması gerektiği ancak 9 üyenin tamamının Büyükşehir Belediyesi'nden seçildiği, maddede belirtilen

Aynı şekilde genel kurul kararı ile seçilen üyenin seçimine ilişkin genel kurul kararı yok hükmünde ise veya geçersiz sayılmış ise bu üyenin yönetim kurulu toplantısına katılması durumunda aynı şekilde toplantı ve nisap sayıları yukarıda belirtildiği üzere ayrıca değerlendirilecektir.²⁰⁶

Toplantıya katılan üyenin üyelik sıfatının bulunup bulunmadığının önemli olması kadar diğer bir önemli husus ise toplantı ve karar yeter sayıları oluşmuş olsa bile toplantıya usulüne uygun çağırılmayan üyenin bulunup bulunmadığıdır. Yönetim kurulu toplantısı önceden irdelendiği üzere heyet halinde toplanan ve karar alan bir organdır. Burada atanmış veya seçilmiş menfaati olan her kişinin temsil edilmesi ve yönetim kurulu kararının oluşmasında iradesini ortaya koymaması kararın geçerliliğine etki edecektir. Üyelerden herhangi biri usulüne uygun çağırılmamış ve buna bağlı olarak toplantıya katılmamış olması halinde üye ister olumlu ister olumsuz yönde görüş beyan edecek veya oy kullanacak olsun kurul müzakere esasına dayalı olarak kurulmuş ve ortak menfaatin bulunması adına karar alan bir mekanizma olduğundan farklı bir görüşün bulunmaması kararın yanlışlığını doğrulayabilecek, temsil esasına dayalı olarak kurulan bir yapı olduğundan da eksik temsile dayalı olarak karar alınmış olacaktır. Bu sebeplerden dolayı bu gibi durumlar yokluk yaptırımını ile karşı karşıyadır.

Üyenin toplantıya katılma hakkı vazgeçilemez ve sınırlandırılmaz bir özellik taşımaktadır. Ancak doktrinde bu görüşün aksini savunan kişiler bu tür kararların katılmayan üyenin daha sonrada kararın imzalamasının mümkün olacağını ve bu durumda yok hükmünde olan kararın geçerlik kazanacağını belirtmektedir.²⁰⁷

Alınan karar toplantıya katılmayan üyenin onayına sunulması anlamına gelmekte müzakere ve heyet halinde karar alma esasları bir kenara bırakılmış yönetim kurulu kararının bir üst makama arz edilerek tasdiki ortaya çıkacaktır. Bu yönetim

"üye sayısı ikiden fazla olan şirketlerde üyelerden tamamının aynı tüzel kişinin temsilcisi olmaması şartıyla..." hükmüne aykırılık oluşturduğu, bu hükmün emredici hukuk kuralı niteliğinde olduğu, davacının yönetim kurulu üyeliğinin sonlandırılması ve yeni üyenin atanmasına ilişkin işlem geçersiz olduğundan, davacının yönetim kurulu üyeliğinin sona ermemiş olması nedeniyle üyelikten kaynaklanan mali ve idari hakların devam ettiği gerekçesiyle, davacının davalı şirketin yönetim kurulu üyeliğinin sona erdirilmesine ilişkin 01.11.2013 tarih 2013/052 no'lu yönetim kurulu kararının 6102 sayılı TTK'nın 359/2. maddesine aykırılık ile sakat olması nedeni ile geçersiz olduğunun tespiti.."

²⁰⁶ **Kırca, İsmail**, "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği Seçimine İlişkin Kararın Hükümsüzlüğü", C1, İstanbul, 2003, s.500.

²⁰⁷ **İmregün**, s.289.

kurulunun toplanmasına dair usulle bağdaşmayacağı gibi hukukumuzda yokluk hallerini doğuran bir sonucun ayrı bir işlemle geçerlilik kazanması mümkün değildir. Bu düşünce ancak zaman alan toplanma ve karar alma sürecinin boşa gitmemesi bu sürecin tekrarlanmaması adına hukukun genel kurallarının yönetim kurulu özelinde esnetilmesi anlamına gelmektedir.

TTK 391. madde batıl olan yönetim kurulu kararlarını örnekleme yaparak saymış olmakla yönetim kurulu üyesinin toplantıya davet edilmemesi (a) bendi uyarınca eşit işlem ilkesine aykırılık, (b) bendi uyarınca anonim şirketlerin temel yapısına uymaması, (c) bendi uyarınca da pay sahiplerinin, özellikle vazgeçilmez nitelikteki haklarının ihlal eden veya bunların kullanılmasını kısıtlayan ya da güçleştiren durum olarak değerlendirilebilir. Bu üç unsur aslında yönetim kurulunun yapısının ve karar alma sürecinin özelliklerini anlatmaktadır. Ancak bu hallere dayanılarak kararın batıl olduğunu söyleyebilmek için üyenin toplantıya davet edilmemesine dair bir karar alınması gerekecektir. Karar alınmadan davet yapılmaması ortada bir karar olmadığından 391. madde kapsamında değerlendirilmeyip toplantı sonrası alınan kararların yok hükmünde olmasına neden olacaktır.

Ayrıca kararın yok hükmünde olduğu her zaman iddia edilebilecek olup ancak bunun makul sürede yerine getirilmesi gerekecektir²⁰⁸.

II. Butlan

Bir hukuki işlemin hukuki olarak doğmuş olması için kurucu unsurların eksiksiz ve tam olarak oluşması gerekir. Ancak işlemin hukuk alanında hüküm doğurabilmesi için bu hususlar yeterli olmayıp birtakım şartları taşıması gerekir. Bu şartlar kurucu unsurlardan farklı olarak geçerlilik şartı olarak kabul edilmektedir.

Kurucu unsurları taşımayan kararlar yok hükmünde olmakta, geçerlilik şartlarını taşımayan kararlar da batıl olarak adlandırılmaktadır. Ancak benzer olarak ikisi de

²⁰⁸ Yargıtay 11. HD 07.03.2013 tarih 2011/3387 E. 2013/4278 K. sayılı ilamında "...yönetim kurulu kararının yokluğunun tespitine ilişkin davaların her zaman açılmasının mümkün olduğu, ancak yokluk iddiasının makul sürede ileri sürülmesinin gerektiği, uzun süre geçtikten sonra ileri sürülmesinin TMK'nun 2. maddesindeki dürüstlük kuralına aykırı olduğu, somut olayda davanın makul sürede açıldığının kabul edilemeyeceği, yokluğunun tespiti istenen 01.09.2008 tarih 2 sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile dava tarihi olan 15.06.2010 tarihi arasında 21 ayı aşkın süre bulunduğu, davacının Yönetim Kurulunun aldığı görev taksimi kararı doğrultusunda aldığı yetki belgesiyle Şubat 2009 ayında yapılan BTSO seçimlerinde oy kullandığı, uzun süre geçtikten ve görev taksimi kararı doğrultusunda görev yaptıktan sonra yokluk iddiası ile dava açılmasının TMK'nun 2. maddesindeki dürüstlük kuralına aykırı olduğu..." ifade edilmiştir

baştan itibaren kararın geçersiz olması sonucunu doğurmaktadır. Mutlak butlanla batıl kararlar, baştan beri hükümsüz olan, sonradan geçerlilik kazanma olanağı olmayan, emredici kurallara, kamu düzenine veya ahlaka ve adaba aykırı veyahut konusu olanaksız olan kararlardır. Bu tür kararlar, baştan beri hüküm ifade etmezler ve mahkemece, re'sen üzerinde durulması da gerekir²⁰⁹.

Batıl kararlar TTK m. 391'de sayılmış ayrıca usulüne uygun toplantı yapıldığının ve karar alındığının belirlenmesi adına müzakere edildiğinin bir kanıtı olarak karara olumlu veya olumsuz görüş bildiren üyelerin ayrıca çekincelerini belirtir şekilde kararda imzalarının bulunması kararın geçerliliğinin belirlenmesinin yanında ayrıca kararın geçerlilik şartı olarak kabul edilmektedir²¹⁰.

A. Türk Ticaret Kanunu m. 391'de Sayılan Butlan Halleri

TTK m.391 de butlan halleri genel çerçeve çizilerek belirlenmiştir. Öncelikle genel bir düzenleme yapılmış daha sonrasında özellikle ifadesi ile başlayarak butlan hallerinde bir sınırlama bulunmadığı ortaya konulmuştur. Bu hüküm eski Ticaret Kanununda olmamakla yeni bir düzenleme olarak karşımıza çıkmıştır. Madde gerekçesi olarak; kurul kararlarının iptal edilemeyeceği öngörülmüş, ancak dava hakkı tanınarak iptal edilebilir karar ile batıl kararların farklılıkları belirlenmiş, bu madde ile pay sahiplerinin haklarının korunması amaçlanmıştır. Fakat doktrinde yönetim kurulu kararlarının iptal edilemeyeceğinin belirlenmesi karşısında bu gibi bir ayrıma yer verilmesinin doğru olmadığı görüşünü savunanlar da vardır.

Türk Ticaret Kanunu m. 391'de yönetim kurulu kararının batıl olduğunun tespitinin mahkemeden istenebileceği belirtilmiştir. Madde devamında özellikle diye devam edilmiş ve dört fıkra halinde batıl olan kararlar sayılarak bir nevi örnekleme

²⁰⁹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2013/11-1048 E. 2014/43002.04.2014 K. sayılı ilamında belirttiği üzere "...Kavram olarak yokluk; bir hukuki işlemin doğabilmesi için öngörülen ve kurucu nitelikte olan emredici hükümlere aykırılık halidir. Bu aykırılık, işlemin unsurlarında eksikliğe yol açar ve işlemi "yokluk" ile sakat hale getiri. Yok sayılan işlem, şeklen dahi meydana gelmemiştir. Yokluk, bunu ileri sürme konusunda hukuki menfaati bulunan herkes tarafından her zaman ileri sürülebilir ve tespit ettirilebilir, hâkim tarafından da re'sen dikkate alınır. Mahkemenin vereceği tespit hükmü, bu durumu açıklayıcı niteliktedir. Butlan ise; bir işlemin, konusuna ilişkin emredici hükümlere aykırı olması halidir. Eş söyleyişle, bir işlemin konusu; kanuna, ahlaka, adaba, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı ya da, imkânsız ise, bu işlem batıldır. Yokluktaki gibi, butlanda da kesin geçersizlik söz konu-sudur; hâkim bunu re'sen göz önünde bulundurur ve herkes bu geçersizliği, iptal davasında öngörülen üç aylık süreyle bağlı olmaksızın ileri sürebilir ve tespit ettirebilir. Yokluk ve butlan arasında sonuçları değil, sebepleri bakımından farklılık bulunmaktadır."

²¹⁰ 11.HD E.1978/5613 K.1978/1473 ve 27.03.1978 tarihli karar

yapılmıştır. Bunlar; a) Eşit işlem aykırı olan, b) Anonim şirketin temel yapısına uymayan veya sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen, c) Pay sahiplerinin, özellikle vazgeçilmez nitelikteki haklarını ihlal eden veya bunların kullanılmasını kısıtlayan ya da güçleştiren, d) Diğer organların devredilemez yetkilerine giren ve bu yetkilerin devrine ilişkin, kararlardır.

Burada önemli olan husus butlan sebeplerinin sayılan bu hallere benzer nitelikteki durumların belirlenmesi ve çeşitlenmesi noktasındadır. Belirlenen bu maddeler geniş yorumlanabilecek ve tartışılabilir nitelikte olduğundan aykırılığın tespiti önem arz etmektedir. Ayrıca sayılan bu hallere ek olarak esas sözleşmeye eklenecek maddeler ile bu hallerin genişletilebileceği ve somutlaştırılabileceği savunulmaktadır²¹¹. Burada somutlaştırma düşüncesi ve temeli ağır basmaktadır. Zira tartışma yaratan hususlar genel olarak anonim şirketlerde benzerlik taşıdığından bu gibi konuların dava konusu edilmeden önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

1. Eşit İşlem İlkesine Aykırı Olan Kararlar

Eşit işlem ilkesi, yönetim kurulu tarafından alınan kararların muhatabı olsun veya olmasın şirket üzerinde hak sahibi olan herkese karşı yerine getirilmesi gereken bir ödevdir. Aynı şekilde yönetim kurulunun kendi içerisinde de eşitlik ilkesine uygun hareket etmesi gerekecektir. Hak sahibi olarak belirlenmesinin sebebi bunun pay sahibinden daha geniş yorumlanması gerektiğinden kaynaklanmaktadır. Genel kabul gören görüş intifa hakkına sahip kişilerinde eşitlik ilkesinden yararlanacağını fakat alacaklı, çalışan ve müşterilerin bu haktan faydalanamayacağı, bu hakkın muhatabı olmadığı yönündedir²¹². Hakka sahip olmanın en önemli kazanımı dava hakkıdır. Alacaklı, çalışan veya müşterilerin yönetim kurulu kararına karşı iptal davası açma hakkı bulunmazken bir istisna olarak eşit işlem ilkesine aykırılığı ileri sürerek butlanını ileri sürebileceklerdir.

Eşitlik ilkesinin kanun koyucunun düzenleme yetkisinin sınırları, eşitlik ilkesinin sınırları ve kararın niteliğine bağlı olarak doktrinde farklı yorumlanmaktadır. Kanun koyucunun madde metni ile açıkça belirlediği bir alan ve bir aykırılık türü olarak yorumlanması sebebiyle eşitlik ilkesine aykırılığın yaptırımının bu karardan

²¹¹ Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat, I, s. 514.

²¹² Yüce, s. 101.

etkilenen kişilerin sıfatına göre batıl sayılması yönünde²¹³, bir diğer görüşe göre ise eşit işlem ilkesine aykırılığın hukuki değerlendirmesinin iptal edilebilirlik kavramı içerisinde değerlendirilmesi gerektiğini savunmakta, farklı bir görüş ise getirilen hüküm karara karşı dava açma hakkı bulunmayan kamu ya da üçüncü kişilerin çıkarlarını korumaya yönelik ise yaptırım hükümsüzlük, pay sahiplerinin çıkarlarına yönelik ise iptal edilebilirlik olduğu yönündedir.²¹⁴

Bizce burada kanun koyucunun iradesi açıktır, madde metni düzenlenirken eşit işlem ilkesi ile korunan haklar ve kişiler sınırlandırılmamıştır. Dolayısı ile kararın muhatabı olan veya karardan etkilenen kişilerin eşitlik ilkesine aykırılığa dayanma hakkı vardır. Burada tartışılması gereken konu yönetim kurulunun kime karşı eşit davranma yükümlülüğü bulunduğu noktasındadır. Yönetim kurulu ister pay sahibi ister çalışan olsun bütün menfaatleri gözetmesi gerekecektir. Ancak şirket menfaatleri ile kişi menfaatlerinin yarışması durumunda ise tüzel kişiliğin menfaati eşitlik ilkesinin konusu yapılamayacaktır. Geniş yorumlanması gereken konu dava açma hakkı ile ilgilidir. Burada dava açma ile belirtilen iptal edilebilir kararlara yöneliktir. Kanun koyucunun açıkça batıl kabul ettiği kararlara karşı menfaati bulunan kişi veya kurumların her zaman batıl sayılmasını isteme hakkı bulunmaktadır.

Eşitlik ilkesine aykırılığın yaptırımını farklı mevzuatlarda değişiklik gösterebilmektedir. Örneğin SPK m.18/5. Burada pay alma hakkının yönetim kurulu tarafından sınırlandırılmasına ilişkin kararlara karşı iptal davası açılabileceği öngörülmüştür. Bu şekilde TTK'daki düzenlemeye bir istisna getirilmiştir.

2. Diğer Organların Devredilemez Yetkilerine Giren, Temel Yapıya Uymayan veya Sermayenin İlkesini Gözetmeyen Kararlar

Her organ kendi görev ve yetki sınırları içerisinde karar almakla yetkilidir. Bu yetki gerek kanun gerek esas sözleşme ile belirlenebilmektedir. Devredilemez yetkiler herhangi bir şekilde sınırlandırılmaz. Bu hüküm kanunun organlara verdiği yetkiye ilişkin önemi göstermektedir. Herhangi bir organın devredilmez yetkisine giren bir

²¹³ Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat, C.I, s. 517.

²¹⁴ Fahiman Tekil, "Hükümsüzlük ve İptal Edilebilirlik Sorunları", Prof. Dr. Kemal Oğuzman'ın Anısına Armağan, İstanbul, 2000. ss. 1091-1114.

konuda başka bir organın karar alması batıl olmakla beraber aynı şekilde devredilmez bir yetkinin başka bir organa devrine ilişkin karar da aynı şekilde batıl hükmündedir²¹⁵.

Bu ilke anonim ortaklığın temel yapısının korunmasına yönelik olup bu hususun ihlali yapının bozulmasına diğer ilkelerin de ihlaline yol açabilecektir. Örneğin sermayenin korunması amacı taşıyan ortaklığın malvarlığına yönelik TTK m.379/1 e aykırı sınırı aşan kararlar batıl olmaktadır²¹⁶.

3. Pay Sahiplerinin Haklarını İhlal Eden Kararlar

Daha önce de belirtildiği üzere TTK m. 391 kararların batıl olduğunun tespitinin mahkemeden istenebileceğini belirtmiş devamında özellikle ibaresiyle bir nevi örnekleme yapmıştır. Buradan bu maddenin geniş yorumlanması gerektiği benzer nitelikteki hakların veya bu hakka sahip olabilecek benzer nitelikteki kişilerin haklarının bu maddeye dayanılarak korunduğu söylenebilir. Keza anılan maddenin c fırfasında da özellikle vazgeçilemez nitelikteki haklar denilerek bu bent özelinde de yorumlamaya ve kapsamının genişletilmesine açık olduğu anlaşılabilir. Buradan hareketle bu madde kapsamında pay sahiplerinin vazgeçilmez nitelikteki hakları yanında benzer hakların korunduğu ayrıca bu madde kapsamında yönetim kurulu üyelerinin de haklarının korunduğu anlaşılmaktadır.

Yönetim kurulu üyelerinin daha önce belirtildiği üzere oy kullanma bilgi alma toplantıya katılma gibi hakları olan kanundan kaynaklanan vazgeçilmez hakları bu madde kapsamında korunur. Mevaz kanununda yer almamasına rağmen yeni TTK da bu şekilde geniş yorumlama yapılması doktrinde eleştirilmektedir²¹⁷.

Burada bir diğer husus kooperatiflerde olduğu gibi gerekli şartları taşıyan kişinin ortaklığa kabul yükümlülüğüdür. Açık kapı ilkesi gereği bu kişiler askıda olarak üye kabul edilmektedir. Kişinin eşit işlem ilkesine aykırı olarak ortaklığa kabul edilmemesi halinde yönetim kurulunun tazminat sorumluluğu doğacaktır.²¹⁸

²¹⁵ Yargıtay 11. HD 11/11/2014 tarih 2014/12994 E. 2014/17356 K. 11/11/2014 tarih "...ıskat kararı şirket ortağının haklarını ihlal niteliğinde olup, bu şekilde karar almaya yönetim kurulu yetkili değildir. Şirket yönetim kurulunun şirket ana sözleşmesinin ve genel kurulun vermiş olduğu yetki kapsamında iş ve işlemler yapacağı tabi olup, bu kapsamda ıskata dayanak yönetim kurulunca alınan bir nevi sermaye artırımına icbar niteliğindeki karar yok hükmündedir."

²¹⁶ **Yüce**, s. 121.

²¹⁷ **Yüce**, s. 127, **Moroğlu**, s. 199.

²¹⁸ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 13.12.2017 tarih 2017/23-859 E. 2017/1719 K. ilamında "...3476 sayılı Kanun ile getirilen değişiklik ile yönetim kuruluna "devralan kişinin ortaklık

B. Genel Hükümlere Göre Butlan Halleri

Hukuki işlemlerin TBK 27. maddesinde belirlenen emredici hükümlere, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusunun imkânsız olması halinde kesin olarak hükümsüzlüğünü belirlemiştir. Yönetim kurulu tarafından TTK da belirlenmeyen bu nitelikteki sebepler de aynı şekilde yönetim kurulu kararlarının butlanına sebebiyet verecektir.

Emredici hükümlerin muhatabının kurucular ve genel kurul olduğu ilkesinden yola çıkarak TTK 460. maddesi uyarınca yönetim kurulunca kayıtlı sermaye sisteminde esas sözleşmeyi değiştiren sermaye artırımı kararı alması hariç diğer kararlar almasının mümkün olmadığını belirten görüşler de bulunmaktadır²¹⁹. Ancak her ne kadar emredici hükümlerin muhatabı kurucular ve genel kurul olduğu kabul edilse bile TTK m. 391 ve TBK m. 27 değerlendirildiğinde hakları korunan kişiler kurucular ve genel kuruldan ibaret olmadığı anlaşılacaktır. Burada istisna olarak tek kişilik yönetim kurulunda kurulun yapısından kaynaklanan çağrı, gündem belirleme gibi usul eksikliklerinden dolayı butlan yoluna gidilemeyecektir²²⁰.

III. İptal Edilebilir Kararlar

A. TTK Sisteminde İptal Edilebilirlik

TTK'da yönetim kurulu kararlarının iptaline ilişkin genel bir düzenleme bulunmamaktadır. Şirketin birleşme, bölünme ve tür değiştirme kararlarına karşı TTK 192/2 maddesinde yönetim organının kararlarının iptali düzenlenmiştir. Ayrıca kayıtlı sermaye sisteminde başlığı ile düzenlenen 460/5 maddesinde de yönetim kurulu kararlarına karşı iptal davası açılabilmesi düzenlenmiş olup buradaki iptal nedenleri kanun, esas sözleşme hükümlerine ve dürüstlük kurallarına aykırılıktır. Yargıtay kararlarında yönetim kurulunun kararlarının çeşitli sebeplerle dava ve iptal konusu yapılabileceği yönünde görüşler mevcuttur²²¹. Burada yeni TTK sistemi

niteliklerini taşıması hâlinde" o kişiyi kabul etmesi zorunluluğunu yüklemiştir. İstemi reddedilen kişi ortaklığa kabul davası açabileceği gibi yönetim kurulundan tazminat da isteyebilir."

²¹⁹ **Gizem Kılıç**, "Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları", İzmir, 2015, s. 89

²²⁰ **Yüce**, "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı", s. 149.

²²¹ Yargıtay 11. HD 22.09.2011 tarih ve 2009/11177 E. 2011/10725 K. sayılı ilamında "...kural olarak, bazı haller ve özellikle pay sahiplerinin kişisel hallerine ilişkin kararlar hariç, anonim şirketlerde yönetim kurulu kararlarına karşı iptal davası açılması mümkün bulunmamaktadır. Bu

incelendiğinde iptal ve batıl hükümlerinin açıkça düzenlenmiş olması tahdidi hallerin dışında kararların iptalinin mümkün olmadığını gösterir niteliktedir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2013/11-1048 E. 2014/43002.04.2014 K. sayılı ilamında belirttiği üzere, geçersizlik halini oluşturan nedenin, işlemin, baştan itibaren geçersiz olması sonucunu doğuracak nitelikte olmaması hali söz konusudur. Örneğin; anonim şirket ortaklar genel kurulunda oyunu kullanmasına haksız yere izin verilmediği, çağrının usulsüz yapıldığı, gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediği, toplantıya ve karara yetkili olmayan kimselerin iştirak ettikleri iddiasında olan ortaklar, yasa, ana sözleşme ve afaki iyi niyet kurallarına aykırılık hallerini ileri sürerek, kararların iptallerini mülga 6762 Sayılı TTK'nın 381. maddesi uyarınca isteme hakları bulunmaktadır. İptali kabil kararlar ise, daha çok ortakların menfaatlerinin koruyan düzenlemelere aykırılık teşkil eden, emredici kurallar dışında yorumlayıcı ve şekle ilişkin kuralların ihlal edildiği kararlardır. İptali gereken kararlar, baştan itibaren geçersiz olmadıklarından, iptal edilinceye kadar geçerli bir kararın hüküm ve sonuçlarını doğururlar.

B. Sermaye Piyasası Sisteminde İptal Edilebilirlik

Sermaye piyasası kanununa tabi anonim ortaklıkta yönetim kuruluna verilen yetkiler daha geniştir. Genel kurulun bazı yetkileri yönetim kurulu tarafından kullanılmakta bu sebeple davaya konu edilecek kararlar çeşitlenmektedir.

SPK m.18/6 uyarınca '*yönetim kurulunun bu maddedeki esaslar çerçevesinde aldığı kararlar aleyhine, 6102 sayılı kanunun genel kurul kararlarının iptaline ilişkin hükümleri çerçevesinde yönetim kurulu üyeleri veya hakları iptal edilen pay sahipleri, kararın ilanından itibaren 30 gün içinde ortaklık merkezinin bulunduğu yer ticaret mahkemesinde iptal davası açabilirler.*' Görüldüğü üzere yönetim kurulu üyeleri veya hakları ihlal edilen pay sahipleri tarafında yönetim kurulunun yalnızca bu madde uyarınca aldığı kararlar için iptal davası açılabilmektedir.

kararlara karşı genel kurulda itiraz edilmesi gerekmektedir. Fakat yönetim kurulu kararı yok hükmünde ise ortakların, bu kararın yokluğunun tespiti davasını her zaman açması da mümkündür..."

§14. TOPLANTI VE KARAR ALMA ESASLARINA UYMAMA SEBEBİYLE YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞU

I. Genel Olarak Sorumluluk

Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler²²² ve tasfiye memurları kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde TTK m. 553'e göre, şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına karşı verdikleri zararlardan dolayı sorumludurlar. 6335 sayılı kanunla TTK 553. maddede değişiklik yapılarak sorumluluğun bir kusur sorumluluğu olduğu belirtilmiş ayrıca kusursuzluğun ispatı yükümlülüğü kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurlarının üzerinden kaldırılmıştır. TTK m.53/3 ise *'hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamaz'* şeklindedir. Burada yönetim kurulu üyelerinin kendi yetki ve sorumluluklarını aşan veya yetki sınırları dışında kalan bir konu ile ilgili olarak kanuna veya esas sözleşmeye aykırılık sebebiyle sorumluluklarına gidilemeyecektir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 18.03.2015 tarih ve 2013/23-1619 E., 2015/1058 K. sayılı ilamında da açıklandığı üzere; Davanın açıldığı tarihte yürürlükte bulunan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun anonim şirket yöneticilerinin sorumluluğuna ilişkin 336. maddesine göre yönetim kurulu üyeleri şirket adına yapmış oldukları sözleşme ve işlemlerden dolayı, kural olarak şahsen sorumlu değil iseler de gerek Kanunun ve gerek anasözleşmenin kendilerine yüklediği diğer görevlerin kasten veya ihmal neticesi olarak yapılmaması halinde sorumludurlar.

Genel olarak zarar kavramı incelendiğinde kişinin veya kurumun eyleminden veya aldığı bir karardan dolayı sorumluluğuna gidebilmek için kusur ve zarar olgularının bir arada bulunması gerekecektir. Kusursuz sorumluluk bu hususta istisna oluşturur. Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu hususunda ise kusur sorumluluğu öngörülmüştür. Keza ilgili madde hükmünde düzenlenen sorumluluk hali, bir kusur sorumluluğudur. Zarardan sorumluluğu gerektirecek kusurlu davranış kasıtlı veya ihmali biçimde işlenebilir. Kusur objektif olarak ele alınır. Somut olayda ise kusurlu

²²² **Korkut, Ömer**, Anonim Ortaklıklarda Fiili Yönetim Kurulu Üyeliği, Prof. Dr. Fırat Öztan'a Armağan, Cilt I, 2010, ss. 1367-1386, **Şener, Oruç Hami**, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, 2. Bası, Ankara, 2015, s. 414.

davranışta bulunan yönetim kurulu üyelerinin özel durumu göz önüne alınmayarak normal ve ortalama bir insanın aynı durumda ve koşulda göstereceği özen dikkate alınır. TTK m. 369 '*yönetim kurulu üyeleri... görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek yükümlülüğü altındadırlar.*' demek suretiyle yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğü altında oldukları hususunu somutlaştırmıştır²²³. Öte yandan doğan zarardan sorumluluk için yalnızca kusur yeterli değildir. Keza hukuki sorumluluk gerektiren hallerde hukuka aykırı fiilin doğan zarar ile arasındaki illiyet bağının kurulması gerekmektedir. Böylelikle yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu açısından da hukuka aykırı fiil ve illiyet bağı unsurlarının bulunması gereklidir.

Hukuka aykırılık ise TTK 553. madde ile kanuna ve esas sözleşmeye aykırılık olarak madde hükmünde yerini almıştır. Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun farklı fonksiyonları vardır. Bunlardan bir tanesi, izin sisteminin ve ortakların kişisel sorumluluğunun kalkmış olması karşısında denkleştirici fonksiyon, diğeri sermayeyi koruma fonksiyonu ve bir de doğrudan zarara uğrayan ortaklar ve alacaklılar bakımından koruma fonksiyonudur²²⁴. Burada kanun koyucu zarara uğrayacaklar açısından ek bir koruma mekanizması getirmiştir.

II. Toplantı Esaslarına Uymama Sebebiyle Sorumluluk

A. Toplantıya Katılmama Sebebiyle Sorumluluk

Öncelikli olarak toplantıya katılmayan üyelerin sorumluluğunun değerlendirmesi gerekmektedir. Uygulamada en sık karşılaşılan durumlardan biridir. Bu sorumluluk toplantıya katılmayan üyenin mazeretli veya mazeretsiz olup olmaması bakımından ele alınmalıdır. Bilinmelidir ki geçerli bir mazereti olup toplantıya katılmayan üye sorumlu tutulamayacaksa da²²⁵ alınan kararı toplantıdan sonra öğrenmesine rağmen duruma müdahale etmemiş ise yönetim kurulu üyesinin sorumluluğu gündeme gelecektir. Keza geçerli bir mazereti olan yönetim kurulu üyesinin bu geçerli

²²³ Yargıtay 11. HD 11/12/2017 tarih 2016/5162 E. 2017/7123 K. sayılı ilamında "... şirket borçlarından kural olarak şirketin sorumlu olduğu, ortakların sorumluluğunun taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı olduğu, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu için kanun ve ana sözleşmeyle kendilerine verilen görevleri kasten veya ihmal sonucu yerine getirmemiş olmalarının gerektiği, davacı tarafın davalıların kasıt ve ihmallerine dair somut bir iddia ve kanıt ileri sürmediği; salt kira borcunun ödenmemiş olmasının ve ödemede gecikmeye düşülmesinin yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu için yeterli olmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir."

²²⁴ Akdağ Güney, (Yönetim Kurulu), s. 213.

²²⁵ Şener, s. 415.

mazerete dayanarak sorumlu olmadığı kabul edilirse riskli kararlar öncesi her üyenin toplantıya katılmaması durumuyla karşılaşılabilecektir²²⁶. Burada doğal bir mazeret öngörülmüş ve bir hak verilmiş olmasına karşın sorumluluğun tamamen kaldırılmasının önüne geçilmiştir.

Geçerli bir mazereti olmaksızın toplantıya katılmayan üye, alınan karardan yalnız toplantıya katılmadığı için sorumlu tutulamamalıdır²²⁷. Aslında bu üye toplantıya katılıp karara ilişkin olumlu oy kullanmayan üyeler ile sorumluluk bakımından bir tutmak daha adil olacaktır. Keza üye toplantıya katılmamıştır dolayısıyla karara olumlu oy vermemiştir. Burada bu üyelerin toplantıda olumsuz oy kullandıkları kabul edilerek sorumluluklarına gidilecektir²²⁸.

Schucany, toplantıya katılmayan üyenin sorumlu tutulabilmesi belirli şartların varlığının gerektiğini savunmaktadır. Buna göre; öncelikle verilen karar şirket malvarlığını riske atmalı ve üyenin toplantıya katılmaması özen yükümlülüğüyle bağdaşmamalı, beraberinde sorumluluğa neden olabilecek bir kararın alınabileceği bilinmesine rağmen mazeretsiz toplantıya katılmamış olması gereklidir. Ayrıca üyenin yokluğu ve kararın alınması arasında illiyet bağı olmalıdır ve son olarak üye kararın alınmasını, uygulanmasını önleme girişiminde bulunmamış olmalıdır²²⁹. Burada sorumluluk sıkı şartlara bağlanmış üyenin sorumluluğuna başvurmak güçleştirilmiştir. Zarar veya zarar riski, kararın alınabileceğine dair bir öngörü, illiyet bağı ve ayrıca önleme girişiminde bulunmama şartlarının objektif olarak bir arada bulunması çok güç olmakla beraber ispatı çok daha zordur.

İmregün, mazeretsiz toplantıya katılmayan üyenin gündem dışı konularda alınan kararlardan da toplantıya katılmış gibi sorumlu tutulabileceğini belirtmektedir²³⁰. Ancak bizce bu ağır bir yükümlülük olacaktır. Üyeye gündem gönderilmiş ve bu bağlamda karar alınacağı bir nevi açıklanmıştır. Gündem dışı bir konu belirleyerek bu konuda karar alınması sebebiyle sorumluluğuna gidilmesi yerinde olmayacaktır.

Pulaşlı, toplantıya katılmayan üyenin Business JudgementRule ilkesinden yararlanabilmesi için toplantıya katılmamasında önemli ve haklı görülebilir bir sebep

²²⁶ Akdağ Güney, (Yönetim Kurulu), s. 213.

²²⁷ Akdağ Güney, "(Yönetim Kurulu)", s. 212.

²²⁸ Kılıç, s. 89

²²⁹ Çamoğlu, s. 178.

²³⁰ İmregün, "Anonim Ortaklıklar", s.211.

olması gerektiğini savunmaktadır. Business JudgementRule ilkesi, yönetim kurulunun, tarafsız, bilinçli ve özenli bir karar alması halinde, şirket zarar etmiş olsa dahi sorumlu tutulamayacağını ifade etmektedir²³¹. Bu nedenle üyelere toplantılara katılma yükümlülüğü getirilmiştir. Ancak bu ilkenin kişinin mazereti ile beraber değerlendirilmesi gereken olup genel kabul görececek bir mazeret sebebiyle sorumlu olması da beklenmemelidir.

Burada mazeretinin geçerli olup olmadığı incelenmelidir. Bu hususta kesin sınırlar ve sebepler belirlenmemiştir. Genel kabul görececek seyahati veya ulaşımı engelleyecek veya kişinin sağlığını tehlikeye atacak bir hastalık veya üyenin başka bir yerde görevlendirilmiş olması gibi durumlar geçerli mazeret sayılır. Kişinin toplantıya katılabilecek sağlık veya sosyal sorunları olmamasına karşın fiziki olarak toplantıya katılmasını sağlayabilmek adına elektronik ortamda toplantıya katılma imkânı getirmiş olup eğer ortaklık bu sistemi kullanıyor ise geçerli mazeretin ayrıca değerlendirilmesi de gerekecektir.

Toplantı olumlu ve olumsuz görüşlerin tartışılarak yarıştığı bir kurumdur. Şirketin üstün menfaatin bulunması temel amaçtır. Toplantıya katılan her üyenin sorumluluğu bulunmaktadır. Dikkat edilecek husus karara olumsuz oy kullanan üyelerin de sorumluluğunun olduğudur. Burada sorumluluğun kalkması için üyeden ek bir yükümlülük beklenir. Üye olumsuz oy verdikten sonra kararın alınmaması veya uygulanmaması için gerekli özeni gösterdiyse artık sorumlu tutulamaz. Fakat üye yalnızca olumsuz oy vermekle yetinip gerekli özeni göstermediyse sorumludur. Özen yükümlülüğü bunu gerektirir. Bu bağlamda geniş ve soyut bir yükümlülük olarak adlandırılabilir. Ayrıca olumsuz oy kullanan üyenin bu karara karşı dava açabilmesi için sorumluluğunu gerektirecek nitelikte bulunması gerekmektedir²³². Yine bu hususta da hukukun genel kurallarından yola çıkılarak kişi bu özeni gösterseydi dahi sonucun gerçekleşeceği belli ise illiyet bağı kopmuş kabul edilecek ve sorumluluğuna gidilemeyecektir.

²³¹ **Pulaşlı**, Şerh, ss. 1145-1148.

²³² Yargıtay 11. HD 20/12/2017 tarih 2016/2292 E. 2017/7476 sayılı kararında bu hususa değinmiştir "...kâr dağıtılmamasına ilişkin karara karşı davacının usulüne uygun olarak muhalefet şerhini toplantı tutanağına geçirmediği gibi buna ilişkin Divan Başkanlığına verdiği herhangi bir muhalefet şerhi de bulunmamaktadır. Ayrıca davacının, yönetim kurulu üyesi olması durumunda dahi dava konusu kararın uygulanmasının davacının sorumluluğunu gerektirecek nitelikte olmaması nedeniyle de iptal davası açma hakkı bulunduğu yönündeki iddiası yerinde değildir"

B. Özel Olarak Başkanın Sorumluluğu

Yönetim kurulu başkanının kanundan kaynaklanan görev ve yetkileri daha geniş bulunmaktadır. Bu bağlamda başkanın sorumluluğu da aynı ölçüde artmaktadır. Başkana yüklenen görevlerin önemin sebebiyle başkanın özen ölçüsünün daha ağır olduğuna dikkat edilmelidir²³³. Üyelere uygulanacak sorumluluk kriterleri ile başkana uygulanacak kriterler aynı olmayacaktır. Başkanın sadece başkan olması sebebiyle daha fazla dikkat ve özen beklenmekte olup başkaca ek bir şart aranmamaktadır.

III. Karar Alma Esaslarına Uymama Sebebiyle Sorumluluk

A. Oluşmamış Kararların Uygulanmasından Dolayı Sorumluluk

Toplantı veya karar yeter sayısı oluşmadan toplantı yapılmış ve kararlar alınmış olabilmektedir. Alınan bu kararlar sebebiyle üyelerin sorumluluğuna gidilmesi sırf bu sebebe dayalı olarak mümkün değildir. Tabi yapılan bu eksikliğin kasıtlı veya ağır ihmale dayalı olarak oluşmamış olması gerekmektedir. Alınan karar usulü bir eksiklikten dolayı hükümsüz bulunduğundan işlem baştan geçersiz olacak olup bu aşamadan sonra illiyet bağı kopmuş dolayısı ile üyelerin sorumlulukları ortadan kalkmış olacaktır. Burada alınan kararın da bir önemi yoktur ancak iyi niyetli üçüncü kişilerin haklarının korunması gerekmektedir. Çünkü bu kişilerin yönetim kurulunun yapısını, toplantı ve karar yeter sayılarının oluşup oluşmadığını tespit etmeleri beklenmeyecektir. Burada şirketin üyelere rücu hakkı engellenmiş olacaktır. Ancak şirketin sorumluluğu devam etmektedir.

B. Çekimsiz Oy Kullanma Sebebiyle Sorumluluk

Yönetim kurulu belirtildiği üzere istişare ve müzakere esasına dayalı olarak karar olmaktadır. Burada bir veya iki düşüncenin, görüşün olması beklenmeyecektir. Amaçlanan da esas olarak budur. Ancak toplantı sonrasında alınan karar tek olacaktır. Dolayısı ile karara karşı olumsuz oy kullanacak veya olumlu ya da olumsuz bir düşünce paylaşmayan üyeler de bulunabilecektir. Ama sonuç olarak karar evet oylarının çoğunluğu ile alınacaktır. Bu sebeple evet oyları karşısında bulunan niteliği ne olursa olsun diğer oylar ayrı değerlendirilecektir. Bu nedenle

²³³ Akdağ Güney, (Yönetim Kurulu), s. 206.

ekimser oy kullananların sorumluluğu olumsuz oy kullananlar gibi değerlendirilecektir. Bu sebeple daha önce de belirtildiği üzere çekimser oy kullanan üyeler de olumsuz oy kullanan üyeler gibi ancak karar alındıktan sonra, kararın uygulanmasını engellemek için gayret ve zen gösterdiği lde sorumluluktan kurtulabilecektir²³⁴.

²³⁴ AkdağGney, (Yönetim Kurulu), s. 213.

SONUÇ

Anonim şirketlerde yönetim kurulu şirketin aktif bir şekilde faaliyette bulunabilmesi, idari ve ekonomik açıdan yönetilmesi ve karar alabilmesi için en etkili ve önemli organdır. Her ne kadar genel kurul şirket sahibi olarak görünse de kanun ve esas sözleşme ile aksine bir hüküm bulunmadıkça karar organı yönetim kuruludur. Bu ilke doğrultusunda değişen şartlarda şirketin karar almasında yaşanabilecek sorunların önüne geçilmiştir. Yönetim kurulu şirket menfaatleri doğrultusunda karar almak üzere kurulmuştur. Yönetim kurulunda alınan kararlar, hem yönetim kurulunun, bunun yanında önemli olan nokta şirketin iradesi olarak alınan kararlardır. Kurul/heyet sistemi içerisinde karar alınması ve bu kararın alınmasında irade beyan eden üyelerin birlikte hareket etmesi gerekecektir. Şirketin idaresi yönetim kurulunun tüm üyelerine ortak bir şekilde tahsis edilmektedir. Birden fazla kişiden oluşan yönetim kurulu üyelerinin her biri kanunî olarak eşit hak ve yetkilere sahiptir. Heyette bulunan kişilerin bilgi ve tecrübeleri ve bunlardaki çeşitlilik konu ve sorunlara farklı açılardan bakmaları sayesinde şekillenmekte, alınacak kararlar daha geniş bir temele dayandırılmakta ve sonuç olarak şirket menfaati de aynı ölçüde iyileşmektedir. Heyet sistemi sayesinde yönetim kurulu üyeleri hem şirketin gözetimini ve denetimini yapmış olmakta hem de bir grubun şirket üzerinde hâkimiyet kurmasını engellemektedir

Eski TTK'daki sistemden farklı olarak 6102 sayılı TTK ile yönetim kurulunun devredilmez ve devralınamaz yetkilerine ilişkin 375. maddede düzenlenmiş olup yönetim kurulu bu anlamda açık bir şekilde sınırlandırılmıştır. Yönetim kurulunun devredilemez görev yetkileri arasında şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi, yönetim teşkilatının belirlenmesi, beraberinde üst yöneticilerin atanması ve bunların gözetlenmesi, muhasebe finans denetimi ve finansal planlamanın oluşturulması, ticari defterlerin tutulması ve yıllık faaliyet raporunun düzenlenmesi, yönetim kurulu, genel kurul toplantılarının hazırlanması, bu bağlamda çağrıyı usulüne uygun biçimde gerçekleştirilmesi, gündemin hazırlanması, yönetim kuruluna borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunması yükümlülükleri bulunmaktadır.

Yönetim kurulunun karar alma bakımından yetkilerini kullanması adına temel ilke kurul halinde hareket etmesidir. Kurul olarak çalışmak çağrı üzerine gündemdeki konuları görüşmek için gerekli nisaplara uyularak toplanılması ve gündemdeki hususları müzakere etmek suretiyle karar alınarak bu kararların imzalanıp karar defterine geçirmesi ile olacaktır.

Toplantıya davet her ne kadar kanunda açıkça belirtilmemiş olsa da başkanın görev yetkisindedir. Başkanın bulunmadığı veya geçerli bir mazeretinin olması halinde toplantı çağrısı başkan vekili tarafından yapılır. Her üye de yazılı taleple ve gündemi de belirterek başkandan toplantı çağrısı yapmasını isteyebilir. Toplantıya çağrıda herhangi bir şekil şartı bulunmamaktadır önemli olan üyelerin toplantı hakkında bilgi sahibi edilmeleridir. Üyelerden hiçbiri toplantı yapılması isteminde bulunmadığı takdirde kurul üyelerinden biri belirli bir konuda karar şeklinde yazılmış öneride bulunabilir. Bu öneriye en az üye tam sayısının çoğunluğunun yazılı onayı alınması gerekir ve önerinin tüm yönetim kurulu üyelerine yapılmış olması geçerlilik şartıdır.

Yönetim kurulu, genel kurul tarafından belirlenir. Ancak burada önemli nokta kişinin genel kurul tarafından seçilmesi ile değil kişinin bu görevi kabul ile yönetim kurulu üyesi ve üyelik haklarına sahip olmasıdır. Seçim kararı ile görevi kabule kadar geçen sürede kişi, müstakbel yönetim kurulu üyesi olarak adlandırılır. Türk Ticaret Kanunu'nda yedek yönetim kurulu üyesi seçilebilmesi konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Buna karşılık doktrinde ve Yargıtay kararlarında, esas sözleşmeye konulacak bir yedek üye seçebileceği kabul edilmektedir.

Yönetim kurulu, anonim şirketin kurumsal olarak yönetilebilmesi amacıyla gerekli düzenlemeleri ve organizasyonu düzenlemek zorundadır. Ancak işlerin çeşitliliği ve genişliği sebebiyle kararların hazırlanması ve icra edilmesi veya işlerin denetlenmesi için sürekli ya da belli bir işin yapılması için komite ve komisyonlar oluşturabilir. Oluşturulan bu komite ve komisyonları yönetim kuruluna yardımcı fonksiyonu olan ver hazırlayan bir birimdir. Bu gibi komite ve komisyonlarla yönetim yetkisi paylaşılmamaktadır.

Türk Ticaret Kanunu'nun 390/2. maddesine göre, yönetim kurulu üyeleri birbirlerini temsilen oy kullanamazlar ve yine kendilerini vekil aracılığı ile temsil ettiremezler. Yönetim kuruluna katılma hakkı doğrudan üyeye aittir. Ancak toplantılara danışma ve bilgi alma amacıyla müzakere edilen konunun uzmanı olan danışman niteliğinde

üçüncü kişiler davet edilebilir. Bu üçüncü kişiler açısından önemli nokta oy kullanma hakları bulunmamakla beraber bu kişilerin sır saklama yükümlülüğü bulunmaktadır.

Yönetim kurulu üyesinin kurulda tartışılan konu ile ilgili olarak gerek kendisinin gerekse belirli derecedeki yakınları ile ilgili olarak menfaat çatışması yaşaması hâlinde müzakerelere katılma yasağı gündeme gelecektir. Yönetim kurulu üyesinin menfaat çatışması yaşaması halinde objektif bir şekilde karar alması güçleşecektir. Yönetim kurulu üyesi, menfaat çatışması bulunması halinde bu durumu derhal yönetim kuruluna bildirmekle yükümlüdür. Müzakerelere katılma yasağına aykırı hareket eden yönetim kurulu üyesi ve menfaat çatışması durumunu bilmelerine rağmen, söz konusu üyenin toplantıya katılmasına izin veren, bu üyenin toplantıya katılması yönünde karar alan yönetim kurulu üyeleri, menfaat çatışması nedeniyle şirketin uğradığı zararlardan sorumlu olacaktır.

Yeni TTK'da açık bir hüküm bulunmamakla beraber şirket ana sözleşmesinde veya yönetim kurulu iç yönergesi ile yönetim kurulu toplantılarının yapılacağı yere ve zamana ilişkin bir düzenleme yapılabilir. Bu şekilde bir düzenleme bulunuyorsa her toplantıdan önce bu konuların belirlenmesi gerekmeyecektir. Ancak öyle bir düzenleme bulunmaması halinde, her toplantının yeri ve zamanı, toplantı çağrısında bulunan başkan veya vekili tarafından belirlenmesi gerekecektir. Ayrıca gündem ile ilgili olarak her ne kadar üyelerin toplantıya hazırlıklı gelmeleri ve toplantının verimli bir biçimde yürütülebilmesi için gündemin önceden belirlenmesi gerekirse de gündeme bağlılık ilkesi, yönetim kurulu toplantıları açısından geçerli değildir.

Yönetim kurulu üyelerinin müzakerelere katılma hakkı, vazgeçilmez ve kaldırılamaz bir haktır. Ancak hak üyeye sınırsız bir yetki de vermemektedir. Bu hak dürüstlük kuralları, eşit işlem ilkesine uygun hareket etme gibi kanuna dayanan hem de diğer kişilere saygı ve nezaketle hareket etme gibi ilkeler sınırlandırılabilir. Yönetim kurulu üyelerinin toplantıdaki konuşma süreleri esas sözleşmede veya iç yönergede belirlenmiş olabilir. Böyle bir belirleme söz konusu değil ise sınırlandırma yetkisi yönetim kurulundadır. Belirli bir süre konuşan ve uyarılara karşın konuşma hakkını kötüye kullanan üyenin bulunması hâlinde konuşmanın sınırlandırılmasına dair yetki yönetim kurulu başkanındadır. Müzakerelere katılma hakkının kötüye kullanılması bazı yaptırımları da beraberinde getirecektir. Esas sözleşme ile bir düzenleme getirilebilir, olmaması halinde hukukun genel ilkeleri veya benzer yapılar dikkate

alınarak bir çözüme gidilmelidir. Yönetim kurulu üyesinin toplantıdan çıkarılmasına ilişkin olarak, toplantının yönetiminde görevli ve yetkili olan yönetim kurulu başkanıdır. Konuşma süresinin sınırlandırılması veya toplantıdan çıkarma konusunda kurulun bir karar alması da değerlendirilmelidir.

Yönetim kurulunda oy verme usulü esas sözleşme veya iç yönergeyle belirlenebilir. Eğer böyle bir düzenleme yoksa oy verme usulünü kural olarak yönetim kurulu başkanı tarafından belirlenir. Yönetim kurulunda teklifler kural olarak açık biçimde oylanır. Oyların eşit olması hâlinde, görüşülen konu gelecek toplantıya ertelenir ve bu toplantıda da eşitlik bozulmazsa, ilgili öneri reddedilmiş sayılır. TTK'de, oylarda eşitlik hâlinde, yönetim kurulu başkanına üstün oy hakkı tanıyan özel bir hüküm yoktur.

TTK 1527. maddesi ile elektronik ortamda kurullar başlığı altında yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamda yapılabilmesine imkan tanınmıştır. Bütün üyeler ve bir kısım üyeler elektronik ortamda katılım sağlayabilir. TTK m. 124 bakımından sermaye şirketi sayılan, ancak borsaya kote olmayan şirketlerde, yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamda yapılabilmesi için, bu hususun şirket sözleşmesinde veya esas sözleşmede düzenlenmiş olması gerekir.

TTK'nın 390. maddesine göre, esas sözleşmede daha ağır bir toplantı nisabı öngörülmemişse, yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve yine aksine sözleşmede ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır.

Yönetim kurulu kararı kurul halinde toplanması kuralı gereği kurulda yer alan kişilerin beyanlarının usulüne uygun kararda yer alması ve kararın yönetim kurulu adına imza altına alınmış olması kurucu unsurlardır. Bu unsurlarda eksiklik bulunması halinde karar yok hükmündedir. Yönetim kurulu üyelerinin atanma ve seçilme usullerinde yapılan bir hata sebebiyle üyenin üyelik sıfatı kazanmayan kişiler tarafından yapılan toplantı ve alınan kararlar yok hükmünde olacaktır. Burada toplantı ve karar yeter sayılarının ayrıca irdelenmesi gerekecektir. Toplantı yeter sayısı ve karar yeter sayısı oluşmadan alınan kararlar da yok hükmündedir. Kararların yok hükmünde olduğu süre sınırlaması olmaksızın ileri sürülebilir.

Geçerlilik şartlarını taşımayan kararlar da batıl olarak adlandırılmaktadır. Batıl kararlar TTK 391. maddede olup; eşit işlem aykırı olan, anonim şirketin temel yapısına uymayan veya sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen, pay sahiplerinin, özellikle vazgeçilmez nitelikteki haklarını ihlal eden veya bunların kullanılmasını kısıtlayan ya da güçleştiren ve diğer organların devredilemez yetkilerine giren ve bu yetkilerin devrine ilişkin, kararlardır. Ancak burada madde lafzından da anlaşılacağı üzere butlan hallerinde bir sınırlama olmayıp madde de genel haller sayılmış olup çeşitlenebilmektedir. Ayrıca TBK 27. maddesi uyarınca belirlenen emredici hükümlere, ahlaka kamu düzenine, kişilik haklarına veya konusu imkânsız kararlarda bu madde uyarınca hükümsüzdür.

TTK'da yönetim kurulu kararlarının iptaline ilişkin genel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bazı şirket ve karar türlerine göre iptal davası açılabilir. Ancak Yargıtay belirli kararlarında iptal davası açılabilmesi yolunu genişletmektedir.

Türk Ticaret Kanunu'nun hukukî sorumluluğu düzenleyen 553. maddesi uyarınca, kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlâl ettikleri takdirde hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zararlardan sorumludurlar. Ancak üyelerin yetki ve sorumluluklarını aşan konularda kanuna veya esas sözleşmeye aykırılık nedeniyle sorumluluklarına gidilemez.

Karara olumlu oy kullanan üyelerin yanında olumsuz oy kullanan üyelerinde sorumluluğu bulunmaktadır. Burada sorumluluğun kalkması için üyeye ek bir yükümlülük yüklenmiştir. Üye olumsuz oy kullandıktan sonra kararın alınmaması veya uygulanmaması için gerekli özeni gösterdiyse artık sorumlu tutulamaz.

Üyenin geçerli bir mazereti bulunması halinde toplantıya katılmayabilecektir. Bu durumda üyenin alınan karara olumsuz oy kullandığı kabul edilmeli ve bu çerçevede sorumluluğuna gidilebilmelidir. Ancak üye alınan kararı toplantıdan sonra öğrenmesine rağmen kendisinden beklenen diğer müdahale girişimlerinde bulunmamış ise yönetim kurulu üyesinin sorumluluğu gündeme gelecektir.

KAYNAKÇA

- Akdağ Güney, Necla**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu",İstanbul, 2012. (Akdağ Güney, Yönetim Kurulu)
- Akdağ Güney, Necla**, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Baskı, İstanbul, 2010. (Akdağ Güney, Sorumluluk)
- Akın, İrfan**, Şirketler Topluluğu Sorumluluk Hukuku, Ankara, 2014.
- Arslanlı, Halil**, Anonim Şirketler: Anonim Şirketin İdaresi ve Tahviller,Cilt: II-III, 2.b., İstanbul 1960.
- Ayan, Özge**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, Ankara, 2013.
- Bär, Rolf**, Verantwortlichkeit des Verwaltungsrates in der Aktiengesellschaft, ZBJV (106) 1970.
- Bächtold, Thomas Christian**, Die Information des Verwaltungsrates, Insbesondere das Recht auf Auskunft und Einsicht gemäss OR Art. 715, Bern, 1997.
- Bahtiyar, Mehmet**, Ortaklıklar Hukuku, 7. Baskı, İstanbul, 2012, s. 168.
- Bärtschi, Harald**: Verantwortlichkeit im Aktienrecht, SSHWR Bd. 210, Zürich, 2001.
- Bauen, Marc/Venturi, Silvio**, Der Verwaltungsrat, Zürich-Basel-Genf, 2007.
- Böckli, Peter**, Schweizer Aktienrecht, 4. Auf., Zürich-Basel-Genf, 2009.
- Böckli, Peter**, Schweizer Aktienrecht,2. Auf., Zürich, 1996. (Böckli, 1996)
- Bruderer, Otto**: DasAntragsrecht desAktionärs, Diss., St. Gallen 1981.

Bürge, Wolfhart, F. Zürcher Kommentar, Bd, V/5/b/2/3, Art 711-722 OR, Zürich 1963.

Bilgili, Fatih, Demirkapı, Ertan., Şirketler Hukuku, 9. Basım, Dora, Bursa, 2013.

Coştan, Hülya: Yönetim Kurulunun Karar Alma Usulleri, Oy Hakkı, Yetersayılar ve Toplantı Talep Hakkı, BATİDER, Eylül 2012, C. XXVIII, S. 3.

Çamoğlu, Ersin, "Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu", 3. Bası, İstanbul, 2010.

Demir, H. Erdal: Sermaye Piyasası Kurulu'nun Anonim Şirketlerdeki Yönetim Kuruluna İlişkin Kurumsal Yönetim İlkeleri, İstanbul 2013.

Doğan, Beşir F. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, İstanbul, 2011.

Doğanay, İsmail, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Birinci Cilt- Madde 1-419, 4. Bası, İstanbul, 2004, s. 975 (Şerh).

Eigenmann, Ernst J, Das Reglement der Aktiengesellschaft, Die AG im neuen OR, Heft 11, Zürich, 1952.

Ercoskun Şenol, Kübra, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantıları, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı, İstanbul, 2013.

Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 16. Bası, Ankara, 2014.

Eriş, Gönen: Anonim Şirketler Hukuku, Ankara 1995.

Fahiman Tekil, Anonim Şirketler Hukuku, İstanbul 1993.

Fahiman Tekil, Şirketler Hukuku, 2. Cilt, İstanbul, 1976.

Fahiman Tekil, Yokluk, "Hükümsüzlük ve İptal Edilebilirlik Sorunları", Prof. Dr. Kemal Oğuzman'ın Anısına Armağan, İstanbul, 2000. ss. 1091-1114.

Forstmoser, Peter/Meier – Hayoz, Arthur/Nobel, Peter, Schweizerische Aktienrecht, Bern, 1996.

Gehrig, Pierre-Olivier: Faktische Organe im Gesellschaftsrecht unter Berücksichtigung der strafrechtlichen Folgen, Zürich 1979.

Helvacı, Mehmet, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul, 2001.

Homburger, Eric, Kommentar zum Schweizerischem Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, 5. Teil, Die Aktiengesellschaft, Teilband V 5b, Der Verwaltungsrat, Art. 707-726 OR Zürich, 1997.

İmregün, Oğuz, "Anonim Ortaklıklar", 4. Bası, İstanbul, 1989.

İmregün, Oğuz, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Toplantısı ve Karar Yeter Sayıları ve Yönetim Kurulu Kararlarına Karşı Başvuru Yolları, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı, C. 1, İstanbul, 2001.

Kalender, Emre, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara, 2017.

Karasu, Rauf, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Ankara, 2009.

Kaya, Arslan, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara, 2001.

Kayıhan, Şaban: 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Üst Gözetim, Ankara 2011.

Kendigelen, Abuzer, Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, 2. Bası, İstanbul, 2011.

Kılıç, Gizem, "Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları", İzmir, 2015.

Kırca, İsmail, "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği Seçimine İlişkin Kararın Hükümsüzlüğü", C1, İstanbul, 2003.

- Kırca, İsmail, Çelik Şehirli, Feyzan Hayal ve Manavgat, Çağlar,**"Anonim Şirketler Hukuku", C.1, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2013.
- Korkut, Ömer,** "Anonim Ortaklıklarda Fiili Yönetim Kurulu Üyeliği", Prof. Dr. Fırat Öztan'a Armağan, Cilt I, 2010.
- Korkut, Ömer:** Anonim Şirketlerde İnançlı Yönetim Kurulu Üyeliği, Ankara 2007.
- Kortunay, Ayhan,** 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Edinme Hakkı, İstanbul, 2015.
- Krnet, Georg,** Praxiskommentar Verwaltungsrat, Bern, 2005.
- Kunz, Rudolf,** Die Annahmeverantwortung von Mitgliedern des Verwaltungsrates, Diss, St. Gallen-Zürich, 2004.
- Moroğlu, Erdoğan,** Kürt Ticaret Kanunu Tasarısı Değerlendirme ve Öneriler, İstanbul, 2009, s. 192.
- Moroğlu, Erdoğan,** 6102 "Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler", 7. Baskı, İstanbul, 2012.
- Müller, Roland/Lipp, Lorenz/Plüss, Adrian,** Der Verwaltungsrat, Ein Handbuch für die Praxis, 3. Auf., Zürich, 2007.
- Okçuoğlu, Yavuz:** Anonim ve Kooperatif Şirketler Genel Kararlarının İptali İçin Gerekli Olan Muhalefet ve Muhalefetin Tutanağa Geçirilmesi, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu II, Ankara BTHAE, 11-12 Ocak 1985.
- Özer, Işık,** Türk ve Yabancı Hukuk Sistemlerinde Anonim Şirket Yöneticilerinin Mali Hakları, Ankara, 2009.
- Özkorkut, Korkut,** Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali, Sermaye Piyasası Kurulu Yayın No: 41, 1996.
- Plüss, Adrian,** Die Rechtsstellung des Verwaltungsratsmitgliedes, SSHWR Bd. 130, Diss. Zürich 1990.

Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, 11. Basım, İstanbul, 2009.

Pulaşlı, Hasan, "Şirketler Hukuku Şerhi", Ankara, 2011. (Pulaşlı, Şerh)

Pulaşlı, Hasan, Şirketler Hukuku Temel Esaslar, 5. Tıpkı Baskı, Adana, 2007.

Pulaşlı, Hasan: Türk Ticaret Kanuna Göre Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Hukukî Sorumluluğu, Ali Naim İnan'a Armağan, Ankara 2009.

Schucany, Emil: DieBeschlußfassungdesVerwaltungsrates, SchwAG 1958.

Schulthes, Bernhard, Funktionen der Verwaltung einer Aktiengesellschaft, Zürcher Diss., Zürich 1967.

Su, Ceren, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Kararlarına Karşı Başvuru Yolları, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, 2005.

Şener, Oruç Hami, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, 2. Bası, Ankara, 2015.

Tandoğan, Haluk, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, İstanbul, 2008.

Tanner, Brigitte, Quoren für die Beschlussfassung in der Aktiengesellschaft, SSHWR Bd. 100, Diss., Zürich, 1987.

Tekinalp, Ünal, Anonim Ortaklıklara İlişkin Yeni Hukuk Politikasının Dinamikleri ve Bunlar Arasındaki İlişki, Prof. Dr. Turgut Kalpsüz'e Armağan, Ankara, 2003.

Tekinalp, Ünal, Tek Kişilik Ortaklık, 2. Baskı, İstanbul, 2011.

Tekinalp, Ünal: Banka Hukukunun Esasları, İstanbul 2009.

Tekinalp, Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Ortaklıklar Hukuku, 3. Bası, İstanbul, 2013.

Teoman, Ömer, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı Üstüne, İkt. Mal. C. 18 (1972), S.1.

- Usluer, Aslı E. Gürbüz**, Türk Özel Hukukunda Özellikle Anonim Şirketlerde Ticari Sırrın Korunması, İstanbul, 2009.
- Ülgen, Hüseyin**, Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Başkanının Üstün Oyu, BATİDER, C. VI 1972.
- V.Moos-Busch, Irene**: Das Organisationsreglement des Verwaltungsrates, Zürich 1995
- Vetter, Meinrad**: Der Verantwortlichkeitsrechtliche Organbegriff gemäß Art. 754 Abs. 1 OR, Zürich- St. Gallen 2007.
- Vollmar, Jürg**, Grenzen der Übertragung von gesetzlichen Befugnissen des Verwaltungsrates an Ausschüsse, Delegierte und Direktoren, Diss., Lenzburg, 1986.
- Von der Crone, Hans Casper**, Arbeitsteilung im Verwaltungsrat, in: Chorlotte M. Bär (Hrsg), Verwaltungsrat und Geschäftsleitung, Ihre Tätigkeit und Ihr Verhältnis zu einander, Bern/Stuttgart/Wien 2006.
- von der Crone, Hans Caspar**: Interessenkonflikte im Aktienrecht, SZW, 1/94.
- vonSteiger, Fritz**, Das Recht der Aktiengesellschaft in der Schweiz, 4. Auf., Zürich 1970.
- Watter, Rolf/Pellanda, Katja R**, Basler Kommentar, Obligationenrecht II, Herausgeber: Hosel, Heinrich/Vogt, 4. Auf., Basel, 2012.
- Weber, Martin**: Vertretung im Verwaltungsrat, Qualifikation – Zulässigkeit – Schranken, Diss., Zürich 1994.
- Wenniger, Renate Melanie**, Die aktienrechtliche Schweigepflicht, Zürich, 1983.
- Wernli, Martin**, Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht-Obligationenrecht II, Basel, 1994, BSK OR, Art. 707.
- Wernli, Martin/Rizzi, Marco A.**, Basler Kommentar, Obligationenrecht II, Herausgeber: Honsell, Heinrich/Vogt, Nedim Peter/Watter, Rolf, 4. Auf., Basel, 2012.

Wunderer, Felix Rolf, Der Verwaltungsrats-Präsident, Aufgaben und Rollen in der Corporate Governance mittlerer bis grosser schweizerischer Publikumsgesellschaften, Zürich, 1995.

Yüce Aydın, Alber, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı, Vedat Yayıncılık, İstanbul, 2013.

